

TÜRK-İŞ TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN

YÖNETİM KURULU
ÇALIŞMA RAPORU

3 ARALIK 1996
İSTANBUL

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN

YÖNETİM KURULU
ÇALIŞMA RAPORU

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

3 ARALIK 1996

İSTANBUL

Tarih:.....15.00

Demirbaş No:.....

Tasnif No: 331-8806 Bas A 96

**TÜRK-İŞ ONSEKİZİNCİ ÇALIŞMA DÖNEMİ
BAŞKANLAR KURULU ÜYELERİ**

- 1- Bayram MERAL
- 2- Şemsi DENİZER
- 3- Enver TOÇOĞLU
- 4- Salih KILIÇ
- 5- Sabri ÖZDEŞ
- 6- Baki BAŞDEMİR
- 7- Selahattin GÜNGÖR
- 8- H.Hüseyin KAYABAŞI
- 9- Selahattin ATAMAN
- 10- Bayram YILDIRIM
- 11- Mansur BURGUCU
- 12- Orhan BALTA
- 13- Hüseyin KARAKOÇ
- 14- Ömer ÇELİK
- 15- Zeki POLAT
- 16- Hayrettin DEMİRÖZ
- 17- Yener KAYA
- 18- GÜral ERÇAKIR
- 19- Mithat SARI
- 20- Ali Ekber GÜVENÇ
- 21- Metin TIRYAKIOĞLU
- 22- Turgut YILMAZ
- 23- Tamer ERALAN
- 24- Mustafa BAĞÇECİ
- 25- Mustafa ÖZBEK
- 26- Behzat ERDAL
- 27- Nazım TUR
- 28- Fikret BARIN
- 29- Tevfik ÖZÇELİK
- 30- Mahmut ÖZONUR
- 31- Hayrettin ERDOĞAN
- 32- Mustafa BONCUKLU
- 33- Ahmet BALAMAN
- 34- Sabri TOPÇU
- 35- Nurettin GİRGİNER
- 36- Turan UZUN
- 37- Atilay AYÇİN
- 38- Hasan BİBER
- 39- Cengiz TEKE
- 40- Mustafa BAŞOĞLU
- 41- Cemal BAKINDI
- 42- İzzet ÇETİN
- 43- Ziya SONAY
- 44- Efendi GÜVERCİN
- 45- Mustafa SOLMAZ
- 46- Önder KONULOĞLU
- 47- Özay ANDIÇ

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı
TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri
TARIM-İŞ Genel Sekreteri
ORMAN-İŞ Genel Başkanı
TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkanı
GENEL MADEN-İŞ Genel Başkan Vekili
PETROL-İŞ Genel Başkanı
PETROL-İŞ Genel Sekreteri
TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı
TEKGIDA-İŞ Genel Sekreteri
ŞEKER-İŞ Genel Başkanı
TEKSİF Genel Başkanı
TEKSİF Genel Sekreteri
DERİ-İŞ Genel Başkanı
AĞAÇ-İŞ Genel Başkanı
SELÜLOZ-İŞ Genel Başkanı
BASIN-İŞ Genel Başkanı
BASİSEN Genel Başkanı
BASS Genel Başkanı
ÇİMSE-İŞ Genel Başkanı
KRİSTAL-İŞ Genel Başkanı
TÜRK METAL Genel Başkanı
TÜRK METAL Genel Başkan Vekili
DOK GEMİ-İŞ Genel Başkanı
YOL-İŞ Genel Başkan Vekili
YOL-İŞ Genel Sekreteri
TES-İŞ Genel Başkanı
TES-İŞ Genel Başkan Vekili
TEZKOOP-İŞ Genel Başkanı
TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkanı
TÜMTİS Genel Başkanı
DEMİRYOL-İŞ Genel Sekreteri
DENİZCİLER Genel Başkanı
HAVA-İŞ Genel Başkanı
LİMAN-İŞ Genel Başkanı
HABER-İŞ Genel Başkanı
SAĞLIK-İŞ Genel Başkanı
TOLEYİS Genel Başkanı
TÜRK HARB-İŞ Genel Başkanı
TGS Genel Başkanı
BELEDİYE-İŞ Genel Başkanı
BELEDİYE-İŞ Genel Başkan Vekili
TÜRK SEN Genel Başkanı
HÜR SEN Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

I- EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

. Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler.....	1
. Ekonominin Genel Durumu.....	1
. 1997 Konsolide Bütçesi.....	7
. Gelir Bölüşümü Eşitsizliği.....	11
. İstihdam ve İşsizlik.....	15
. Enflasyon.....	18
. Gıda Harcaması.....	19
. Döviz Endeksli Maaş ve Eşel Mobil Sistemi.....	21
. Eşel Mobil Sistemi.....	21
. Döviz Endeksli Maaş.....	23

II- İŞÇİ HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİNİ KORUMA ÇALIŞMALARI

. Başkanlar Kurulu Toplantısı (15 Ağustos 1996).....	25
. Başkanlar Kurulu Belirlemeleri (15 Ağustos 1996).....	27
. İşçi Konfederasyonlarından Ortak Açıklama.....	29
. Başbakan'ı Ziyaret.....	30
. Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları.....	30
. Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları Sonuç Bildirisi.....	31
. Başkanlar Kurulu Toplantısı (30-31 Ağustos 1996/Girne-Kıbrıs).....	32
. Başkanlar Kurulu Kararları (31 Ağustos 1996).....	33
. Ankara Şube Başkanları'nın Zorunlu Tasarruf Ödemelerine İlişkin Toplantısı.....	35
. ETUC Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'taki Gelişmelere İlişkin Açıklamalarına Tepki.....	35
. ANAP Genel Başkanı'nı Ziyaret.....	36
. Bedelsiz Otomobil İthalatını Protesto Mitingi.....	37
. İkinci Kaynak Paketi ve TÜRK-İŞ.....	37
. Konut Edindirme Yardımı İle İlgili Açıklama.....	38
. SSK Teşkilat Yasası'nda Değişiklik Yapılması Girişimleri ve TÜRK-İŞ'in Değerlendirmesi.....	39
. Zorunlu Tasarrufta Hükümetin Tutumuna Tepki.....	39
. Geçici İşçiler Sorunu.....	40
. SSK Gayrimenkullerinin Satılması Girişimlerine Tepki.....	40
. "Kaçak İşçiliğe Son" ve "Sigortasız Çalışmaya Hayır" Kampanyası.....	41
. V.Ulusal Endüstri İlişkileri Kongresi.....	44
. 1997 YILINDA YENİLENECEK TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ.....	45

III- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

. Araştırma Merkezi Çalışmaları.....	50
--------------------------------------	----

IV- SOSYAL GÜVENLİK ÇALIŞMALARI	
. Mevzuat Çalışmaları.....	53
. Diğer Faaliyetler.....	54
V- EĞİTİM ÇALIŞMALARI	
. Bölge Toplantıları.....	56
. Kadın İşçiler "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi" Semineri.....	57
. Çevre ve İşçi Sağlığı-İş Güvenliği Seminerleri.....	58
. Çalışan Çocuklar Bürosu Faaliyetleri.....	58
VI- TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI	
. Teşkilatlanma Çalışmaları.....	60
. Bursa Mitingi.....	61
. Tüketicinin Korunması Çalışmaları.....	61
VII- HUKUK MERKEZİ ÇALIŞMALARI	
. Büro Çalışmaları.....	64
. Davalarımız.....	65
VIII- BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI	
. Basın ve Halkla İlişkiler Merkezi Çalışmaları.....	68
IX- DIŞ İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI	
. İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Kurulu.....	69
. ETUC İcra Kurulu Toplantısı.....	69
. ETUC'un Sosyal Koruma Konusunda Konferansı.....	71
X- MALİ RAPOR	

EK'LER

Ek 1- 17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Kanun, 24.5.1983 Tarih ve 2829 Sayılı Kanun ile 17.10.1983 Tarih ve 2925 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

Ek 2- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Tarafından Konfederasyonumuza 16 Eylül 1996 Tarihinde Gönderilmiş Bulunan 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İlgili Türk-İş Görüşü

SUNUŞ

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 18'nci Çalışma Döneminde en son olağan toplantısını, 30-31 Ağustos 1996 tarihlerinde yapmıştır.

Bilgilerinize sunulan Çalışma Raporunda, Ağustos 1996 tarihinden günümüze kadar geçen süredeki çalışmalar bölümler halinde değerlendirilmiştir.

Çalışma Raporunun birinci bölümünde Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler saptanıp değerlendirilmektedir. İkinci bölümde İşçi Hak ve Özgürlüklerini Koruma Çalışmaları anlatılmaktadır. Araştırma Merkezi Çalışmaları üçüncü bölümde yer alırken, Sosyal Güvenlik Çalışmaları dördüncü, Eğitim Çalışmaları beşinci, Teşkilatlanma Çalışmaları altıncı, Hukuk Merkezi Çalışmaları yedinci, Basın ve Halkla İlişkiler Çalışmaları sekizinci, Dış İlişkiler Çalışmaları ise dokuzuncu bölümde özetlenmektedir. Son bölümde ise Mali Rapor yer almaktadır.

Raporumuzun sonunda yer alan iki ayrı ek belgede ise, yasal değişikliklere ilişkin tasarılar ve değerlendirmeler bulunmaktadır.

Rapor haline getirilen çalışmalar bilgilerinize sunuyoruz.

Saygılarımızla

YÖNETİM KURULU

I- EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

1996 yılının ikinci yarısı itibariyle ekonomik alanda meydana gelen gelişmeler, özellikle 1997 Yılı Programı ile Bütçe Kanun Tasarısının hazırlandığı ekonomik ortamın bilinmesi ve değerlendirilmesi açısından önemli ipuçları vermektedir.

1995 yılının ikinci yarısından itibaren hızla büyüyen ekonomi, 1996 yılının ilk yarısında da devam etmiş ve beklentilerin çok ötesinde genişleme göstermiştir. GSMH büyümesi 1996 yılının ilk çeyreğinde yüzde 12.2, ikinci çeyreğinde ise yüzde 8.6 olmuştur. Geçici verilere göre, içinde bulunduğumuz yılın ilk yarısında yüzde 10.3 olarak gerçekleşen büyüme hızının 1996'nın tamamında yüzde 7.5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 1997 yılı büyüme hedefi ise yüzde 4 olarak öngörülmektedir.

1996 yılının ilk yarısında katma değer sanayi sektöründe yüzde 8.1, hizmetler sektöründe ise yüzde 10.7 oranında artmıştır. Dış ticaret rakamları ve harcamalar yöntemiyle GSMH rakamları henüz açıklanmamış olmakla beraber, büyümenin iç talep kaynaklı olduğu söylenebilmektedir. Özellikle ithalattaki hızlı büyüme dikkati çekmektedir. Bunun yanı sıra, ticaret ve ulaştırma sektöründeki büyüme hızı da iç talebin canlı olduğunu göstermektedir.

Türkiye ekonomisi istikrarsız büyüme göstermesinin yanı sıra sağlıklı bir büyüme gerçekleştirilmektedir. Özellikle 1996 yılı itibariyle ekonomik büyümenin daha çok tüketim harcamalarından kaynaklandığı görülmektedir.

Tüketicinin GSMH büyümesine katkısı yüzde 7.3 olurken, büyüme hızını uzun dönemde belirleyecek olan yatırımların katkısı yüzde 2.3 oranında olmuştur.

TABLO 1- BÜYÜME HIZI
(1987 Fiyatlarıyla)

	1995					1996			1997
	I	II	III	IV	Toplam	I	II	Toplam(1)	Toplam (2)
Tarım	0.2	3.9	2.8	-1.2	2.0	-1.3	3.2	2.8	3.0
Sanayi	-1.3	20.3	17.9	11.9	12.1	8.8	7.4	6.9	4.5
Hizmetler	-1.8	12.1	8.5	5.7	6.3	12.2	9.4	8.8	4.0
GSYİH	-1.5	13.5	9.0	6.6	7.2	10.3	8.2	7.4	4.0
GSMH	-0.2	12.6	10.0	8.0	8.0	12.2	8.6	7.5	4.0

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program Hedefi

1995 yılında sabit fiyatlarla yüzde 11.5 oranında artış gösteren toplam kaynakların 1996 yılında yüzde 9.5 oranında artması tahmin edilmektedir. 1996 yılı yatırımlar açısından olumsuz bir trend göstermiştir. "5 Nisan Kararları"nın etkisiyle gerileyen yatırım harcamaları 1995 yılında yüzde 31.2 oranında artış göstermiştir. Ancak toplam yatırım harcamalarının 1996 yılında yüzde 9 oranında artması beklenmektedir.

1996 yılı itibariyle özel sektörde tüketim harcamalarının yatırım harcamalarından fazla olacağı tahmin edilmektedir. Özel sektör yatırım harcaması sabit fiyatlarla 1995 yılında yüzde 33 oranında artış gösterirken, 1996'da bu oran yüzde 5.6 olması beklenmektedir. Kamu sektöründe ise yatırım harcamalarının, özellikle enerji, eğitim, sağlık ve diğer hizmetlere bağlı olarak reel yüzde 27 oranında artması tahmin edilmektedir.

1995 yılında reel olarak yüzde 1.4 oranında gerileyen kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının 1996 yılında yüzde 18.6 oranında artması beklenmektedir. 1996 yılında özel kesim sabit sermaye yatırımlarının sabit fiyatlarla yüzde 8.1 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının özellikle enerji sektöründe artması beklenmektedir.

Böylece 1995 yılında sabit sermaye yatırımlarının GSMH'ya oranı yüzde 23.4 iken, bu payın 1996 yılında yüzde 24 olacağı tahmin edilmektedir.

TABLO : 2- SABİT SERMAYE YATIRIMLARI

	GSMH İçindeki Pay			Yüzde Değişme		
	1995	1996(1)	1997(2)	1995	1996(1)	1997(2)
Toplam	23.4	24.0	24.8	9.6	10.0	7.5
Kamu	4.2	4.6	5.2	-1.4	18.6	17.3
Özel	19.3	19.4	19.6	12.4	8.1	5.2

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program Hedefi

1996 yılı ödemeler dengesi ve dış ticarete ilişkin verilerin yayınlanması gecikmiştir. Gümrük Birliği ile birlikte belge ve kayıt sistemindeki değişiklikler nedeniyle söz konusu gecikmenin olduğu ifade edilmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1996 yılına ait sadece Ocak-Şubat dönemine ilişkin dış ticaret istatistikleri yayınlanmıştır. söz konusu iki aylık dönemde ihracat 3.406, ithalat 5.815 milyon dolar olurken, dış ticaret açığı 2.409 milyon dolara ulaşmıştır.

DPT tahminine göre 1996 yılı itibariyle ihracatın yüzde 13.2 oranında artarak 24.5 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Buna karşılık ithalatın yıl sonu itibariyle bir önceki yıla göre yüzde 26.0 oranında artarak 45 milyar dolar civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Böylece 1996 yılı itibariyle dış ticaret açığının 20.5 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir.

Bu tahminlere göre, 1995 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 60.6 iken 1996 yılında yüzde 54.4'e gerilemektedir.

TABLO : 3- DIŞ TİCARET
(Milyon dolar)

	1995	1996(1)	1997(2)
İthalat	35.709	45.000	50.000
İhracat	21.636	24.500	29.500
Dış Ticaret Açığı	-14.073	-20.500	-20.500
İhracat/İthalat (%)	60.6	54.4	59.0

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program Hedefi

1996 yılında ithalat yurtiçi üretim ve talebe bağlı olarak artış eğitimi göstermiş, buna karşılık ihracat artışı sınırlı kılmiştir. 1996 yılının ilk iki aylık dönemindeki ithalat özellikle yatırım mallarında artmıştır. Yatırım malları ithalatında görülen yüksek oranlı artışın nedeni olarak, Gümrük Birliği sürecinde, kapasite arttırımı ve kalite iyileştirilmesi çerçevesinde artan yatırım talebinin devam etmesi etkili olmuştur.

1996 yılının tamamında cari işlemler hesabının 6.850 milyon dolar açık vermesi beklenmektedir. Cari işlemler açığı 1995 yılında 2.339 milyon dolar olarak gerçekleşmişti. Dış ticaret dengesindeki bozulmanın cari işlemler dengesine yansması bu gelişmeye yol açarken, diğer ilginç bir nokta, gümrük birliği ile artması beklenen yabancı sermaye yatırımlarında, beklentilerin aksine bir eğilimin olmasıdır. 1996 yılının tamamında net yabancı sermaye girişinin 650 milyon dolar olması beklenmektedir. 1995 yılı net yabancı sermaye girişinin 772 milyon dolar olduğu hatırlanırsa, bu alandaki gerileme belirgin olmaktadır.

1996 yılı ile ilgili olumsuz gelişmenin yaşandığı diğer bir alan kamu finansman dengesi olmuştur. 1996 yılında toplam kamu gelirlerinin yüzde 86.7 oranında artacağı ve GSMH içindeki payının yüzde 20.5 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Kamu gelirleri içinde ağırlığı vergi gelirleri oluşturmaktadır. Vergi gelirlerinin dağılımı, çalışanlarla birlikte geniş halk kesimlerine adaletsiz yük getiren bir yapıdadır. Vergi gelirlerindeki artış dolaylı vergi gelirlerindeki yükselmeden kaynaklanmaktadır. Vasıtalı vergilerin GSMH içindeki payı 1995 yılında yüzde 10.5'ken 1996 yılında yüzde 11.2'ye yükselmektedir. KİT'lerin faktör gelirlerinde sağlanan yaklaşık 325 trilyon liralık ek artış kamu gelirlerini olumlu etkilemiştir. Ancak sosyal fonlardaki açık 1996 yılında da devam etmiştir. Sosyal güvenlik kuruluşlarının içine düşürüldükleri finansal olumsuzluk devlet desteğine gereksinim yaratmaktadır. 1994 yılında 48 trilyon lira olan bu desteğin 1996 yılında 323 trilyon liraya ulaşması beklenmektedir. 1997 yılı için öngörülen destek de 594 trilyon liradır.

1996 yılı için öngörülen kamu harcamalarının GSMH'nin yüzde 30.1'ini oluşturması beklenmektedir. Bu gelişmede faiz ödemelerindeki artışın etkisi büyüktür. Faiz ödemeleri yanısıra sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferlerin de etkisiyle 1996 yılında transfer harcamaları 2 katrilyon 519 trilyon liraya ulaşmakta ve GSMH içindeki payı yüzde 14.3 olmaktadır. 1996 yılında sabit sermaye yatırımları ve diğer harcamaların GSMH içindeki payında anlamlı bir değişiklik beklenmektedir.

Ancak 1997 yılı ile ilgili beklentiler "iyimser" bir yaklaşımı içermektedir. Örneğin özelleştirme ve gayrimenkul satış gelirlerinden 1 katrilyon 276 trilyon lira beklenmektedir. 1996 yılındaki "gelir" in 29 trilyon lira olduğu göz önünde tutulursa, bu öngörünün sağlıklı olup olmadığı daha iyi anlaşılmaktadır.

Hatırlanacağı üzere "5 Nisan Kararları"nın temelinde kamu kesimi borçlanma gereği öncelik almış ve 1993 yılında yüzde 12.0 olan kamu kesimi borçlanma gereğinin GSMH'ya oranının düşürülmesi gereği üzerinde durulmuştur. 1994 yılında uygulanan ve bedeli büyük ölçüde çalışanlar tarafından ödenen istikrar önlemlerinin etkisiyle yüzde 7.9'a gerileyen KKBG/GSMH oranı, 1995 yılında da düşüş eğilimini sürdürmüştü ve yüzde 5.4 olarak gerçekleşmiştir. 1996 yılında ise KKBG'nin GSMH'ya oranının yüzde 9.6 oranında gerçekleşmesi beklenmektedir.

1997 yılı itibariyle söz konusu oranın yüzde 0.4 olması hedeflenmiştir.

1994 ve nispeten 1995 yıllarında uygulanan daraltıcı maliye politikası 1996 yılında sürdürülememiştir. Borç faizi ödemeleri, sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferler, savunma ve güvenlik harcamalarındaki artış, kamu personelinin maaşlarına yapılan düzenlemelerin de etkisiyle 1996 yılında harcamalar bir önceki yıla göre artmış ve fakat gelirler aynı düzeyde kalmıştır.

Böylece 1996 yılı itibariyle 861 trilyon lira olarak hedeflenen bütçe açığının 1 katrilyon 300 trilyon liraya ulaşacağı öngörülmektedir. Bütçe açığının GSMH'ya oranı da 4.8 puan artarak yüzde 8.8 düzeyine erişeceği tahmin edilmektedir.

TABLO : 4- KAMU KESİMİ TOPLAM GELİR ve HARCAMALARI
(Cari Fiyatlarla GSMH'ya Oranlar, Yüzde)

	1994	1995	1996(1)	1997(2)
Vergiler	18,8	17,2	18,0	20,5
- Vasıtasız	8,1	6,5	6,6	7,9
- Vasıtalı	10,4	10,5	11,2	12,4
- Servet	0,3	0,2	0,2	0,2
Vergi Dışı Normal Gelirler	1,5	1,5	0,7	0,7
Faktör Gelirleri	2,0	3,3	3,8	3,5
Sosyal Fonlar	-1,2	-1,7	-2,2	-2,3
TOPLAM	21,0	20,4	20,3	22,4
- Özelleştirme ve Gayri Men.Sat.Geliri	0,5	0,3	0,2	5,0
TOPLAM GELİR	21,5	20,7	20,5	27,4
Cari Harcamalar	10,7	9,6	10,3	10,7
Yatırım Harcamaları	3,6	3,8	4,5	5,2
- Sabit Sermaye	4,9	4,2	4,6	5,2
- Stok Değişmesi	-1,3	-0,4	-0,1	0,0
Transfer Harcamaları	12,5	11,6	14,3	11,1
- Cari Transferler (Net)	11,1	10,9	13,4	10,9
- Sermaye Transferleri	1,4	0,7	0,9	0,2
Stok Değişim Fonu	2,6	1,1	1,1	0,8
TOPLAM HARCAMA	29,4	26,1	30,1	27,8
BORÇLANMA GEREĞİ	7,9	5,4	9,6	0,4

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program Hedefi

Bütçeden yapılan transferler bütçe açığının büyümesinde etkili olmakla beraber, bütçe açığı üzerindeki esas baskıyı iç faiz ödemeleri oluşturmaktadır. Personel harcamaları ise, geçen yılın bütçesine göre 1997 bütçesinde yüzde 52.8 oranında arttırılarak 1997 yılı için öngörülen enflasyonun dahi altında tutulmuştur.

1996 yılında 1.300 trilyon liralık bütçe açığı ve 3.201 trilyon liralık borç ödemelerinden oluşan toplam 4.501 trilyon liralık finansman ihtiyacı büyük ölçüde iç borçlanma ile karşılanmıştır.

1996 yılı Ocak-Eylül döneminde, iç borç stoku 1995 yıl sonuna göre 1.374 trilyon lira artarak 2.733,7 trilyon liraya ulaşmıştır.

Ekonomik kaynakların harekete geçirilerek kamu borçlanma ihtiyacının azaltılması ve borç faizlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi amacıyla, 1996 yılının Temmuz ve Eylül aylarında açıklanan "Kaynak Paketleri" kapsamında yapılan düzenlemelerin, beklenen etkisini şimdiye kadar göstermediği ortaya çıkmıştır. Bu durum, açıklanacağı ifade edilen "yeni kaynak paketi" ile de ortaya konulmaktadır.

Açıklanan kaynak paketleri ile yapılan düzenlemelerde esas olarak, özelleştirme ve kamuya ait taşınmazların satışlarının hızlandırılması amaçlanmıştır. Kaynak paketlerinden sağlanacak gelirler dikkate alınarak 1997 yılı bütçesinin denk olması öngörülmektedir.

1995 yılının ilk on ayı itibariyle yüzde 53.3 olan toptan eşya fiyat artış hızı 1996 yılının aynı döneminde, özellikle kamu fiyat ayarlamalarının etkisiyle yüzde 69.3'e yükselmiştir. 1996 yılının ilk on ayında kamu kesimindeki fiyat artış hızı yüzde 85.1, özel kesimdeki fiyat artış hızı ise yüzde 65.0 oranında olmuştur.

Yıl sonu itibariyle toptan eşya fiyat indeksi 12 aylık artış hızının yüzde 86.0, ortalama artış hızının ise yüzde 76.0 olacağı tahmin edilmektedir.

Tüketici fiyatları artış hızı ise 1996'nın Ekim ayı itibariyle on ayda yüzde 65.3 olarak gerçekleşmiştir. Yıl sonu itibariyle bu oranın yüzde 80 düzeyini aşması tahmin edilmektedir.

Ekonomik Programın "fiyat artışlarını etkileyen faktörlere ilişkin gelişmeler" tablosunda yer alan nominal ücretlere ilişkin veriler bir gerçeği ortaya koymaktadır. 1996 yılı Ekim ayı itibariyle tüketici fiyatları yıllık yüzde 80.2 düzeyinde iken, devlet iç borçlanma senetlerinin ortalama faizi yıllık 135.8'dir ve söz konusu yılda kamu kesiminde giyinik nominal ücret artışı sadece yüzde 38.3 oranında olmuştur.

Görüldüğü gibi, Türkiye ekonomisi son 7-8 yıllık dönemde çeşitli ekonomik önlemler uygulamaya konmuş olmasına rağmen, 1996 yılında da makro-ekonomik istikrarsızlıktan kurtulamamıştır. Yapısal sorunların aşılmasına yönelik ciddi, tutarlı ve kalıcı çözümler yerine, kısa vadeli yaklaşımlarla günü kurtarmaya yönelik yaklaşımlar egemen olmaktadır. Bu yaklaşım sorunları ertelemekte ve fakat bir dönem sonra daha da ağırlaşarak yeniden ortaya çıkmaktadır.

1997 KONSOLİDE BÜTÇESİ

1990'lı yıllarda iyice bozulan Konsolide Bütçe yapısı 1997 yılına yönelik olarak Koalisyon Hükümeti tarafından gayri samimi bir biçimde, gerçekçi kaynaklara dayanmadan, kağıt üzerinde gelir-gider dengesi sağlanarak açık vermeyen denk bir bütçeye dönüştürülmüştür.

Kamu gelir ve harcamalarının önemli bir kısmını oluşturan Konsolide Bütçelerin yapısındaki değişmelere geçtiğimiz yılları dikkate alarak kısaca bakıldığında;

Bütçenin transfer harcamaları giderek büyümeye başlamıştır. Ancak bu kalemin kendi iç yapısı da değişmeye başlamıştır. Transferler içinde KİT'lere yapılan ekonomik transferler ile diğer sosyal transferler giderek önem kaybetmeye, buna karşılık faiz transferleri inanılmaz boyutlarda büyümeye başlamıştır. Örneğin faiz ödemelerin vergi gelirlerine oranı bunun ilginç bir göstergesidir. Vergilerin ve bütçenin giderek büyüyen bir oranının faizlerce yutulmaya başlanması aşağıdaki rakamlardan izlenebilir.

TABLO: 5- BÜTÇE ve VERGİ İÇİNDE FAİZ PAYI (Yüzde)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996 (*)
Faiz/Vergi	30.7	28.5	44.1	50.2	52.2	67.9
Faiz/Bütçe	18.2	15.8	23.8	33.2	34.0	39.8

(*) 1996 için Ocak-Eylül

Faiz gelirlerinin bütçe içinde bu kadar ezici bir ağırlığa ulaşması sonucunda bütçenin genişleyen boyutları bir anlam ifade etmemeye başlamış veya bunun anlamı farklılaşmaya başlamıştır. Bir kere bütçelerin anlamı kalmamaya başlamıştır, çünkü faiz hariç bütçe boyutu giderek ufalmıştır. Transfer harcamalarının bütünü ele alındığında bunlar bütçenin yüzde 60'ından fazlasını götürmeye başlamıştır. Böylece cari ve yatırım harcamaları için geriye kalan imkanlar giderek daralmıştır.

Bir başka açıdan bakıldığında ise, 1997 bütçesinin de gösterdiği gibi, devletin bütçesinden eğitime, sağlığa, sosyal güvenliğe, adalete, bayındırlığa, sanayiye, tarıma, ulaştırmaya, turizme, çevreye, kısacası Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı dışında kalan tüm icracı bakanlıklar ile devlet bakanlıkları ve diğer merkezi kamu kuruluşlarına ayrılan kaynakların toplamını aşan bir faiz

ödemesi yükü ortaya çıkmıştır. Devlet bütçesi bir aktarma organına dönüştürülmüştür. Yatırımlarla işsizliğe çare bulanabilecekken bundan vazgeçilmiş; sosyal harcamaların düzenli olarak artırılmasıyla daha sağlıklı, daha eğitilmiş, refah düzeyi artan bir topluma ulaşma hedefine ulaşmak mümkünken bundan sapılmıştır. Faizlere yer açmak için yatırımlardan, sosyal harcamalardan ve personel ücretlerinden kısıntı yapılması politikası benimsenmiştir.

Son üç yıldır faiz hariç bütçe gelir ve giderlerinde denklik olması hatta fazla verilmesi işte bu özveriler temelinde gerçekleştirilmektedir. Bu özverileri yapmaya zorlanan toplumsal kesimlerin ise başta ücretliler olmak üzere toplumun geçimini emeğiyle kazanan çevrelerdir. Faiz hariç bütçenin, Türkiye'nin büyüyen toplumsal hizmet talepleri karşısında iyice zavallı kalan boyutları aşağıdaki tabloda görülmektedir:

TABLO: 6- GSMH İÇİNDE BÜTÇE ve BÜTÇE-FAİZ GİDERİ (Yüzde)

	1985-90	1991-93	1994-95
Bütçe giderleri/GSMH	16.6	22.0	22.8
Bütçe gideri-faiz gideri/GSMH	13.5	17.5	15.2

Görüldüğü gibi, Türkiye, milli gelirinin yüzde 22'si dolayında bir bütçe ile yönetilmeye çalışılmakta, üstelik bunun yüzde 7.5'i de faiz ödemesine ayrıldığından bütçenin reel harcamalara ayrılan bölümü milli gelirin yüzde 15'i gibi gülünç bir düzeyde katmaktadır. Yakınlaşmaya çalıştığımız Batı Avrupa ülkelerinde ise bütçe/GSMH oranı yüzde 40'ı aşan bir ortalamaya ulaşmakta olup bunun çok cüzi bir bölümü faiz ödemelerine ayrılmaktadır. İşte Türkiye'de devletin niçin küçültülmek değil büyültülmek zorunda olduğunu gösteren anlamlı bir örnek de budur.

Bütçenin ve bütçe dışı merkezi kamu harcamalarının büyüyen bir başka kısır kalemi de savunma/iç güvenlik harcamalarıdır. Bütçe dışı fonlardan da kamu kaynaklarının aktarıldığı, bu kalemin boyutları 1980'lerin ortalarından itibaren büyüme eğiliminde olmuştur. Türkiye sadece Ortadoğu'nun istikrarsız ortamında silahlanmaya daha fazla kaynak ayıran bir ülke konumunda kalmamış, 1984'den itibaren "düşük yoğunluklu çatışma" olarak adlandırılan bir iç çatışmanın daha fazla kaynak talebine de boyun eğmiştir. Olağanüstü hal bölgesi tazminatları veya Savunma Sanayii Destekleme Fonu gibi bir takım bütçe dışı uygulamalar bir yana, bütçeden savunma ve iç güvenlik için ayrılan kaynaklar önemli boyutlara ulaşmıştır. Nitekim, 1996 bütçesinde olduğu gibi 1997 bütçesinde de bu alana ayrılan ödeneklerin, yıl içinde yeni ödenek aktarmaları yapılmazsa, eğitim, sağlık ve adalet alanlarına ayrılan ödenekler toplamına eşit olduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye gibi sadece ekonomik

büyüme değil aynı zamanda toplumsal kalkınma problemi olan bir ülke için son derece kaygı vericidir.

Bilindiği gibi 1997 bütçesi denk bir bütçe olarak sunuldu. 6.2 katrilyon olarak bağlanan bütçe taslağının son on yılların açık vermeyen ilk ve tek bütçesi olarak takdimi kuşkusuz zihinleri çelmeye yönelik gayri samimî bir bütçeleme anlayışının uzantısıdır. Bunun en önemli kanıtlarından birini de, Bütçe Plan Komisyonuna sunulan son taslaktan sadece bir hafta önce basına açıklanan bütçe büyüklükleri göstermektedir. Buna göre, 1997 bütçesi 7,5 katrilyonluk harcama ve 5,3 katrilyon liralık gelir öngörmekte ve 2,2 katrilyon TL. açık vermektedir. Bu bütçedeki faiz ödenekleri 3,4 katrilyon TL. iken, resmiyet kazanan taslaktaki ödenek miktarı 1,8 katrilyon düzeyindedir. Personel ödeneklerinde de ilk taslak 215 trilyon TL. daha fazladır. Gerçi personel ödenekleri gibi kalemlerde iktidar bir miktar -o da gücü yeterse- daha serbest sayılabilir ama faiz türü ödemelerde bu serbestiyete de sahip sayılmaz. Meğer ki borç yükünü üzerinden atmaya veya ileriye yaymaya yönelik bir operasyon hazırlığı içinde olmasın. Ancak IMF'e verilen ve gene yüzde 10'luk bir açıkla bağlanmış görünen bütçe örneğine bakılırsa bu türden bir operasyonun işaretleri de belirginleşmemektedir.

Bunu destekleyen bir başka kanıt ise, yeni bütçe taslağı henüz tartışılmaya başlandığı bir sırada Başbakanın ilkbaharda ek bir bütçe çıkarılacağından söz etmesi olmuştur. Bütçe tarihinin ilklerinden biri olan bu açıklama, bütçede samimiyet ilkesinin nasıl tersten okunabileceğini de dolaylı bir örneğini oluşturmaktadır.

Eğer bir borç ertelemesi veya faiz yükü eritilmesi söz konusu değilse, bütçe hedeflerinin tutarsızlığının önemli örneklerinin 1997 bütçesiyle oluşturulduğunu kabul etmek gerekecektir. Nitekim bu bütçenin harcamalar bölümü 1996'ya kıyasla sadece yüzde 58,5 oranında, borç faizleri ise ancak yüzde 23,7 oranında arttırılmaktadır. Oysa bir kere 1997 için öngörülen abartılı derecede iyimser enflasyon oranı bile yüzde 65'tir. İkincisi, eğer bir mucize olmazsa yıllık bileşik yüzde 130 faizlerle borçlanan Hazinesin nasıl olur da yüzde 20'lerde bir faiz ödeneği artışıyla yetineceği anlaşılabilir bir durum değildir.

Diğer şaşılacak durum, bütçe gelirlerinin yüzde 136 oranında artışının öngörülmesidir. Eğer enflasyon oranı da yüzde 100 veya biraz üzerinde tahmin edilmiş olsaydı bunda şaşırtıcı bir yan bulunmayabilirdi. Ancak GSMH deflatörünün yüzde 65 olarak öngörüldüğü ve büyüme oranının da yüzde 4'te tutulmasının programlandığı dikkate alınırsa ortada ciddi bir tutarsızlık bulunduğuun altını çizmek gerekecektir.

Tutarsızlığı kolayca kanıtlanabilen hedeflerden biri de ithalde ve dahilde alınan KDV tahsilatına ilişkin olanlardır. İthalatın yüzde 11 artarak 50 milyon

dolara yükseleceği öngörülmüşken, ithalattan alınan KDV'de dolar bazında yüzde 21'lik bir artış öngörülmesi önemli bir tutarsızlıktır. Dahilde alınan KDV'de de yüzde 95'lik bir artış öngörülmesi yüzde 65'lik enflasyon ve yüzde 4'lük büyüme tahminleriyle uyumlu değildir. Çünkü, eğer oranlarla oynanması düşünülmüyorsa, KDV'nin fiyat artışlarına paralel bir seyir izlemesi beklenir. Kuşkusuz burada tahsilat hedeflerinin tutarsızlığından ziyade enflasyon hedefinin aldatıcılığından söz etmek daha doğru olacaktır.

TABLO: 7- KONSOLİDE BÜTÇE 1997 (Milyar TL.)

	1996 Tahmin	1997 Tasarı	Artış % 2/1	1996 Bütçe Payı	1997 Bütçe Payı
1- Bütçe Giderleri	3.946.700	6.255.000	58.5	100.0	100.0
1- Personel	975.000	1.490.000	52.8	24.7	23.8
2. Diğer Cari	330.000	669.750	103.0	8.4	10.7
3. Yatırım	226.500	524.600	131.6	5.7	8.4
4. Transfer	2.415.200	3.385.650	40.2	61.2	54.1
- Borç Faizleri	1.507.000	1.864.000	23.7	38.2	29.8
- KİT Transfer	47.500	91.000	91.6	1.2	1.5
- Vergi İadeleri	112.000	178.000	58.9	2.8	2.8
- Sosyal Güvenlik	345.000	530.000	53.6	8.7	8.5
Emekli Sandığı	105.000	133.000	26.7	2.7	2.1
SSK	174.000	280.000	60.9	4.4	4.5
Bağ-Kur	60.000	117.000	95.0	1.5	1.9
- Fon Ödenekleri	141.000	216.000	53.2	3.6	3.5
- Tarımsal Destekleme	60.000	100.000	66.7	1.5	1.6
- Diğer Transferler	202.700	400.650	97.7	5.1	6.4
II-Bütçe Gelirleri	2.646.700	6.255.000	136.3	100.0	100.0
1- Vergi Gelirleri	2.200.000	4.368.000	98.5	83.1	69.8
2- Vergi Dışı Gelirler	167.000	1.445.000	765.3	6.3	23.1
3- Özel Gelir ve Fonlar	269.700	425.000	57.6	10.2	6.8
4- Katma Bütçe	10.000	17.000	70.0	0.4	0.3
III- Bütçe Dengesi	-1.300.000	--	-	-	-

Son olarak, bütçede bu tür aldatmacaların ömrünün çok kısa olacağını, çünkü bunların foyasının birkaç aylık uygulama sonucunda ortaya çıkacağını; buna karşılık bütçenin bünyesini sarsan yapısal bozuklukların izlerini silmek için bazen on yıllık dönemlerin bile yeterli olmadığını belirtmek gerekiyor. Türkiye'nin, 1984 sonrasındaki 12 yılı aşan bir süredir, kamu maliyesinin çarpılan disiplinine ve dengelerine bir türlü çeki düzen verememesi bunun çok öğretici örnekleri arasında bulunmaktadır.

GELİR BÖLÜŞÜMÜ EŞİTSİZLİĞİ

Türkiye'de gelir bölüşümü eşitsizliği her dönem gündemde olan ve tartışma konusu yapılan bir alandır. Ancak gelir bölüşümünde varolan olumsuz durum, özellikle 1980'li yıllarda uygulanan ve günümüzde de değişik boyutlarıyla sürdürülmeye çalışılan ekonomik ve sosyal politikalarla daha olumsuz noktaya getirilmiştir.

Aslında bütün ülkelerde gelir dağılımındaki eşitsizlik önemli bir konudur. Ülke içinde kırsal ve kentsel yöreler, emek geliri ile sermayeden elde gelirler arasında farklılıklar olabilir. Bu farklılığın adil olup olmadığı sorusu ortaya çıkmaktadır. Doğal olarak gelir bölüşümünün hangi sınırdan iyi ya da kötü olduğuna ilişkin fikirler farklılaşabilir. Bu farklılık, ekonomik, sosyal ve siyasal koşullara bağlı olarak değişebilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, kişi başına gelir düzeyinin düşük olduğu bir ekonomik yapıda gelir dağılımının bozuk olması, kitlesel yoksulluk sorununu da beraberinde getirmektedir.

Gelir bölüşümünün adaletsiz olduğu bir ülkede toplumsal huzursuzluğun olması kaçınılmazdır. Varolan eşitsizlikleri azaltma ve gelir düzeyi düşük kesimlerin gelirlerini ekonomik gelişmeye paralel olarak arttırmak bu bakımdan önem taşımaktadır.

Türkiye'deki hane halklarının büyük bir çoğunluğu için emek, başlıca gelir kazandırıcı unsurdur. Ancak 1980'den bu yana uygulana gelen ekonomik ve sosyal politikalar, emek gelirlerini geriletmeye dönük olmuştur. 1990'lı yıllarda ekonomide yaşanan büyüme, sermaye kesiminin görece olarak daha fazla pay alması sonucunu doğurmuştur.

Özellikle geçirdiğimiz son üç yılın ekonomik politikalarında belirgin bir etkisi olan "5 Nisan Ekonomik İstikrar Tedbirleri" şu gerçeği ortaya koymuştur: 1993 yılı sonlarında ekonomide yaşanan kriz gerekçe yapılarak başta ücretli çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli toplum kesimi, daha önce yaşanmamış bir biçim ve düzeyde işsizlik, enflasyon, gelirlerde reel aşınma ile karşı karşıya bırakılmışlardır.

Diğer bir ifadeyle, ücretli çalışanların 1980'li yıllarda yaşadıkları ve ağır bir bedel ödemek durumunda kaldıkları olumsuz ekonomik ve sosyal koşulları iyileştirmeye yönelik mücadelenin ivme ve başarı kazandığı 1989 ve sonrası elde edilen kazanımların sermaye kesimine aktarılması süreci söz konusu dönemde yürürlüğe konulmuştur.

D.İ.E. tarafından yapılan ve 1987-1995 yıllarında üretim faktörlerinin GSYİH'den payları gösteren çalışmanın sonuçları da bu doğrultudadır. Gelir yöntemi ile yapıldığı açıklanan gayri safi yurt için hasıla sonuçlarına göre, işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı 1987 yılında en düşük olan %20.7 iken, en yüksek %31.9 ile 1991 yılında gerçekleşmiştir. Daha sonraki yıllarda bu pay giderek azalma eğilimine girmiş ve dönemin son yılı 1995'de %22.2 oranında gerçekleşmiştir.

Bu arada dikkat edilmesi gereken bir husus, DİE tarafından yapılan ve açıklanan hesaplamanın başlangıç yılını oluşturan 1987 yılının, çalışanlar açısından ekonomik koşullarının en olumsuz olduğu bir yılı kapsamasıdır. Gerçekten 1980'li yıllarda uygulanan ekonomik politikanın ücretliler açısından dip noktası 1987 yılıdır. Ücretlilerin yaşama koşullarının en dip noktasının çıkış noktası alındığı bir durumda, takip eden yıllarda, çalışanların gelirden aldığı payın göreceli olarak artmış olması, yanıltıcı değerlendirmelere neden olabilmektedir. Çalışma sonuçları bu husus göz önünde tutularak yorumlanmalıdır.

TABL0: 8- MİLLİ GELİRİN (GSYİH) ÜRETİM FAKTÖRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (Yüzde)

	İşgücü Ödemeleri	Sermaye Geliri (Faiz-Kar-Kira)	Sabit Sermaye Tüketimi	Üretim ve İthalat Vergileri
1987	20.7	64.2	7.0	8.1
1988	21.5	63.2	7.4	7.8
1989	24.0	61.8	6.5	7.6
1990	27.2	58.3	5.9	8.6
1991	31.9	53.3	6.2	8.6
1992	31.7	53.5	6.1	8.7
1993	30.9	54.2	5.7	9.3
1994	25.5	59.0	7.0	8.5
1995	22.2	61.4	6.5	9.9

Kaynak : D.İ.E

Aslında 1980'li yıllara damgasını vuran sermaye birikim modeli, ekonomik bakımdan ihracata açılma politikasını içermekte ve gelir dağılımının çalışanlar aleyhine bozulması amacına dönüktü. Ancak bu politikanın uzun vadeli olması söz konusu olmadı. Dönemin siyasal, ekonomik ve sosyal koşullarına da bağlı olarak gelişen sendikal mücadele, ücretlilerin kayıplarını kısmen kapatma doğrultusunda önemli bir adım oldu. Ancak 1994'den itibaren

bu eğilimin yeniden değiştiği ortaya çıkmıştır. Çalışanlar aleyhine meydana gelen bu dönüşümün uzun süre devam etmesi beklenmemelidir.

Kira, faiz ve kar gelirleri toplamından oluşan sermaye gelirlerinin GSYİH'dan aldığı pay söz konusu dokuz yıllık dönemde, emek gelirlerinin aldığı pay ile tersine bir gelişme izlemiştir. Diğer bir ifade ile, emek gelirlerinin payı yükseldikçe sermaye gelirlerinin payı düşmüş, sermaye gelirlerinin payı yükseldikçe emek payında azalma olmuştur.

Nitekim dönem başlangıcı olan 1987 yılında sermaye gelirlerinin GSYİH'dan aldığı pay %64.2 iken 1991 yılında en düşük değeri olan %53.3 oranına gerilemiş ve fakat daha sonra, emek payındaki azalmaya paralel bir biçimde yükselerek 1995 yılında %61.4 olmuştur.

Gelir dağılımındaki bozulmanın ürkütücü boyutunu ortaya koyan bu durum, söz konusu rakamların analizi ile değişik yönleri de ortaya koymaktadır. İşgücü ödemelerinin gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı, kamu-özel ayırımına göre şu biçimdedir:

**TABLO: 9- GSYİH İÇİNDE İŞGÜCÜ ÖDEMELERİ
(KAMU-ÖZEL)(%)**

	Kamu	Özel	Toplam
1987	8.6	12.1	20.7
1988	8.3	13.1	21.5
1989	11.7	12.3	24.0
1990	14.0	13.2	27.2
1991	17.0	14.9	31.9
1992	17.5	14.2	31.7
1993	17.2	13.7	30.9
1994	14.3	11.2	25.5
1995	12.2	10.0	22.2

Kaynak : D.İ.E

Kamu kesiminde istihdam edilen çalışanlara (memur-işçi) yapılan işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı 1987-1995 yıllarını kapsayan dönemde değişik bir trend izlemektedir. 1987 yılında %8.6 olan söz konusu pay 1989 yılından başlayarak yükselmiş ve 1992 yılında en yüksek değeri olan % 17.5 oranına ulaşmıştır. İzleyen yıllarda bu pay giderek gerilemiş ve 1994 yılında, uygulamaya konulan ekonomik paketin de etkisiyle %14.3 oranında gerçekleşmiştir. 1995 yılındaki pay ise %12.2 olmuştur.

Özel kesim itibariyle işgücü ödemelerinin GSYİH içindeki payı fazla dalgalı bir trend göstermemiştir. 1987 yılında %12.1 olan pay, 1991 yılında en yüksek değeri olan %14.9 olmuş, daha sonraki yıllar sürekli olarak gerileyerek 1995 yılında en düşük değeri olan %10 düzeyine inmiştir.

Kamu-Özel ayırımında işgücü ödemelerinin gayri safi yurt içi hasıla içindeki payının ortaya çıkardığı bir husus da şudur : Türkiye'de kayıtlı işçi sayısı 4 milyon civarındadır. (Ocak'96 verilerine göre 3 milyon 973 bin 306) Bunların yaklaşık dörtte biri kamu kesiminde istihdam edilmektedir. (Ocak'96 verilerine göre 983 bin 237). Kamu kesiminde istihdam edilen mevcutların sayısı ise 1 milyon 800 bin civarındadır.

Diğer bir ifade ile, kayıtlı olarak çalışan (memur-işçi) 5 milyon 800 bin kişinin yarısından fazlası özel kesim işyerlerinde istihdam edilmektedir. (Ocak'96 verilerine göre 2 milyon 990 bin 90). Kayıt dışı sektörde çalışmak durumunda olanların genelde kamu kesimi işyerleri dışında istihdam edildikleri de bilinen bir gerçektir.

Ücretli olarak istihdam edilenlerin kamu-özel işyeri itibariyle dağılımı ile gayri safi yurtiçi hasıla içindeki işgücü ödemelerinin kamu-özel ayırımı dikkate alındığında, özel kesimde ödenen ücretlerin kamu kesimine göre nispi olarak daha düşük kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de ücretlilerin istihdam içindeki payının yüzde 40 civarında olduğu göz önünde tutulduğunda, ücretlilerin milli gelirden aldıkları yüzde 22 oranındaki payın düşüklüğü, gelir dağılımında ücretliler aleyhine olan çarpıklığı daha da belirgin kılmaktadır.

Gelir dağılımındaki bozulmanın artarak devam ettiğinin diğer bir önemli göstergesi de DİE'nün "1994 Hanehalkı Gelir Dağılımı Anketi" çalışmasının sonuçlarıdır. Yüzde 20'lik hane gruplarının gelir paylarını saptayan çalışma, gelir dağılımındaki bozukluğun benzeri çalışmanın yapıldığı 1987 yılından daha da kötü olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre: 1987 yılında milli gelirden yüzde 5.2 oranında pay alan en düşük yüzde 20'lik hane grubunun 1994 yılında aldığı pay yüzde 4.9'a gerilemiştir. En üst yüzde 20'lik hane grubunun gelirden aldığı pay ise aynı dönemde yüzde 49.9'dan yüzde 54.9'a yükselmiştir.

Ülkedeki alt ve orta gelir düzeyindeki yüzde 60'lık hane grupları dikkate alındığında gelir dağılımı çarpıklığının boyutları daha net görülmekte, yoksullaşma sürecinin alt ve orta gelir grubunu oluşturan kesimlerde hızlandığını ortaya çıkarmaktadır. 1987 yılında, alt ve orta gelir düzeyini oluşturan hane halkının yüzde 60'ı gelirin yüzde 28.9'unu alırken, bu pay 1994'de yüzde 26.1'e düşmüştür.

TABLO : 10- GELİR DAĞILIMI
(Hanelerin % 20'lik Dilimlerine Göre)

Hanehalkı Yüzdeleri	1987 (%)	1994 (%)
Birinci %20	5.2	4.9
İkinci %20	9.6	8.6
Üçüncü %20	14.1	12.6
Dördüncü %20	21.2	19.0
Beşinci %20	49.9	54.9

Kaynak: DİE

Gelir dağılımındaki değişikliklerin düzeltilebilmesi sosyal devlet anlayışının bir sonucudur ve bunun sağlanabilmesi belli ekonomik, sosyal ve mali politikaların uygulanması gerekir. Bilindiği gibi, sosyal devletin hizmet anlayışı içinde, iktisaden zayıf olan büyük çoğunluğa insan onuruna yaraşır bir düzeyde yaşam koşullarını sağlamak önde gelen görevdir.

Türkiye'de, özellikle son yıllarda çalışanlar aleyhine daha adaletsiz ve dengesiz yapıya dönüşen gelir dağılımının düzeltilebilmesi için, süratle bir takım tedbir ve politikaların uygulamaya sokulması gerekmektedir.

Aslında bugün gelir dağılımının düzeltilmesini sağlayacak çeşitli yöntemler, yetkililer tarafından bütün yönleri ile bilinmektedir. Bu yöntemlerin kullanılması ile gelir dağılımında daha iyi bir tablo çizilebilmesi mümkün olabilecektir. Ancak, kuşkusuz bu bir "tercih" sorunudur.

İSTİHDAM ve İŞSİZLİK

Toplumsal tüm kesimlerinde işsizliğin her geçen gün büyüyen bir sorun olduğu üzerinde birleşildiği ortamda, çözüm üretmek yerine resmi veriler aracılığıyla sorunun boyutunun gizlenmeye çalışıldığına, bu yöndeki çabaların yoğunluk kazandığına 15 Ağustos 1996 tarihinde yapılan Başkanlar Kurulumuza sunulan Çalışma Raporunda yer verilmişti.

Sorunun boyutunu gizlemeye yönelik çabaların yeni bir halkası DİE tarafından Nisan 1996 Hanehalkı İşgücü Anketi geçici sonuçlarıyla oluşturulmaktadır. Avrupa Birliğinde işsizlik ortalama yüzde 11.2, OECD Avrupa ortalamasında işsizlik yüzde 10.9 iken, DİE tarafından Nisan 1996

Hanehalkı İşgücü Anketi geçici sonuçlarına göre Türkiye'de toplam işsizlik oranı yüzde 6.3 olarak tahmin edilmektedir.

Yapılan açıklamaya göre işgücü piyasasında Nisan 1995 - Nisan 1996 döneminde şu gelişmeler gözlenmektedir:

Türkiye'de toplam nüfus 1 milyon 31 binlik bir artışla 61 milyon 411 bin kişiye ulaşmıştır. söz konusu artışın 1 milyon 2 bin kişi gibi önemli kısmı kentsel yerlerdeki nüfus artışından kaynaklanmaktadır. Yine anket sonuçlarına göre Türkiye'de toplam nüfusun yüzde 55'i kentsel yerlerde bulunmaktadır.

Ülkede toplam istihdam anket dönemindeki son bir yılda 543 bin kişilik artış göstererek 21 milyon 376 bin kişiye ulaşmıştır. İstihdamın sektörel dağılımına üç ana sektör ayırımında bakıldığında, tarımda düşüş, hizmetler ve sanayide bir artış gözlenmektedir. Tarımın istihdam içindeki payı yüzde 47.4'ten yüzde 45.6'ya gerilemiştir.

Buna karşın hizmetlerin payı yüzde 31.7'den yüzde 32.8'e, sanayinin payı ise yüzde 20.9'dan yüzde 21.6'ya yükselmiştir.

Tarım sektöründeki istihdam edilenlerin sayısı düşürülmesine rağmen halen 9 milyon 751 bin kişi bu sektörde istihdam edilmektedir. Bunun yüzde 61'ini, yani 5 milyon 969 bin kişisi ücretsiz aile işçisidir. Ücretsiz aile işçilerinin de yüzde 74'ünü kadınlar oluşturmaktadır.

Anket sonuçlarına göre işgücünün önemli bir göstergesi olan işgücüne katılma oranı düşmeye devam etmektedir. Nisan 1996'da işgücüne katılma oranı yüzde 50 olarak gerçekleşmiştir. Bir nceki yıla göre Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 70.7'den yüzde 70.2'ye, kadınlarda ise yüzde 30.3'den yüzde 30.1'e gerilemiş görünmektedir.

En önemli gelişme işsizlik oranındaki gerileme olarak kendini göstermektedir. Nisan 1996'da işsiz sayısı 1 milyon 432 bin, işsizlik oranı ise yüzde 6.3 olarak tahmin edilmektedir. Bu tahmin işsizlik oranını bir önceki yıla göre önemli ölçüde düşmesi demektir. Hatırlanacağı üzere geçen yıl aynı kaynağa göre işsizlik oranı yüzde 7.2 olarak gerçekleşmişti.

Anket çalışmasında da belirtildiği üzere; işsizlik sigortasının olmadığı, kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların yoğunlukta bulunduğu ülkelerde işsizlik kadar önemli ve dikkate alınması gerekli kavramda eksik istihdam kavramıdır. Atıl işgücünün boyutunu göstermesi bakımından da önemli olan eksik istihdam oranı ankete göre işsizlik gibi düşüş göstermektedir. Nisan 1995'de yüzde 7.0 olan eksik istihdam yüzde 6.3'e gerilemiş bulunmaktadır.

DİE'ye göre işsizlik ve eksik istihdam nedeniyle toplam atıl işgücü 1995 Nisan döneminde yüzde 14.2 iken 1996 Nisan döneminde yüzde 12.6'ya gerilemiştir.

TABLO: 11- DİE HANEHALKI İŞGÜCÜ ANKETİ TEMEL GÖSTERGELERİ (12 + Yaş)

	Nisan 1995	Nisan 1996
İşgücü (bin kişi)		
Türkiye Toplamı	22.446	22.809
Kent	9.997	10.268
Kır	12.449	12.541
İstihdam (bin kişi)		
Türkiye Toplamı	20.833	21.376
Kent	8.932	9.316
Kır	11.901	12.060
İşsizlik Oranı (%)		
Türkiye Toplamı	7.2	6.3
Kent	10.7	9.3
Kır	4.4	3.8
Eksik İstihdam Oranı (%)		
Türkiye Toplamı	7.0	6.3
Kent	8.3	6.5
Kır	6.0	6.2
İşsizlik+Eksik İstihdam Nedeniyle Atıl Durumda Bulunan İşgücü Oranı (%)		
Türkiye Toplamı	14.2	12.6
Kent	19.0	15.8
Kır	10.4	10.0

Toplam istihdamın işteki durumları incelendiğinde; 21 milyon 376 kişinin toplam istihdamın 8 milyon 745'i diğer bir ifadeyle yüzde 40.9'u ücretli ve yevmiyeli olarak çalışmaktadır. Kendi hesabına ve işveren olarak çalışanların sayısı 6 milyon 162 bin (yüzde 28.8), ücretsiz aile işçisi olarak çalışanlar 6 milyon 468 bin kişi ile istihdamın yüzde 30.3'ünü oluşturmaktadır.

ENFLASYON

Uygulanan ekonomik politikaların etkisiyle kronik bir nitelik kazanan enflasyon bugünkü yapısıyla çözümü zor ve karmaşık bir sorun durumundadır. Enflasyonun bu niteliğini sürdürmesi, toplumda enflasyondan daha az rahatsız olan ve hatta çıkar sağlayan kesimlerin varlığını ve bu kesimin siyasal karar alma mekanizmalarındaki etkisini ortaya koymaktadır.

Enflasyonun siyasi, kültürel ve ekonomik boyutları olan toplumsal bir olay olmakla beraber, daima mekanik iktisadi süreçlerden kaynaklandığı belirtilmektedir. Ancak gözden uzak tutulmaması gereken enflasyon olgusunda iktisat dışı, özellikle de siyasi faktörlerin çok önemli olduğudur.

Enflasyon köklü demokrasi geleneğine sahip olan ülkelerde görülmemektedir. Özellikle kronik enflasyonun yaşandığı ülkeler yeterince demokrat olmayan, geçiş döneminde popülizmin yaşandığı ülkelerdir. Toplum enflasyona karşı olduğu halde, demokrasinin yeterince güçlenemediği Türkiye gibi ülkelerde seçmenin iradesi ulusal politikalara yansımamaktadır.

Bugün Türkiye'de enflasyonun tasarruflardan büyümeye, gelir dağılımından toplumdaki değer yargılarına kadar pek çok alanda olumsuz etki ve tahribat yaptığı, bu nedenle mutlaka düşürülmesi gerektiği konusunda toplumun büyük bir kesimi görüş birliği içindedir.

Ancak, kronik enflasyon batağındaki Türkiye'nin bu sorunu çözmesi her geçen gün güçleşmektedir. Buna bir de popülist vaatlerle işbaşına gelen hükümetlerin icraatları eklendiğinde sorun daha da büyümektedir. Öte yandan enflasyonla mücadelede faturanın büyüklüğü ve kimlerin ne kadar yükleneceği önemli bir noktadır.

Mücadele edilmesi gereken kronik enflasyonun ülkedeki bu günkü durumuna bakıldığında; OECD üyesi ülkelerin çoğundaki yıllık fiyat artışı ortalama bir ayda gerçekleşmektedir.

Çalışanlar için geçerli olan enflasyon oranlarının tüketici fiyatlarındaki değişim olduğu göz önüne alındığında 1996 yılı itibariyle yılın ilk on ayında artışın yüzde 65.3'e ulaştığı, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 79.6, 12 aylık ortalamaya göre de yüzde 80.2 olduğu görülmektedir.

Toptan eşya fiyatlarıyla değişim oranları yılın ilk on aylık bölümünde yüzde 69.3, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 82.8 ve 12 aylık ortalama göre de yüzde 72.8 düzeyindedir.

TABLO: 12- 1996 YILI ENFLASYON DEĞERLERİ (1994=100)

	TÜKETİCİ FİYATLARIYLA (Değişim Oranları %)				TOPTAN EŞYA FİYATLARIYLA (Değişim Oranları %)			
	Bir Önceki Aya Göre	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre	12 aylık Ortalamaya Göre	Bir Önceki Aya Göre	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre	12 aylık Ortalamaya Göre
OCAK	8.3	8.3	78.1	86.0	9.8	9.8	64.9	81.0
ŞUBAT	4.5	13.2	77.5	83.2	5.8	16.2	63.0	76.1
MART	5.6	19.5	79.3	80.9	7.0	24.3	65.3	72.1
NİSAN	6.7	27.5	80.8	80.5	8.1	34.4	69.9	70.6
MAYIS	4.5	33.3	82.9	80.8	4.1	39.9	73.7	70.3
HAZİRAN	2.5	36.7	82.9	81.0	2.7	43.7	76.2	70.5
TEMMUZ	2.1	39.6	81.2	81.0	2.4	47.1	76.3	70.7
AĞUSTOS	4.8	46.2	81.9	81.0	3.8	52.7	79.0	71.2
EYLÜL	6.1	55.2	79.3	80.5	5.1	60.5	79.8	71.8
EKİM	6.5	65.3	79.6	80.2	5.5	69.3	82.8	72.8
KASIM								
ARALIK								

Bu oranlar 1994 yılı kriz dönemi öncesindeki düzeyin üzerindedir. Önümüzdeki aylarda enflasyon düzeyinin daha da yükselmesi beklenen bir gelişmedir.

GIDA HARCAMASI

Ülkemizde süregelen fiyat artışları nedeniyle, özellikle dar ve sabit gelirli geniş halk kesimlerinin yaşam mücadelesi giderek zorlaşmaktadır. Yapılması gereken ulaşım, giyim, sağlık, eğitim, kira, elektrik, su, yakacak gibi zorunlu harcamalar, zaten bugünkü koşullarda bir ailenin yeterli ve dengeli beslenebilmesi için aile bütçesinden gıdaya yeterli payın ayrılmasına olanak vermemektedir. Bu durumda dar gelirli başta olmak üzere çalışanlar, ancak günlük yaşamlarını sürdürebilecek beslenmeyi gerçekleştirmek zorunluluğuyla karşı karşıya kalmaktadır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa araştırması, aile bütçesinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması tutarının artmaya devam ettiğini göstermektedir :

+ Dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini almak için yapılması gereken harcama tutarı Ekim'96 ayında bir önceki aya göre yüzde 5.4 artışla 20 milyon 70 bin liraya ulaşmıştır.

+ 1996 yılının ilk on ayı itibariyle artış yüzde 57.1 oranına yükselmiştir.

+ Asgari ücret gıda harcamasının yalnızca yüzde 55'ini karşılayabilmektedir.

+ Dolar bazında dört kişilik ailenin Ekim'96 ayında yapması gereken harcama tutarı 212 dolardır.

Aşağıdaki tabloda, Ekim ayı itibariyle son beş yıldaki gıda harcaması tutarı ve net asgari ücret düzeyi yer almaktadır.

TABLO: 13- GIDA HARCAMASI ve ASGARI ÜCRET

Yıllar	Gıda Harcama Tutarı (TL/Ay)	Gıda Harcama Tutarı (\$/Ay)	Net Asgari Ücret (TL/Ay)	Net Asgari Ücret (\$/Ay)
Ekim 1992	1.642.000.-	217.-	907.839.-	120.-
Ekim 1993	2.638.000.-	203.-	1.563.472.-	121.-
Ekim 1994	6.382.000.-	194.-	2.759.428.-	84.-
Ekim 1995	11.984.000.-	236.-	5.547.135.-	109.-
Ekim 1996	20.070.000.-	212.-	11.084.652.-	117.-

1992 yılının Ekim ayında alınan asgari ücret ile aylık gıda harcamasının %55'i karşılanırken, yaşanan ekonomik krize de bağlı olarak 1994 yılında ancak %43'ü karşılanabilir olmuştur. Ekim 1996'da ise, asgari ücretin aylık gıda harcamasını karşılama oranı yeniden %55 düzeyine gelmiştir.

Öte yandan aylık gıda harcaması ve asgari ücrete ABD doları cinsinden bakıldığında da benzeri sonuçla karşılaşılmaktadır. 1994 yılı hariç tutulduğunda, söz konusu dönem itibariyle satın alma gücü açısından fazla bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

Böylesi bir durumda ücret gelirlerinin enflasyona ya da dolara endekslenmesi, var olan olumsuz geçim koşullarının sürdürülmesinden öteye bir anlam ifade etmeyecektir. Kabul edilebilir bir yaşama standardını sağlayacak ücret belirlenmeden yapılacak bir endeksleme aldatmacadan ibaret kalacaktır.

DÖVİZE ENDEKSLİ MAAŞ ve EŞEL-MOBİL SİSTEMİ

Koalisyon Hükümeti tarafından 1997 yılı memur maaşlarının dövizde endeksleneyeceği yönündeki yapılan açıklamalar, geçirdiğimiz çalışma döneminin gündeminde tartışma yaratan önemli konulardan biri olmuştur.

Konfederasyonumuz Araştırma Merkezi, bu uygulamanın memurlardan sonra kamu işçilerine de yaygınlaştırılmak istenebileceğini göz önüne alarak bir ön değerlendirme yapmıştır. 17 Ekim 1996 tarihinde Sendikalarımız Genel Başkanlıklarına da bir genelge olarak gönderilen değerlendirme özetle şu şekildedir:

Eşel-Mobil Sistemi

"Ücretli olarak çalışanların yaşama koşulları, büyük ölçüde kendilerine yapılan ödeme tutarına bağlıdır. İşçinin ailesi ile birlikte insan onuruna yaraşır, ülkenin ve çağın koşullarına uygun bir yaşama düzeyini sağlayarak ücret geliri elde etmesi bu bakımdan büyük önem taşır.

İşçi açısından önemli olan, çalışma karşılığı elde ettiği ücretin parasal değerinden çok, bu ücret ile satın alabildiği temel ihtiyaç mal ve hizmetlerdir. Diğer bir ifadeyle fiyatlar yükselirken, parasal ücretler sabit ya da düşük oranda artarsa, gerçek ücret düşer ve işçilerin yaşama koşulları kötüleşir. Fiyat artışları karşısında, elde edilen ücret ile daha az miktarlarda mal ve hizmet satın alınabilir.

Dolayısıyla, değişen ekonomik koşullar, fiyatları satan temel ihtiyaç maddeleri karşısında ücretlerin de bu gelişmeye paralel olarak artış göstermesi gerekir.

Ücretlerde yapılan artışın temel ve en yaygın nedeni, hayat pahalılığındaki değişmelerdir. Ücretleri fiyat artışlarına göre arttırmanın çeşitli yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardan ücretleri hayat pahalılığına göre kendiliğinden ayarlayan yöntem "eşel-mobil" denilmektedir.

Eşel - mobil (hareketli ücret baremi, oynak merdiven) sistemine göre fiyat artışlarının belirli bir orana varması halinde ücretlere de kendiliğinden aynı oranda zam yapılmak suretiyle ücretlerin fiyat artışlarına karşı korunması gerçekleştirilmektedir. Örneğin fiyat artışları %15 oranında arttığı zaman ücretler de otomatik olarak ve yeniden müzakere konusu olmadan %15 oranında artacaktır.

Daha az kesin bir eşel-mobil sisteminde ise, bu otomatiklik yoktur. Sadece fiyat artışları belirli bir düzeyi bulduğunda, genellikle taraflar arasında yeni müzakereler söz konusu olur ve ücret artışı ondan sonra yapılır.

Aslında 1993 yılında bağitlanan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde kısmi bir eşel-mobil sisteminin uygulandığından söz etmek mümkündür. Altışar aylık dönemler halinde %37 ve %28 ücret zamları 1993 yılında uygulanmış ve fakat 1994 yılı için, gerçekleşecek enflasyon oranı kadar ücret zammı yapılması karara bağlanmıştır.

Eşel-Mobil sistemi, işçinin satın alma gücünü kendiliğinden koruması açısından önem taşımaktadır. Başka bir ifadeyle yasal bir müdahaleye, bağitsal (akdi) bir çabaya gerek kalmadan işçinin ücreti kendiliğinden yükseltilmekte, işverenler bu ücreti ödemek zorunda kalmaktadır. (Gerçi 1994 yılında, kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri ile bağitlanmış bulunan ve enflasyona endekli son dilim ücret zammı siyasal iktidar tarafından başlangıçta verilmemek, sonradan kısmi olarak verilmek istenmiş, sonuçta geciktirilmiş olarak ödeme yapılmıştır.)

Eşel-Mobil sistemi değişik biçim ve amaçlarla kullanılabilir. Sadece "asgari ücret" için geçerli olabileceği gibi memurları da kapsayabilmekte ya da yasa yerine toplu iş sözleşmelerine konu olmaktadır. Kuşkusuz sözleşmelere konu olabilmesi işçi ve işveren kesiminin kabulüne bağlıdır.

Eşel-Mobil sistemi ekonomik ve sosyal etkileri bakımından yoğun tartışmalara konu olmuştur. Satır başlarıyla sıralanacak olursa :

+ Toplu iş sözleşmelerini hukuki olarak ortadan kaldırmamakla beraber fiili olarak ortadan kaldırmakta, uygulamada sendikaların etkisini ve işlevini sınırlamaktadır.

+ Endekslemeye konu olan fiyat artışları hesaplamaları siyasal iktidarın etkilerine açık kurumlar (örneğin DİE) tarafından yapılmaktadır. Kaldı ki, var olan tüketici fiyatları indeksi bir takım eksiklikleri içermekte ve ücretlilerin harcama kalıbını yansıtmamaktadır.

+ Endekslemeye baz olacak ücret düzeyi kabul edilebilir değildir. Türk-İş Araştırma Merkezinin verilerine göre Eylül 1996 ayında 4 kişilik ailenin sadece gıda harcaması 19 milyon 33 bin liraya ulaşmıştır. Oysa asgari ücret 11 milyon 84 bin liradır.

+ Böylesine otomatik ayarlamaların diğer alanlara da yansması ve enflasyonu artırıcı etkisi söz konusu olabilir.

+ Tüketici fiyatlarına dayalı ücret endekslemesi tek başına yeterli değildir. Artan refahtan pay alınması ve hayat standardındaki artışa paralel ek artışlar da sağlanmalıdır. İşçi sendikalarının temel hedefi de budur."

Dövize Endeksli Maaş

Refahyol iktidarı birara dövize endeksli maaş uygulamasıyla memurlardan başlayıp daha sonra kamu işçilerine yaygınlaştırmaya çalışılacak bir cins "eşel-mobil"sisteminin getirilmek istendiğinin işaretlerini vermişti. Eğer gerçekleştirilseydi, mevcut ekonomik politikalar değişmediği sürece, ücretliler bundan ekonomik ve örgütsel anlamda zararlı çıkacaklardı.

Maaş veya ücretlerin dövize endekslenmesi öncelikle ekonomik açıdan ücretlilerin aleyhine bir politikadır. Şimdiki durumda dövizin enflasyonun üzerinde bir değer koruma aracı olduğu yanılısaması çok yaygındır.

Sistem reel ücret kayıplarına yol açmasaydı dahi, bir başka deyişle dövizin Türk Lirasına karşı değer artışı gerektiği ölçüde yani enflasyon hızı kadar olsaydı dahi bu sisteme çalışanların güven duyması hem mümkün olmaz hem de doğru olmazdı. Üç nedenle:

Birincisi, çalışanlar devlete olan güvenlerini büyük ölçüde kaybetmişlerdir. 1994'ün ilk yarısında olduğu gibi TL'nin dövize karşı çok hızlı bir reel değer kaybına uğradığı bir dönem sonrasında Çiller Hükümeti önce Nisan 1994'te Zorunlu Tasarruf için, daha sonra 1996 yılı başlarında Konut Edindirme Yardımı için dövize endeksli tahvilleri eski düşük kurdan TL cinsine çeviren bir Yüksek Planlama Kurulu kararı oluşturmuşlardır. Çalışanlar, kendi adlarına biriken bu hesaplarda kendi aleyhlerine 135 trilyon TL'lık kayıp doğuran bu haksızlığı unutmamışlardır.

İkincisi, bu uygulama ücretlerin sabitlenmesine götüren bir istikrar programının parçası yapılabilirdi. Nitekim IMF'nin Türkiye'ye bir sabit kur uygulaması önerdiği biliniyor. İkisi birden yani sabit kur ile dövize endeksli ücret uygulamaları birlikte gündeme getirilirse ücretler de sabitlenmiş olurdu.

Üçüncüsü, kısmi veya tam, otomatik veya gecikmeli olsun, bir "eşel-mobil" sisteminin sonuçta örgütlülük düzeyini zayıflatarak, sendikaları işlevsizleştirerek örgütlü işgücü aleyhine çalışacağı pek iyi bilinir. Otomatik bağlanmış bir ücret ayarlama sistemi bir süre sonra toplu iş sözleşmelerinin can alıcı maddelerinin müzakeresini gündem dışına taşırmaya başlar. Böylelikle sendikal örgütlenmeye darbe indirilir.

Bunların dışında kalan bir başka nokta ise, Türk Lirasının itibar kaybının ve ulusal sınırlar içinde yabancı paralarla ikame sürecinin (kısaca dolarizasyonun) hızlanması olacaktır. Döviz mevduat hesabı büyüklüğünün TL cinsi mevduatının iki katına çıktığı, sözleşmelerin döviz cinsinden yapılmaya başlandığı bir ülkede devletin dövizli tahvillerle borçlanması ve ücretleri dövize endekslemeyi düşünebilmesi yangına körükle gitmekten başka bir şey değildir.

TABLO: 14- BAZI TASARRUF ARAÇLARININ GETİRİSİ (Yüzde)

	Ocak-Ekim 1996	Ekim 95-Ekim 96
1) MEVDUAT (1)		
- Üç ay vadeli	80.8	97.9
- Altı ay vadeli	79.3	90.5
- Bir yıl vadeli	72.5	82.1
2) DÖVİZ (2)		
- ABD Doları	60.7	87.6
- Alman Markı	52.1	74.8
3) BORSA (İMKB)	104.9	77.0
4) HAZİNE BONOSU		
- Üç ay vadeli	110.1	145.9
- Altı ay vadeli	114.0	134.5
5) FİYAT ARTIŞLARI(3)	69.3	82.8

(1) On büyük bankanın uyguladığı faizlerin ortalamasıdır.

(2) Merkez Bankası'nın döviz alış kuruna göre.

(3) Toptan Eşya Fiyatları Endeksine göre.

Tekrar dövize endekslemenin ekonomik kayıplarına dönülürse, mevcut sıcak para politikası uygulamasında dövize endekslemenin reel gelir kaybı anlamına geleceğine ilişkin yukarıdaki sayısal veriler incelenebilir. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)'nin Türk Lirası ve dolar bazında hazırladığı Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) performans endekslerinin verildiği aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, dövizin getirisi enflasyonun altında kalmakta, buna karşılık Hazine bonosu yılın ilk on ayında TL bazında yüzde 114, dolar bazında ise yüzde 40 kazandırabilmektedir. Bunun anlamı dışarıya değer aktarımıdır. Hükümet bu değer aktarımını reel ücret geriletmeleriyle sağlamaktadır. Ücretleri dövize endeksleme uygulaması gerçekleşseydi, bugünkü kur politikası çerçevesinde, reel ücretleri geriletmenin yeni bir aracı yapılacaktı.

II- İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNİ KORUMA ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 18.Çalışma Döneminde 20 Aralık 1995 ile 4 Nisan 1996 tarihlerinde olağan toplantılarını yapmış, ardından Hükümetin Sosyal Sigortalar Kurumu Yasası'nda sigortalılar aleyhine önemli değişiklikler öngören tasarısı ile Tasarrufu Teşvik Fonu ile getirmek istediği düzenlemeler karşısında 19 Haziran 1996 günü olağanüstü toplanmıştır. 15 Ağustos 1996 tarihinde ise üçüncü olağan toplantısını gerçekleştirmiştir.

Bu bölümde, 15 Ağustos 1996 tarihli Olağan Başkanlar Kurulu'ndan itibaren geçen süreç içerisindeki gelişmeler ve gerçekleştirilen faaliyetler anahatlarıyla bilgilerinize sunulmaktadır.

Başkanlar Kurulu Toplantısı

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 15 Ağustos 1996 tarihinde, TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde biraraya gelerek yoğun bir gündemi görüşmüştür.

Başkanlar Kurulu'nun gündemini, başta iç ve dış son siyasi olaylar ve sosyal gelişmeler olmak üzere, Zorunlu Tasarruf, Sosyal Güvenlik ve SSK konularında ortaya çıkan son durum ile 1997 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri oluşturmuştur.

Toplantının açış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun son toplantısından günümüze kadar geçen sürede yaşanan her açıdan önemli gelişmelere dikkat çekerken, ülkemizin içeriden ve dışarıdan görünümünün hiç de hoş olmadığını ve ülke sorunlarının yanında çalışanların sorunlarının da devam ettiğini vurgulamıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, enflasyonun hızlanarak sürmekte olduğunu, zamların birbiri ardına gelmeye başladığını ve asgari ücretin günün koşullarına göre ihtiyacı karşılamaktan uzak kaldığını bildirmiş, işçilerin ve memurların 1994 ve 1995 yıllarında gerileyen gerçek gelirlerin 1996'da artırılması zorunluluğunu ifade etmiştir.

Konuşmasında, zorunlu tasarruf üzerinde bazı oyunlar oynanmak, SSK ile ilgili olarak TÜRK-İŞ'in en fazla temsil niteliğine sahip işçi kuruluşu olmasından kaynaklanan bazı hakların ortadan kaldırılmak istendiğini anımsatan Genel Başkan, bu ve benzer konulardaki taleplerimizin Başbakan'a iletilmesine rağmen, bugüne kadar somut bir adım atılmadığını söylemiştir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, Refahyol Hükümetinin açıkladığı kaynak paketinin gerçekçiliğini tartışmalı olarak nitelendirmiş ve konuşmasında özetle şu değerlendirmelerde bulunmuştur.

"TÜRK-İŞ, herkesin geliri ve malvarlığı ile orantılı bir vergi ödemesini istemektedir. TÜRK-İŞ, Devletimizin soyulmasının ve yağmalanmasının önlenmesini, israfa engel olunmasını talep etmektedir. Kaynak paketinde ise adaletli bir vergi düzeni yoktur; yalnızca borçlanma ve kamu mallarının tasfiyesi vardır. Dövizle endeksli tahvil, bütçenin günümüzde yaklaşık yüzde 40 olan faiz yükünün çok daha yukarılara çekilmesi anlamına gelmektedir. Faize karşı çıktıklarını ileri sürenler, böyle bir uygulamayla faiz bataklığına daha fazla batacaktır. Lojman satışlarından gelecek gelir sınırlıyken, bundan etkilenecek olanlar zaten büyük sıkıntı içinde küçük memurlar olacaktır. Lojman satışları olacaksa, öncelikle milletvekillerinin lojmanları satılmalıdır.

Diğer taraftan, kaynak paketinin ana unsurlarından olan özelleştirme de ülkemiz ve halkımız açısından önemli sorunlar yaratmaktadır. Özelleştirme ile sağlanacak kaynaklarla yatırım yapılacağından ve yeni iş olanaklarının yaratılacağından söz edilmiştir. Ancak bugüne kadar yapılan özelleştirmeyle elde edilen gelir, bütçe açıklarının kapatılmasında kullanılmış ve bazı kesimlere düşük faizli kredi olarak aktarılmıştır. Özelleştirmeyle ülkemizin fabrikaları kapatılmış, binlerce işçi sokağa atılmış, açık kalan fabrikalardan da önemli sayıda işçi çıkarılmıştır. Böylece, işsizler ordusuna yeni işsizler eklenmiştir. Kaynakları yıllardır yağmalanan kamu bankalarının geleceğiyle ilgili olarak ise hiçbir ciddi adım atılmamıştır. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinde ve İç Anadolu Bölgesi'nin bazı illerinde istihdam yaratıcı yatırımları yapan, yalnızca Devletimizdir. Bu bölgelerde hiçbir özel sektör kuruluşu yatırım yapma niyetinde değildir. Hükümet, sosyal devlet olma yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmeli, özellikle bu bölgelerdeki yatırımlara öncülük etmelidir. Göçün ve terörün durdurulmasının en insancıl, etkili ve ucuz yolu budur.

1996 bütçesinin yüzde 38,3'ü iç ve dış borçların faizlerine giderken, yalnızca yüzde 25,5'i tüm işçilerin ve memurların her türlü giderlerine gitmektedir. 1996 yılının ilk 5 ayında toplanan vergilerin yüzde 81'i borç faizlerinin ödenmesine ayrılmıştır. Bu rantiyeler, faizciler, çalışmadan parayla para kazananlar etkili bir biçimde vergilendirilmeden, ülkemizde adaletten söz etmek ve yatırımları çekici kılmak mümkün değildir.

Halkımız, kamu kesimi işyerlerinde 12 Eylül öncesinin siyasi kavgalarını istememektedir. 12 Eylül öncesinde olduğu gibi, işçileri ve memurları siyasi kamplara ayırmak, ne ülkeye, ne de bu kampları yaratanlara yarar sağlayacaktır. Bu konuda geçmişten ders alınması, aynı hataların tekrarlanmaması gereklidir. Ülkemizde 12 Eylül döneminin anti-demokratik düzenlemeleri sürerken, hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı yeni adımlar atılmamalıdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın iki yasayı yeniden görüşülmek üzere Meclis'e geri göndermesini, bu açılardan son derece doğru ve önemli görüyoruz.

Baskılarla sendika değiştirmeye çalışmak ve çalışanların ekmeğiyle oynamak, bu yanlış işleri yapanlara da, yaptırana da bir yarar sağlamamıştır. Geçmişteki bu hatanın tekrar edilmemesi için de siyasileri birkez daha uyarıyoruz.

Bir konuya daha açıklık getirmek istiyorum. Sayın Tansu ÇİLLER'in işçiler, SSK ve TUSİAD'la ilgili olarak söylediklerini tasvip etmek ve hatta mantıklı açıklayabilmek mümkün değildir. Bu yaklaşıma karşı anında vermiş olduğumuz cevabın rahatlığı ve huzuru içindeyiz. Sayın Başbakan Yardımcısı, söyledikleri konusunda işçilerden özür dilemelidir. Bu konuda gerekli duyarlılığı gösteren ve

şiddetli tepkilerini dile getiren tüm kişi ve çevrelere ve özellikle işçilere ve sendikacı arkadaşlarıma, TÜRK-İŞ adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Gündemimizin önemli diğer bir konusu, toplu iş sözleşmeleridir. Metal ve tekstil işkollarında grup toplu iş sözleşmesi görüşmeleri başlamıştır. Diğer işkollarında da çeşitli işyerlerinde toplu sözleşme görüşmeleri sürmektedir. 1996 yılının son aylarından itibaren kamu kesimi işyerlerinin büyük yçoğunluğunun toplu sözleşme görüşmeleri yeniden gündeme gelecektir. Başkanlar Kurulumuz, bu konuda izlenecek stratejiyi belirleyecektir."

Başkanlar Kurulu Belirlemeleri

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 15 Ağustos 1996 tarihli toplantısında, ülkenin, işçi sınıfının ve tüm çalışanların sorunları değerlendirilmiş ve alınan kararlar bir bildiriyle kamuoyuna açıklanmıştır.

Bildiride, Başkanlar Kurulu'nun, en son olarak Sivas Demiriz Tren İstasyonu'nda yapılan insanlık dışı katliamda dahil olmak üzere, bölücü terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına ve bütünlüğüne ve halkımıza yönelik tüm saldırıları lanetlediği; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne ve bayrağımıza yönelik saldırıyı protesto ettiği vurgulanırken, işçilere hakaret eden Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller işçilerden özür dilemeye çağırılmıştır.

Türkiye'nin, sorunlarının çözümü için yeterli kaynağa sahip olduğunun vurgulandığı bildiride, hükümetlerin bu kaynağı harekete geçirmekten ısrarla kaçındığı ifade edilmiş ve alınan kararlar şu şekilde sıralanmıştır.

" Başkanlar Kurulumuz, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nda, öncelikle toplumsal taraflarla uzlaşma sağlanmadan ve SSK, özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmadan getirilecek ve kazanılmış haklarımızı geri götürecek girişimlere kesinlikle karşıdır. 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu'nu değiştirerek SSK Yönetim Kurulu ve Genel Kurulu'nun yapısını, ülkemizde tüm kurumlarda ve ILO'da en fazla temsil niteliğine sahip olan TÜRK-İŞ aleyhinde yeniden biçimlendirecek girişimlere de gereken tepki gösterilecektir. Başkanlar Kurulumuz, bu girişimi, işçileri bölmeye yönelik yeni bir girişim olarak değerlendirilmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, işçileri ve memurları siyasi görüşlerine göre bölmeye yönelik girişimlere kesinlikle karşı çıkmakta, kamu kesiminde siyasi görüşlere göre farklı davranılmamasını istemekte, özellikle SSK Yönetim Kurulu'nda ve kurum içi görevlerde yasa ve gelenekler çiğnenerek tasfiyelere gidilmemesini talep etmektedir.

Tasarrufu teşvik kesintileri kaldırılmalı, Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabında yer alan kesintiler, katkı payları ve tüm nemaların toplamı en çok iki ay içinde ödenmeli, işverenin çalışanlar adına yatırdığı yüzde 3'lük katkı payı da çalışanın brüt ücretine eklenmelidir.

Ülkemizde temel sorunların çözümü demokratikleşmeden geçmektedir. 12 Eylül Anayasası ve diğer mevzuatı TÜRK-İŞ'in ve halkımızın talepleri ve siyasi partilerin vaatlerine rağmen yıllardır halâ demokratikleştirilmemiştir. Başta 12 Eylül Anayasası olmak üzere tüm yasalarda ve uygulamada gerekli demokratikleşme sağlanmalı, çalışma mevzuatımız Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir. Özellikle sendikaların ve sendikacıların siyaset yasağı konusundaki yasa ve kısıtlamaları öncelikle kaldırılmalıdır. 1997 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri, bugüne kadar olduğu gibi, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun yönlendiriciliğinde sürdürülecektir.

Başkanlar Kurulumuz, yüksek oranlı enflasyonla işçilerin gerçek gelirlerinde yaşanan hızlı gerilemeyi ve toplu sözleşmelerin imzalanmasından sonra toplu sözleşme zam farklarının ödenmesinde yaşanan sorunları gözönüne alarak, 1997 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri için yetki sürecini 2822 sayılı Yasanın izin verdiği ön süre kullanılarak başlatmayı kararlaştırmıştır.

Başta DSI ve Köy Hizmetleri'nde çalışanlar olmak üzere, çeşitli işkollarında çalışan yüzbinlerce geçici ve mevsimlik işçinin yıllık çalışma süreleri sürekli olarak azaltılmakta, işe giriş ve işten çıkarılma tarihleri belirsizleşmekte ve keyfileşmekte, bu alandaki siyasi müdahaleler aracılığıyla sendikacılık hareketi bölünmek ve zayıflatılmak istenmektedir. Bu yanlış uygulamalar sona erdirilmeli, geçici ve mevsimlik işçilerin çalışma süreleri artırılmalı, keyfilikten kurtarılarak düzenlenmeli ve siyasi müdahale aracı yapılmamalıdır.

Sendikalar üzerinde son yıllarda daha da yoğunlaşan baskılar sona erdirilmeli, sendikasızlaştırma girişimleri engellenmeli, sendikalara üye olan işçiler başta olmak üzere işten çıkarmalar durdurulmalıdır. Belediye işçilerinin ve diğer işkollarındaki işçilerin her türlü alacağı ödenmelidir.

Başkanlar Kurulumuz, çevrenin korunması konusunda büyük duyarlılık gösterirken, Türkiye'yi dışarıdan enerji almaya mecbur bırakacak büyük yatırımları israf edecek ve çeşitli işkollarında binlerce işçiyi işsiz bırakacak termik santral kapatmalarına karşı çıkmaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, son orman yangınları sırasında büyük fedakarlık gösteren Orman-İş üyelerine teşekkürlerini bildirmekte, bu işçilerin haklarının en kısa sürede ödenmesini talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, PETROL-İŞ Sendikamızın BP, Shell ve Mobil işyerlerinde uyguladığı boykotunu TÜRK-İŞ Genel Kurul kararları doğrultusunda önemli ve örnek bir çaba olarak değerlendirmekte, tüm gücüyle desteklemekte ve tüm halkımızı bu meşru mücadeleye katkıda bulunmaya çağırmaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, Teksif Sendikamızın Manisa'daki Venüs Tekstil işyerinde ve Tümtis Sendikamızın Ankara'daki AŞTİ işyerinde uyguladığı grevler başta olmak üzere, tüm grevlerle tam bir dayanışma içinde olduğunu açıklamakta ve tüm Sendikalarımızın, Şubelerimizin ve çalışanların, bu grevleri desteklemesini istemektedir."

Bildiride ayrıca, Kıbrıs'ta yeni gerginliklere yol açılmamasını isteyen TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun bir sonraki toplantısını Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile dayanışma amacıyla, 30-31 Ağustos 1996 günleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapmayı kararlaştırdığı ifade edilmiştir.

İşçi Konfederasyonlarından Ortak Açıklama

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanları, tüm çalışanları yakından ilgilendiren Zorunlu Tasarruf Hesabı, İl İdaresi Yasa Tasarısı ve Vergi Affı konularında gelişmeleri değerlendirmek ve ortak görüş belirlemek amacıyla 26 Ağustos 1996 günü, HAK-İŞ Genel Merkezi'nde biraraya gelmişlerdir.

Toplantı öncesinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati ÇELİK tarafından TÜRK-İŞ'e yapılan ziyaret sırasında, Tasarrufu Teşvik Fonu, İl İdaresi Yasa Tasarısı, Vergi Affı Tasarısı, Bedelsiz Oto İthalatı ve toplu sözleşmelerinin gelişimi üzerine bir görüşme yapılmış ve Konfederasyonumuzun tavrı ortaya konulmuştur.

Ziyaret sonrasında, HAK-İŞ'de gerçekleştirilen toplantı sonucunda üç Konfederasyon başkanları aşağıda yer alan ortak görüşü açıklamışlardır.

"Konfederasyonlarımız,

- * Devlet ve İşverenin çalışanların tasarruflarına katkıda bulunmak için Hesaba yatırdığı yüzde üçlük katkı payının çalışanın brüt ücretine eklenmesini ve
- * Kesintilere son verilirken, tüm kesinti, katkı payı ve nemalarının en geç üç ay içinde hak sahiplerine geri ödenmesine yönelik yasal düzenlemenin tek maddelik yasa teklifi ile birlikte gerçekleştirilmesini talep etmektedir.
- * Konfederasyonlarımız, Olağanüstü Hal Uygulamasının kaldırılması yönündeki çalışmaları doğru bulmaktadır. Ancak Olağanüstü Hal uygulamasının TBMM gündeminde getirilen İl İdaresi Yasa Tasarısı ile ülkemizin her yanına teşmil edilmesine kesinlikle karşıdır.

1994-1995 yıllarında da gündeme getirilmek istenen ancak Konfederasyonlarımız başta olmak üzere tüm kamuoyunun meşru ve demokratik tepkisi sonucu geri çekilen Yasa Tasarısının yeniden gündeme getirilmesini ülkemizdeki demokratikleşme ve insan hakları açısından sakıncalı buluyoruz.

Nitekim; sözkonusu Yasa ortada yokken dahi eski başbakanların illere sokulmadığı, miting yapması engellendiği dikkate alınırsa, valileri sivil sıkıyönetim yetkileri ile donatacak bu tasarının demokratik gelişme ve sendikal hak ve özgürlükler yönünde ciddi sıkıntılar yaratacağına inanıyoruz.

- * Sosyal Hukuk Devletini güçsüz bırakacak uygulamalardan biri de; bugüne kadar hiçbir başarılı ve caydırıcı sonucu alınamamış olan vergi affı uygulamasının yeni bir örneğini gündeme getirmek olacaktır.

Ücretliler gelir vergisinin yüzde altmışını öderken, asgari ücretliler dahi vergi dışına çıkarılmazken, trilyonlar kazanan, kar ve faiz geliri sahiplerine peşpeşe vergi afları getirilmek istenmesi devletin tüm kesimlere eşit davranma yükümlülüğü ile bağdaşmayacak Anayasa'ya aykırı bir tasarruftur. Vergi ödemeyi caydıran en önemli etken vergi adaletinin bulunmamasıdır. Vergisini düzgün ödeyen işverenle birlikte tüm vatandaşlarımızı da cezalandıracak bir anlayıştır.

Konfederasyonlarımız çalışanların haklarını ve demokratik kazanımlarını gaspetmeye yönelik bu tasarımlara karşı Hükümet, siyasi parti yöneticileri ve diğer toplumsal taraflarla görüşecek; üyelerini ve kamuoyunu bu tasarımlarda çalışanlar aleyhindeki düzenlemeler konusunda bilgilendirecek ve bilinçlendirecektir. Tüm bu iyiniyetli girişimlere rağmen Hükümet ve siyasi partilerimiz gereken duyarlılığı göstermezse ve kazanılmış haklarımızın yok edilmesi doğrultusunda adım atılırsa, toplumsal muhalefet rolümüz, gerekli meşru ve demokratik tüm yollar kullanılarak hayata geçirilecektir."

Başbakan'ı Ziyaret

TÜRK-İŞ Genel Başkanı başkanlığında Yönetim Kurulu üyeleri 28 Ağustos 1996 günü Başbakan Necmettin Erbakan'ı ziyaret ederek, çalışanların acil çözüm bekleyen sorunlarına bir an önce çözüm getirmelerini istemiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati ÇELİK ile Devlet Bakanı Fehim ADAK'ın da bulunduğu ziyarette, Konfederasyonumuzun bir an evvel çözüm getirilmesini istediği sorunlar ile çeşitli konulardaki taleplerimiz dile getirilmiştir.

Görüşme sonunda, TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından yapılan açıklamada bu sorun ve talepler; Tasarrufu Teşvik Fonu, Konut Edindirme Yardımı, Sosyal Sigortalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmeleri, Bedelsiz Otomobil İthalatı, Kayıt Dışı Ekonomi, bazı belediyelerde devam eden grevler, geçici işçilerin sorunları ve dövizzedelerin durumudur. Bu konular içerisinde özellikle Tasarrufu Teşvik Fonu ile ilgili olarak tabandan gelen baskılar aktarılmış ve Hükümetten beklenen duyarlılık ifade edilmiştir.

Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları

TÜRK-İŞ 17. Genel Kurulu'nda alınan "Sendikal hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme başta olmak üzere, çalışma hayatını ilgilendiren güncel konuların TÜRK-İŞ Bölge temsilcilikleri kapsamındaki Şube Yöneticilerinin katılımlarıyla işlenmesi" kararının hayata geçirilmesi amacıyla "Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları" adı altında bir dizi toplantılar düzenlenmiştir.

18 Nisan - 6 Ekim 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu toplantıların ilki 18 Nisan'da İstanbul'da yapılmıştır. Diğer toplantılar sırasıyla;

Ücretliler gelir vergisinin yüzde altmışını öderken, asgari ücretliler dahi vergi dışına çıkarılmazken, trilyonlar kazanan, kar ve faiz geliri sahiplerine peşpeşe vergi afları getirilmek istenmesi devletin tüm kesimlere eşit davranma yükümlülüğü ile bağdaşmayacak Anayasa'ya aykırı bir tasarruftur. Vergi ödemeyi caydıran en önemli etken vergi adaletinin bulunmamasıdır. Vergisini düzgün ödeyen işverenle birlikte tüm vatandaşlarımızı da cezalandıracak bir anlayıştır.

Konfederasyonlarımız çalışanların haklarını ve demokratik kazanımlarını gaspetmeye yönelik bu tasarılar karşı Hükümet, siyasi parti yöneticileri ve diğer toplumsal taraflarla görüşecek; üyelerini ve kamuoyunu bu tasarılar da çalışanlar aleyhindeki düzenlemeler konusunda bilgilendirecek ve bilinçlendirecektir. Tüm bu iyiniyetli girişimlere rağmen Hükümet ve siyasi partilerimiz gereken duyarlılığı göstermezse ve kazanılmış haklarımızın yok edilmesi doğrultusunda adım atılırsa, toplumsal muhalefet rolümüz, gerekli meşru ve demokratik tüm yollar kullanılarak hayata geçirilecektir."

Başbakan'ı Ziyaret

TÜRK-İŞ Genel Başkanı başkanlığında Yönetim Kurulu üyeleri 28 Ağustos 1996 günü Başbakan Necmettin Erbakan'ı ziyaret ederek, çalışanların acil çözüm bekleyen sorunlarına bir an önce çözüm getirmelerini istemiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati ÇELİK ile Devlet Bakanı Fehim ADAK'ın da bulunduğu ziyarette, Konfederasyonumuzun bir an evvel çözüm getirilmesini istediği sorunlar ile çeşitli konulardaki taleplerimiz dile getirilmiştir.

Görüşme sonunda, TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından yapılan açıklamada bu sorun ve talepler; Tasarrufu Teşvik Fonu, Konut Edindirme Yardımı, Sosyal Sigortalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmeleri, Bedelsiz Otomobil İthalatı, Kayıt Dışı Ekonomi, bazı belediyelerde devam eden grevler, geçici işçilerin sorunları ve dövizzedelerin durumudur. Bu konular içerisinde özellikle Tasarrufu Teşvik Fonu ile ilgili olarak tabandan gelen baskılar aktarılmış ve Hükümetten beklenen duyarlılık ifade edilmiştir.

Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları

TÜRK-İŞ 17. Genel Kurulu'nda alınan "Sendikal hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme başta olmak üzere, çalışma hayatını ilgilendiren güncel konuların TÜRK-İŞ Bölge temsilcilikleri kapsamındaki Şube Yöneticilerinin katılımlarıyla işlenmesi" kararının hayata geçirilmesi amacıyla "Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları" adı altında bir dizi toplantılar düzenlenmiştir.

18 Nisan - 6 Ekim 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu toplantıların ilki 18 Nisan'da İstanbul'da yapılmıştır. Diğer toplantılar sırasıyla;

20-21 Nisan 1996 tarihlerinde İzmir'de
9-11 Ağustos 1996 tarihlerinde Erzurum'da,
13-15 Ağustos 1996 tarihlerinde Rize'de
16-18 Ağustos 1996 tarihlerinde Trabzon'da,
20-22 Eylül 1996 tarihlerinde Gaziantep' de,
23-25 Eylül 1996 tarihlerinde Şanlı Urfa'da ve
1-6 Ekim 1996 tarihlerinde Antalya'da yapılmıştır.

İzmir'de yapılan Ankara Şube Başkanları Toplantısına Ankara Bölgesi Şube Başkanları; İzmir'de yapılan toplantıya İstanbul ve Trakya Şube Başkanları; Rize Toplantısına Bursa Şube Başkanları; Trabzon toplantısına Adana Şube Başkanları; Gaziantep toplantısına İstanbul Şube Başkanları, Şanlı Urfa toplantısına Samsun Şube Başkanlar ve Antalya toplantısına ise Diyarbakır, Erzurum ve Sivas Bölgeleri Şube Başkanları ile Antalya'da bulunan sendikacılar katılmışlardır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyelerinin açılışlarını yaptıkları bu toplantılarda, küreselleşme ve sonuçları, dünyadaki ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler, yeni endüstriyel ilişkiler ve sendikal hareketi etkileyen boyutlar değerlendirilmiş, güncel sendikal sorunlar ile çözüm önerileri birlikte ele alınmış ve TÜRK-İŞ'in bu sorunlar karşısındaki yaklaşımı ile oluşturulması gerekli yöntem-politikalar tartışılmıştır.

Mahallinde yaşanan ve il temsilcilerimiz tarafından dile getirilen toplumsal ve sendikal sorunların da değerlendirildiği toplantılarda; sendikal hareketin ekonomik, sosyal ve toplumsal sorunların ve gelişmelerin çözülmesinde belirleyici bir güç olduğu ve bu güç demokrasinin güvencesi şeklinde değerlendirilmiştir.

Bölgesel Şube Başkanları Toplantıları Sonuç Bildirisi

Toplam 456 katılımcının yanısıra, yerel yöneticilerin, basın çalışanlarının ve işçilerin de katıldıkları bu toplantılarda "Dünyanın ve Türkiye'nin özgür, demokrat, eşitlikçi, barışçı ve huzur dolu geleceğini yaratacak gücün işçi sınıfı olduğu" bir kez daha vurgulanmış ve aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır.

"İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, tarihinin en büyük ve sistemli saldırısıyla karşı karşıyadır. İşçiler ve emekliler tarihimizde ilk kez bir siyasi parti genel başkanı tarafından devletin kanını emmekle suçlanmıştır. Bunu, şiddetle protesto ediyoruz.

* Türkiye bütçesinin yaklaşık yüzde 40'ına iç ve dış borç faizleri olarak el koyan rantiyelere, bankalara, tefecilere karşı halkımızı geniş bir cephe oluşturmaya çağırıyoruz.

* 475 trilyon liralık zorunlu tasarruf ve nemalarına el koyma, demokratik hak ve özgürlükleri daha da kısıtlama ve sosyal güvenlik haklarını geriye götürecek düzeni getirme girişimlerine karşı meşru ve demokratik direnme hakkımızı kullanmaya kararlıyız.

* Petrol-İş Sendikamızın Shell Mobil ve BP'ye karşı açtığı haklı kampanyayı destekliyoruz.

* Türkiye'deki iş güvencesi ve işsizlik sigortasının bir an önce sağlanmasını; işçi alacaklarının ödenmesini, taşeronlaşmanın önlenmesini, eve iş verme sisteminin kontrol altına ve iş yasası kapsamına alınmasını istiyoruz.

* Ülkemizin ekonomik ve demokratik bakımdan güçsüz kalmasına yol açan, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasında engeller yaratan ve en önemlisi yıllardır kan dökülmesine neden olan terörün ve Güneydoğu sorununun bir an önce çözümünün sağlanmasını ve

* Ülkemizin ve işçi sınıfının sorunlarının çözümü için TÜRK-İŞ 17.Genel Kurulunda oy birliğiyle kabul edilen görüş ve talepler doğrultusunda yaygın kampanyalar örgütlenmesini talep ediyoruz."

Başkanlar Kurulu Toplantısı (Girne-Kıbrıs)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 15 Ağustos 1996 tarihli toplantısında aldığı karara uygun olarak, 30-31 Ağustos 1996 günlerinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Girne ilinde toplanmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı'nın toplantıyı açış konuşmasında da ifade ettiği üzere, Başkanlar Kurulu'nun Girne'de toplanmasının amacı, Adada ve dünyada barışa katkıda bulunmak ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tüm dünyada tanınmasına yardımcı olacaktır.

Toplantı öncesinde TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu üyeleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ve Başbakan Derviş Eroğlu'nu ziyaret ederek destek mesajlarını iletmışlerdir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, Başkanlar Kurulu'nun açılışında yaptığı konuşmada, Konfederasyonumuzun, kutsal bayrağımıza ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin varlığına yönelik her türlü saldırı karşısında gereken tepkiyi geçmişte gösterdiğini, ilerde de göstermeye devam edeceğini vurgulamış ve K.K.T.C. 'ni görmezden gelmenin adada iki toplumun birlikte yaşama imkanını da ortadan kaldıracaklarını hatırlatmıştır.

Ülkemizde, terörün kökünü kazınarak huzur ve güvenliğin tüm bölgelerde yeniden sağlanmasının başta gelen isteklerimiz arasında olduğunu, böylece ülkemizin birçok ekonomik ve toplumsal sorunun çözüleceğini belirten Genel Başkan, TÜRK-İŞ Yönetimi ile Başbakan arasında 28 Ağustos 1996 günü yapılan görüşme üzerinde de durmuştur. Bu görüşmede dile getirilen konular arasında Tasarrufu Teşvik Fonu'nda biriken paraların nemalarıyla birlikte gerçek sahiplerine dağıtılması konusundaki sorunun çözümlenmediğini ifade eden Genel Başkan, bu parayı ödemek istemeyen Hükümetin, kaynak bulunmadığı yolundaki iddialarını inandırıcı olmadığını vurgulamıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, özetle şu hususlara dikkat çekmiştir.

"Enflasyon hızlanarak sürmektedir. Zamlar birbirini kovalamaktadır. Hükümetin açıkladığı ekonomik pakette ülke kaynaklarını artırıcı ana unsur olan vergilerle ilgili hiçbir önlem yoktur.

Kaynak yaratmada borçlanmaya ve özelleştirmeye ağırlık verilmektedir. Özelleştirme ve bedelsiz ithalat ise işsizliği artıran unsurlardır. Gümrük birliği süreci de işsizliği giderek artırmaktadır. Tarımın ve hayvancılığın sistemli bir biçimde çökertilmesiyle, köyden şehre göçler hızlanarak sürmektedir.

Her türlü toplumsal sıkıntının ve terörün ana besleyicisi durumundaki işsizliği önleyecek hiçbir ciddi önlem alınmamaktadır. Kamu yatırımları durmuştur. 1996 yılının ilk 7 ayında kamu harcamalarının yüzde 44'ü iç ve dış borçların faizlerinin ödenmesine gitmiştir. Faiz ödemeleri, aynı dönemde vergi gelirlerinin yüzde 80'inden fazladır. Yalnızca dışarıya işçi göndererek Türkiye'deki işsizlik sorununun çözülmemeyeceği açıktır. Gerçekçi ve kalıcı çözüm, üretken yatırımları teşvik etmek, paranın para kazandığı Türkiye'yi çalışanın ve üretenin para kazandığı Türkiye'ye dönüştürmektir. Ülkemizin, devletimizin ve halkımızın sorunlarının çözümü, herkesin geliri ve serveti ile orantılı bir vergi vermesinden geçmektedir. Adaletli bir vergi düzenini kurmamak ve hatta bugüne kadar vergilerini ödemeyenleri memnun edecek bir vergi affına gitmek, ülkemizin sorunlarını daha da derinleştirecektir."

Başkanlar Kurulu Kararları

Başkanlar Kurulu, son iç ve dış siyasi olaylar ve toplumsal gelişmeler olmak üzere spesifik olarak Zorunlu Tasarruf Fonu, Sosyal Güvenlik ve SSK konularında ortaya çıkan son durum ve çözüm arayışları ile 1997 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinden oluşan gündemini görüşmüş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda aldığı kararları bir bildiriyle kamuoyuna açıklamıştır.

31 Ağustos 1996 günü, TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından yapılan açıklama ile duyurulan sözkonusu bildiri özetle şu şekildedir.

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Kıbrıs'ta Türk Toplumunun varlığının, can güvenliğinin, temel insan haklarının ve siyasi haklarının güvence altında olduğu ve eşit haklara sahip bulunduğu bir ortamda, Adada barış ve istikrar ortamının yaratılmasını istemektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti diğer ülkeler tarafından da tanınmalı ve Ada'da iki devletin varlığı kabul edilmelidir. Sınır delme eylemlerinin, sorunun çözümü konusunda hiçbir katkısı olmayacak, aksine yeni gerginlikler yaratacaktır. Güney Kıbrıs'taki hızlı silahlanma durdurulmalı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yönelik tahrik ve saldırılara son verilmelidir. TÜRK-İŞ, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bu konudaki desteğini, bu amaçlara ulaşılincaya kadar sürdürecektir. TÜRK-İŞ, haksız sınır delme eylemi sırasında ölen Rumlar konusundaki üzüntülerini de kamuoyuna açıklamaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, tüm insanlığın 1 Eylül Barış Gününü kutlamakta ve ayrıca, ülkemizdeki bölücü terör örgütünün yurtdışı destekli saldırılarının bir an önce tümüyle engellenerek, ülkemizde huzur ve güvenliğin tam olarak sağlanmasını istemektedir. Başkanlar Kurulumuz, bölücü terör örgütünü, her ne sebeple olursa olsun, muhatap kabul edenleri kınamaktadır.

28 Ağustos 1996 günü kabul edilen 4164 sayılı Kanun ile çalışanların tasarruflarını teşvik hesabı için yapılan kesinti ve katkı payları kesilmiştir. Geçtiğimiz dönemde yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde işgücü maliyetinin bir unsuru olarak kabul edilen işverenlerin yüzde 3'lük katkı payı da işçi

ücretlerine eklenmelidir. Yalnızca 1996 yılı Eylül ayında yalnızca iç borçların anapara ve faizi için 338 trilyon lira kaynak yaratabilen Hükümet, çalışanların tasarruflarını teşvik hesabında bulunan 428 trilyon liralık kaynağı gerçek sahiplerine en geç üç ay içinde ödemeli, konut edindirme yardımı fonunda yer alan 100 trilyon liralık kaynağı da işçilere ve memurlara aktarmalıdır. Bu fonlara borcu olan işverenler borçlarını derhal ödemelidir.

4164 sayılı Kanunun Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yeniden görüşülmek üzere Meclis'e iade edilmemesi, bu konuda Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmaması veya bu yoldan kısa sürede sonuç alınmaması veya işçi ve memur alacaklarının tasarruf bonoları ve MEYAK kesintileri gibi eritilmek istenmesi ve Hükümetin TÜRK-İŞ'le yapacağı görüşmeler sonrasında bugünden itibaren bir ay içinde bu haklı taleplerimizin yerine getirileceğini açıklamaması durumunda, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu durumu değerlendirecek ve konuyla ilgili tüm toplum kesimlerini kapsayacak meşru ve demokratik eylemler düzenleyecek, gerektiğinde genel eyleme başvuracaktır.

Kamu açıklarının kapatılmasında, borçlanma ve kamu mallarının tasfiyesi yerine, herkesin geliri ve serveti ile orantılı bir vergi vermesini sağlayacak bir vergi düzeninin kurulması yoluna başvurulmalıdır. Vergi affı gibi bir uygulama kesinlikle düşünülmemelidir. Devletimizin trilyonlarca liralık vergi kaybına, otomotiv ana ve yan sanayiinin çöküşüne, ülkemizin dış ticaret açığının daha da büyümesine ve yaygın işsizliğe yol açacak bedelsiz ithalat kapısı açılmamalıdır.

SSK'nın giderek büyüyen sorunlarının, sigortalıların kazanılmış haklarına zarar verilmeden çözümü için gerekli adımlar atılmalıdır.

1997 yılı kamu kesimi toplu sözleşme yetki süreci ve görüşmeleri, 2822 sayılı Yasada imkan tanınan ön süre kullanılarak başlatılacak, bugüne kadar olduğu gibi, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun yönlendiriciliğinde ve koordinasyonu altında sürdürülecek, işverenlerin kazanılmış hakları geriye götürmeyi amaçlayan girişimlerine karşı konulacaktır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ tarafından ve Sendikalarımızla yakın bir işbirliği içinde "Kaçak İşçiliğe Son" ve "Sigortasız Çalışmaya Hayır" kampanyası başlatılmasını kararlaştırmıştır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'te sendikacılık hareketi ve sendikal sorunlar konusunda haber üretecek ve kamuoyunu doğru biçimde hızla bilgilendirmede Sendikalarımızın basın-yayın birimleriyle yakın bir işbirliği içinde çalışacak bir Sendikal Haberler Merkezi kurulmasını kararlaştırmıştır.

Başkanlar Kurulumuz, bazı kamu işyerlerinde işçiler ve sendikalar üzerindeki siyasi kaynaklı müdahaleleri ve baskıları ve TÜRK-İŞ'i bu yolla bölmeyi ve zayıflatmayı hayal eden girişimleri protesto etmekte, bu tür girişimler karşısında TÜRK-İŞ bütünlüğü içinde gerekli tepkinin gösterileceğini açıklamaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, Petrol-İş Sendikamızın BP, Shell ve Mobil işyerlerinde uyguladığı boykotun daha güçlü bir biçimde desteklenmesini istemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, Teksif Sendikamızın Manisa'daki Venüs Tekstil işyerlerinde ve Tümtis Sendikamızın AŞTİ işyerinde grevdeki işçilerle, Deri-İş Sendikamızın Kopuzlar Dericilik işyerinde direnen işçilerle ve bu direnişte karşılaşılan saldırıyı protesto eden 3 bin deri işçisiyle, Kristal-İş Sendikamızın

Çatalca'da örgütlenme çalışması yaptığı May Yapı Ltd.Şti'nde işten atılan işçilerle dayanışma amacıyla 33 gündür direnişte bulunan işçilerle, Türk Metal Sendikamızın MESS ile sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık tutanağı tutulan işyerlerindeki işçilerle ve ülkemizin dört bir tarafında haklı talepleri için meşru ve demokratik mücadelesini sürdüren tüm çalışanlarla dayanışmasını açıklamakta, gereken desteğin verilmesini talep etmektedir."

Ankara Şube Başkanları'nın Zorunlu Tasarruf Ödemelerine İlişkin Toplantısı

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların Ankara'da bulunan Şube Başkanları 2 Eylül 1996 günü biraraya gelerek, 3417 Sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun hükümlerinin uygulamadan kaldırılması ve nema ödemelerinin geciktirilmesini şiddetle eleştirmişlerdir.

Toplantı sonunda alınan ortak karar TÜRK-İŞ Ankara İl Temsilcisi tarafından şu şekilde açıklanmıştır :

"Ankara Şube Başkanları, bizlerden kesilen paraların ve nema ödemelerinin bir an önce defaten yapılması, bu yapılmadığı takdirde üretimden ve tüketimden gelen her türlü gücümüzün çeşitli protesto gösterileriyle demokratik bir biçimde ortaya konması konusunda ortak bir karar almışlardır".

3417 Sayılı Kanun gereğince yapılması gereken ödemelerin geciktirilmesi durumunda ise, yapılacak tüm eylemlerin sendika ve demokratik kitle örgütleriyle güçbirliği ve dayanışma ile gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

Bu arada, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Genel Başkanı Siyami Erdem ile bazı memur sendikaları temsilcileri zorunlu tasarruf ödemeleri konusunda alınacak ortak tavrı belirlemek amacıyla 17 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde TÜRK-İŞ Genel Başkanı ile bir görüşme yapmışlardır.

ETUC Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'taki Son Gelişmelere İlişkin Açıklamalarına Tepki

Güney Kıbrıs Rum yetkililerinin desteği ve kışkırtması ile aşırı Milliyetçi Fanatik bir Kıbrıs'lı Rum grubunun Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sınırlamalarını ihlal etme teşebbüsleri sırasında meydana gelen üzücü olaylar ertesinde ETUC Genel Sekreteri Emilio Gabaglio'nun Rum Sendikalarının isteği üzerine gönderdiği, tek taraflı olarak Rumları destekleyen, Türk tarafını kınayan ve Türk ordusunu "işgalci"şeklinde tanımlayan mesajı, TÜRK-İŞ tarafından sert bir tepkiyle karşılanmıştır.

Mesaj üzerine TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından 13 Eylül 1996 günü yapılan yazılı açıklamayla gösterilen sert tepkide, sendikal hareketin görevinin, Kıbrıs konusunda siyasi değil, barışçı bir tutum takınmak olduğu bildirilmiş ve ETUC'a düşenin, Kıbrıs'ta sürekli ve barışçı bir çözüm bulunma çabalarına destek bulmak olduğu vurgulanmıştır.

Açıklamada , adadaki iki toplumun meşru haklarını sağlayan barışçı bir çözümün arayışı içinde bulunan TÜRK-İŞ'in , bu hassas konuyu, ETUC'un 9-12 Ekim 1996 tarihlerinde Brüksel'de yapılacak İcra Kurulu toplantısında gündeme alınmasını sağlayacağı ifade edilmiştir.

Nitekim, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU)'nun daveti üzerine 9-11 Ekim 1996 tarihlerinde Brüksel'e giden TÜRK-İŞ Genel Başkanı, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) Yönetim Kurulu toplantısına katılmış ve bu arada ETUC Genel Sekreteri Emilio Gabaglio ile Kıbrıs konusunda özel bir görüşme yapmıştır.

10 Ekim 1996 günü gerçekleşen görüşmede, TÜRK-İŞ Genel Başkanı ETUC Genel Sekreterini gönderdiği mesaj nedeniyle eleştirirken, bu mesajın ETUC Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarına uymadığını ve Genel Sekreterin tarafsızlığını kaybettiğini belirtmiştir.

Genel Sekreter Emilio Gabaglio, Avrupa Parlamentosu'nun 20 Eylül 1996 tarihinde Türkiye aleyhinde aldığı karara da atıfta bulunarak, Ada'da barış ve istikrarın kurulması için çaba gösterdiğini, bunun yanlış anlaşılması gerektiğini, genel sekreter olarak tarafsızlığını koruduğunu, şiddet kullanılmasına karşı aynı duyarlılığı Kıbrıs Rum kesiminden açılan ateş sonucu öldürülen Türkler için de göstermeye hazır olduğunu söylemiştir. Neticede, bu nitelikte bir mektubun TÜRK-İŞ'e gönderilmesi konusunda anlaşma sağlanmış ve söz konusu mektup TÜRK-İŞ'e iletilmiştir.

ANAP Genel Başkanı'nı Ziyaret

TÜRK-İŞ Genel Başkanı başkanlığındaki Yönetim Kurulu üyeleri, Anavatan Partisi Genel Başkanlığı'na tekrar seçilen Mesut Yılmaz'a 18 Eylül 1996 günü bir nezaket ziyaretinde bulunmuşlardır.

Ziyaret sırasında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı, TÜRK-İŞ'in tüm siyasi partilere saygısı olduğunu, ancak halkın ve ülkenin sorunlarının çözümünü gerçekleştiren siyasi partilerin yanında olacaklarını ve bütün siyasi partilerden bu yaklaşımı beklediklerini ifade etmiştir.

Mesut Yılmaz ise, TÜRK-İŞ'i çoğulcu demokrasinin olmazsa olmaz kurumlarından birisi olarak değerlendirdiklerini ve haklı olan her girişimde de TÜRK-İŞ'in yanında olacaklarını vurgulamıştır.

Bu görüşmenin ertesinde, 19 Eylül 1996 günü, Doğru Yol Partisi Genel Başkan Yardımcıları Hayri Kozakçıoğlu ve Cihan Paçacı ile Genel İdare Kurulu Üyesi Sedat Aloğlu TÜRK-İŞ Genel Merkezinde Yönetim Kurulu'nu ziyaret etmişlerdir.

Bedelsiz Otomobil İthalatı'nı Protesto Mitingi

Türk Metal Sendikası Hükümetin Bedelsiz Otomobil ithaline ilişkin politikasını protesto etmek amacıyla, 14 Eylül 1996 günü Bursa Fomora Meydanında bir protesto mitingi düzenlemiştir.

Fomora Meydanı'nda onbinlerce metal işçisinin katıldığı mitingde karar, "Bir çivi çakmayanlar, binlerce çivi söküyorlar", "Bedelsiz ithalat en büyük kabahat", "İşçiye düşman, işverene düşman, mutlak olacak sonları hüsrân", "Bedelsiz oto ithali, sosyal barış ihlali" şeklindeki sloganlarla protesto edilerek, Türk otomotiv sanayine 'elveda' denmesine izin verilmeyeceği ve buna izin verenlerin ihanetine de engel olunacağı vurgulanmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı mitingde yaptığı konuşmada, hükümetin bedelsiz otomobil ithaliyle birlikte, para birikimi yapmayıp, bizim paramızı başkalarının hurdalığına göndermek istendiğini belirtmiş ve hükümeti uyararak "Fakirin, işçinin, yoksulun ekmeğiyle oynamayıp, bu kesimin sorunlarına çözüm bulması"nı istemiştir. Sorunlarımızın çözülmemesi halinde mitinglerimizin devam edeceğini bildirmiştir.

İkinci Kaynak Paketi ve TÜRK-İŞ

Refahyol Hükümeti'nin hazırladığı 11 maddeden oluşan ikinci kaynak paketi ile ilgili olarak TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri tarafından 20 Eylül 1996 günü yapılan yazılı açıklamada, paket hayali önlemlerden oluşan ve siyasi olarak kağıt üzerinde günü kurtarmaya yönelik bir uygulama olarak değerlendirilmiştir.

Açıklamada, kaynak paketinin sorunlara kalıcı çözüm getirmekten uzak olduğu ve 920 trilyon lira gelir sağlayacağı açıklanan pakette en büyük gelir kaynağının 425 trilyon lira ile sosyal güvenlik kurumlarının gayrimenkullerinin satışından beklendiğine dikkat çekilmiş ve özetle şu hususlar üzerinde durulmuştur.

"İkinci kaynak paketinde yer alan kaynaklardan bir bölümü, ileride sağlanacak gelirin erken tahsili niteliğindedir. Öngörülen kaynaklardan bir bölümü 8-10 trilyon lira gibi sembolik bir paya sahiptir. İleride yapılacak yatırımların gelir ortaklığı senetlerinin, bu güvensizlik ve istikrarsızlık ortamında şimdiden satılmasıyla kaynak sağlama beklentisi ise, paketin gelir rakamını yüksek göstermekten öte bir anlam taşımamaktadır.

TÜRK-İŞ, halkın malı olan kamu işletmelerinin ve çalışanların malı olan sosyal güvenlik kuruluşlarının gayrimenkullerinin satışına şiddetle karşıdır. Halkın ve çalışanların mallarını satarak rant ve faiz gelirleriyle geçinenlere ve yabancılara olan borçların ödenmesini ülkenin satışı olarak değerlendirmekteyiz.

Türkiye'nin sorunu kaynak eksikliği değil, kaynakların adaletsiz dağılımıdır. Kayıt dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı engellenmeden; vergi yükü kazanç ve servete göre adaletli bir biçimde dağıtılmadan sorunu çözmek mümkün değildir.

Oysa kaynak paketinin sarraf ve kuyumcularla ilgili maddesi, devletin bu kesimlerden alamadığı vergilerin çok altında bir miktara razı olması anlamını taşımaktadır. 64 trilyon lira gelir getirmesi beklenen bu düzenleme aslında devletin değil, kuyumcu esnafının lehinedir.

Hayali kaynak paketleri hazırlayan Hükümet, beklediğini bulamayınca ihtiyaç duyduğu kaynakları zamla karşılama yoluna gitmektedir. Temmuz ayından beri akaryakıt ve tüpgaza defalarca zam yapılmış ve bu zamlar bütün temel mal ve hizmetlere yansımıştır. Çalışan kesimler hızla yoksullaştırılmaktadır.

TÜRK-İŞ olarak, hayali kaynak paketleri açıklanmasından vazgeçilmesini, halkın ve çalışanların malı olan kurum ve tesisleri satma uygulamasının durdurulmasını, tasarrufu teşvik hesabında biriken 450 trilyon liranın üzerindeki kaynağın çalışanlara iade edilmesini, kayıtdışı ekonomiyi denetim altına alma ve sermaye kesimine sağlanan vergi ayrıcalıklarının kaldırma yönünde ciddi adımlar atılmasını talep ediyoruz."

Konut Edindirme Yardımı ile İlgili Açıklama

Gündemi fazla işgal etmeyen Konut Edindirme Yardımı (KEY) hesabında biriken biriken paraların bir an önce hak sahiplerine döndürülmesi gerekliliği TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri tarafından 24 Eylül 1996 günü yapılan bir açıklamayla dile getirilmiştir.

Açıklamada, işverenlerden kesilerek Emlak Bankası'ndan işçi ve memurlar için iki ayrı hesapta toplanması öngörülen KEY hesabının, yürürlüğe girdiği 1.1.1987'den, kesintilerin sona erdiği 31.12.1995'e kadar hak sahiplerinin lehine kullanılmadığı, ancak çalışanlar adına biriktirilmiş olan bu konut edindirme yardımı fonunun daha fazla amaç dışı kullanılamayacağı belirtilirken, TÜRK-İŞ'in bu konuda gereken uyarıları defalarca yaptığı hatırlatılmış ve özetle şu değerlendirme yapılmıştır.

" 1995 yılı sonu itibariyle bu Hesaba toplam anapara ve nema girişi 105 trilyonu bulduğu halde, hak sahiplerine ödenen tutar 855 milyar TL'de kalmış ve geri dönüş oranı yüzde 1'i dahi bulmamıştır.

Buna karşılık Emlak Bankası'na komisyon ödemeleri 7.2 trilyon TL.yı bulmuştur. Üstelik, Emlak Bankası hesapta toplanan kaynakların büyük bölümünü piyasa faiz hadlerinin altında faizlerle 6 ay vadeli mevduatta tutarak ucuz bir finansman kaynağı olarak kullanmış ve yolsuzluklarla sarsılan mali bünyesine takviye yapmıştır.

Hak sahipleri, konut edindirme yardımından hiçbir hukuksal ve fiziksel sınırlama olmaksızın yararlandırılmalıdır. Her bir çalışanın hak edeceği yardım tutarı, adına yatan anapara ve nemasınca belirlenmelidir. Hak edilen tutar, hak sahibine faizsiz ve geri dönüşsüz bir konut edindirme yardımı olarak yapılmalıdır."

SSK Teşkilat Yasası'nda Değişiklik Yapılması Girişimleri ve TÜRK-İŞ'in Değerlendirmesi

DISK ve HAK-İŞ Genel Başkanlarının 4792 sayılı SSK Teşkilat Yasası'nda yer alan Kurumun özerkleştirilmesi, demokratikleşmesi ve etkin denetiminin sağlanması konusundaki değişikliklerle ilgili değerlendirmeleri konusunda TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri tarafından 9 Ekim 1996 tarihinde bir açıklama yapılmıştır.

Söz konusu değerlendirmelerin gerçeği yansıtmadığının vurgulandığı açıklamada,

"DISK ve HAK-İŞ Konfederasyonları Genel Başkanları, yaptıkları açıklamalarda, Kurumun özerkleşmesinin önündeki engel olarak TÜRK-İŞ 'i göstermek istemektedirler. Oysa ki, gerçek amaçları, Kurumun gerçekten özerk ve demokratik bir yapıya kavuşması değil, kendilerine Kurum içinde yer aramaktır. Her iki Genel Başkanın da bu amaçla yapılan toplantılarda üzerinde durdukları konu budur.

Sayın Budak ve Sayın Uslu 506 sayılı Yasada yapılacak değişikliklerde TÜRK-İŞ ile aynı görüşte olmalarına karşın, 4792 sayılı Yasada yapılacak değişikliklere karşı olmaları bu gerçeği bir kez daha kanıtlamaktadır. Kendilerinin de Kurum yönetiminde temsiline sağlanması ile Kurumun demokratikleşmesinin gerçekleşeceğini savunmak, çarpık bir demokrasi anlayışının sonucudur ."

denilerek, TÜRK-İŞ'in siyasi etkilerden arındırılmış, özerk, denetim mekanizmalarının tam olarak işlediği bir SSK isteği ve kendi üyeleri dışında kalan sigortalıların haklarını yıllardır olduğu gibi, savunabilecek güçte olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, TÜRK-İŞ'in demokratik hoşgörü ve sorumluluk bilinci içinde düşünce alışverişinde bulunmak düzeyinde, diğer iki Konfederasyonla işbirliğine her zaman açık olduğu anımsatılmıştır.

Zorunlu Tasarrufta Hükümetin Tutumuna Tepki

Zorunlu Tasarrufla ilgili olarak Hükümetin sergilediği işi küllendirme ve umursamazlık politikası karşısında bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı, hak sahibi çalışanların sabrının taşıdığını belirterek, Hükümeti bir an önce çalışanların ve Cumhurbaşkanlığının talepleri doğrultusunda yasa hazırlıklarını tamamlamaya çağırmıştır.

Siyasi sorumluluk almış olanların, özellikle de muhalefetteken ana para ve nemaların hemen ödenmesi sözünü vererek devleti yönetmeye talip olanların hiç vakit kaybetmeden sorumluluklarının ve sözlerinin gereğini yerine getirmelerinin tekrarlandığı açıklamada şu üç noktaya dikkat çekilmiştir.

"* Zorunlu Tasarruf Hesabına girişler, 1996 Eylül sonu itibarıyla 589 trilyon lirayı bulmuş, Hesaptan 114 trilyonluk geri ödemeler ve masraflar düşüldükten sonra kalan birikim tutarı 475 trilyon liraya ulaşmıştır. Çalışanların alacakları, düşük nema oranlarına rağmen günbegün büyümektedir. Bugün bunu ödemekten aciz olduğunu söyleyen iktidar yarın büsbütün aciz kalmayacak mıdır ? Oysa iktidarın ilgili bakanları "geçmiş iktidarlardan yaptığını temizlemek bize mi düştü", "biz Şubat

1997'deki yasal nema ödemelerini yapmaya söz verimiz, ama Meclis'e yeni yasa sevk ederek anapara ve nemaları geri ödeme yükü altına giremeyiz", "kesinti ve katkı paylarını sona erdiren yasa geri çevrilmekle büyük bir fırsat kaçırıldı, artık bunu da bir daha getirmeyiz" türünden eğilimleri açığa vurmaktadırlar.

* Bu arada sadece Refahyol'un Hükümet olduğu Temmuz - Eylül arasında üç ayda Hesaba 60 trilyon liralık yeni anapara ve nema girişi olmuşken, "geçmiş iktidarlardan bize bir şey kalmadı, Hesapta 4 kuruş bile yok" şeklinde gerçekleri çarpıtan demeçler vererek, suçu sadece geçmiş iktidarlara atarak, kaldı ki iktidar ortağı DYP'nin geçmiş sorumlulukları da taşıyan taraf olduğu gözden kaçırılarak Hükümet olunamayacağının anlaşılması gerekmektedir. Eğer bu anlaşılacak istenmiyorsa, anlaşılana kadar mücadele etmekten geri kalmayacağımızın da bilinmesini isteriz.

* Çalışanlardan yapılan kesintiler sürdürülürken, Hesaptaki anapara ve nemaların büyük bölümü yüzde 30-40'lık faizlerle devlete kaynak olarak aktarılırken, çalışanların buna seyirci kalması beklenemez. Rantiyeden yüzde 130 faizle borç alan ve borcunu hiç sektirmeyen Hükümeti, tasarruflarına zorla el koyduğu çalışanlara karşı da aynı sadakati ve samimiyeti göstermeye davet ediyoruz. Aksi halde çalışanların bu ikiyüzlü politikalara karşı tepkisinin sert olacağını hatırlatıyoruz."

Geçici İşçiler Sorunu

Ülkenin kanayan yaralarından biri durumundaki geçici işçiler ile ilgili olarak 22 Ekim 1996 günü bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, bu sorunun TÜRK-İŞ'in sorunu olduğunu, dolayısıyla sorunu çözmek görevinin de Konfederasyonumuz tarafından yerine getirileceğini söylemiştir.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri; ülkemizde uzun yıllardır sürmekte olan geçici işçiler sorununun bu yılda bazı çevrelerce çözümsüzlüğe itilmeye çalışıldığını, geçici işçilerin çalıştıkları kurumlara verdikleri hizmetler bir kenara bırakılarak, çok yönlü siyasi baskılarla işsizliğe ve açlığa terketilmek istendiğine dikkat çekmiş ve Sayın Başbakan'ı verdiği sözü tutmaya ve bu sorunu TÜRK-İŞ'in önerileri doğrultusunda bir an evvel çözüme kavuşturmaya davet ederek, daha fazla beklemeye de tahammülümüzün kalmadığını bildirmiştir.

SSK Gayrimenkullarının Satılması Girişimlerine Tepki

"SSK Yasası'nın Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Yasa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkındaki Yasa Tasarısı'nda"Kurum'a ait gayrimenkulların satışına ilişkin bir maddenin yer alması üzerine TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri tarafından 31 Ekim 1996 günü yapılan açıklamada, SSK ve mallarının işçilerimizin olduğuna dikkat çekilerek, yaklaşık 7 milyon işçi ve emekli ile bunların ailelerinin SSK mallarının satışına ve SSK'nın çökertilmesine asla izin verilmeyeceği vurgulanmıştır.

SSK'nın üzerinde oynanan oyunun, Türkiye'de sosyal güvenlik sistemini çökertmeyi amaçladığını belirten açıklamada şu değerlendirme yapılmıştır.

"Hükümetlerin yıllardır uyguladığı yanlış ve kasıtlı politikalar nedeniyle darboğaza girmiş bulunan Sosyal Sigortalar Kurumu için hazırlanan yeni tasarı TBMM'ne sunulmuştur. Bu tasarı, Kurum'un gayrimenkullerinin satışını da öngörmektedir.

Bilindiği gibi, Refahyol Hükümeti'nin 920 trilyon liralık gelir öngören hayali kaynak paketlerinden ikincisinde, bu gelirin 425 trilyon liralık kısmının sosyal güvenlik kuruluşlarına ait gayrimenkullerin satışından sağlanacağı belirtilmekteydi. Hükümetin hazırladığı sözde "denk" bütçe de aynı hayali yaklaşımın ürünüdür.

Sosyal Sigortalar Kurumu ve malları işçilerimizindir. Hükümet, yıllardır sömürdüğü, kaynaklarını israf ettiği işçilerin Kurum'una bu kez de işçilerin mallarını haraç-mezat satarak darbe vurmaya amaçlamaktadır. Ülkemiz ekonomisini, yıllardır sergiledikleri kötü yönetimlerle batıranlar, kaynak sağlamak amacıyla işçilerin mallarına göz dikmişlerdir.

Ankara Sanayi Odası ve Ankara Ticaret Odası gibi sermaye kuruluşları bile yaptıkları araştırmalarda 1965-1993 yılları arasında devletin düşük faizlerle kullandığı SSK fonlarının bugünkü değerinin 20 milyar dolar ya da 2 katrilyon liraya yakın bir tutara ulaştığını göstermektedir."

"Kaçak İşçiliğe Son" ve "Sigortasız Çalışmaya Hayır" Kampanyası

Bilindiği gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanunun 6. maddesi, ücret karşılığında çalışanların sigortalı yapılmasını hem işçi hem de işveren açısından zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk, asıl işverenin yanı sıra, taşeronları da kapsamaktadır. Ne yazık ki, yasal düzenlemelere rağmen, ülkemizde kaçak işçi çalıştırılması son yıllarda sistemli bir şekilde artmaktadır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, giderek yaygınlaşan bu uygulama karşısında, 31 Ağustos 1996 tarihinde yaptığı toplantısında, Konfederasyonumuz tarafından ve sendikalarımızla yakın işbirliği içinde "Kaçak İşçiliğe Son" ve "Sigortasız Çalışmaya Hayır" kampanyası başlatılmasını kararlaştırmıştır.

Kampanya çerçevesinde kaçak işçilikle mücadelede ilk adım olarak (Başkanlar Kurulu'nun 31 Ağustos 1996 tarihli toplantısına sunulan raporda yer aldığı üzere), sendikalarımızın halen örgütlü bulundukları işyerlerinde taşeronlar tarafından kaçak olarak çalıştırılan işçilerin durumlarının SSK Sigorta Müdürlüklerine ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüklerine bildirilmesi belirlenmiştir.

Bu belirlemeden hareketle Konfederasyonumuz tarafından teşkilata gönderilen 8 Kasım 1996 tarih ve 96-876-5/43 sayılı genelge ile, kaçak işçiliğin önlenmesi amacıyla yapılacak başvurular konusunda Konfederasyonumuzun bilgilendirilmesi talep edilmiştir.

Konunun önemini belirten açıklama bilgi bakımından aşağıdadır.

**"İŞÇİLER,
SİGORTASIZ ÇALIŞMAYIN !**

Yasalara göre, her işveren, çalıştırdığı her işçiyi Sosyal Sigortalar Kurumu'na bildirmeye ve sigortalamaya mecburdur. Sigortasız işçi çalıştırmak suçtur.

Ücret karşılığı çalışan her işçi de sigortalanmaya mecburdur. Sigortalılık isteğe bağlı değildir. Sigortasız çalışmak suçtur.

Sigortasız çalışmayı kabullenen işçi, birçok hakkını kaybeder.

Sigortasız çalışan işçi, hastalanırsa SSK sağlık hizmetlerinden yararlanamaz, çalışmadığı günler için SSK'dan para alamaz.

Sigortasız çalışan işçinin eşi, çocuğu, anası-babası hastalanırsa, SSK sağlık hizmetlerinden yararlanamaz.

Sigortasız çalışan işçi, iş kazasına uğrarsa, SSK'da tedavi göremez. İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle sakat kalırsa, kendisine aylık veya gelir bağlanmaz. Sigortasız çalışan işçi, emekli olamaz.

Kaçak çalışan işçi, kayıtlarda gözükmediğinden, İş Yasası'nın işçilere tanıdığı haklardan yararlanamaz. Fazla mesai ücreti, yıllık ücretli izin, kıdem tazminatı, hafta tatilinde ücretli izin, genel tatillerde ücretli izin gibi haklardan mahrum kalır.

Kaçak çalışan işçi, sendikaya üye olamaz, toplu sözleşmeden yararlanamaz, grev yapamaz.

Kaçak çalışan işçi, köledir.

İşsizlik ve çaresizlik nedeniyle kaçak çalışmayı kabullenmek zorunda kaldın. Yasaların sana tanıdığı hakları kullanmazsan, yoksulluktan ve kölelikten kurtulamayacaksın.

NE YAPMALISIN ?

Köleliği kabul etme !

Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) Sigorta Müdürlüğü'ne başvur.
Kaçak işçi çalıştıran işverenleri yetkililere bildir!

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların şubelerine başvur! Onların durumunu yetkililere bildirmelerini sağla!

Kaçak çalıştığını veya primini eksik yatırıldığını nasıl öğrenebilirsin ?

Sigorta kartın yoksa, kaçak çalışıyorsundur.

Vizite kağıdı iste. Sigortalandığın günden itibaren, işverenin sana muayene olabilmen için vizite kağıdı verme zorunluluğu vardır. İşveren vizite kağıdı vermekten kaçınırsa, kaçak çalıştırılıyorsun demektir. Vizite kağıdı verirse, son

dört aylık dönemde hangi ücret üzerinden prim yatırıldığı bu kağıtta belirtiliyordur. Bunu kontrol et.

İşveren, işyerinin görülen bir yerine, 4 aylık sigorta primi bordrolarını aşmak zorundadır. Bu aşmaktan kaçınıyorsa, kaçak çalıştırma veya düşük ücret ile çalışılan günü az bildirme uygulamaları söz konusu olabilir.

Geçmiş dönemlerle ilgili prim ödeme gün sayılarıyla ücretlerinin doğru olup olmadığını, SSK Sigorta Müdürlüklerinden steyeceğini"sigortalı şahıs hesap fişi" ("sigortalı hizmet cetveli") ile kontrol edebilirsin.

KÖLELİĞİ HEP BİRLİKTE ENGELLEYELİM !

**İŞÇİLER
SİGORTASIZ ÇALIŞMAYIN!**

Yasalara göre, her işveren, çalıştırdığı her işçiyi Sosyal Sigortalar Kurumu'na bildirmeye ve sigortalamaya mecburdur. Sigortasız işçi çalıştırmak suçtur.

Ücret karşılığı çalışan her işçi de sigortalanmaya mecburdur. Sigortalılık isteğe bağlı değildir. Sigortasız çalışmak suçtur.

Sigortasız çalışmayı kabullenen işçi, birçok hakkını kaybeder.

Sigortasız çalışan işçi, hastalanırsa SSK sağlık hizmetlerinden yararlanamaz, çalışmadığı günler için SSK'dan para alamaz.

Sigortasız çalışan işçinin eşi, çocuğu, anası-babası hastalanırsa, SSK sağlık hizmetlerinden yararlanamaz.

Sigortasız çalışan işçi, iş kazasına uğrarsa, SSK'da tedavi göremez. İş Kazası veya meslek hastalığı nedeniyle sakat kalırsa, kendisine aylık veya gelir bağlanmaz. Sigortasız çalışan işçi emekli olamaz.

Kaçak çalışan işçi, kayıtlarda gözükmediğinden, İş Yasası'nın işçilere tanıdığı haklardan yararlanamaz. Fazla mesai ücreti, yıllık ücretli izin, kıdem tazminatı, hafta tatilinde ücretli izin, genel tatillerde ücretli izin gibi haklardan mahrum kalır.

Kaçak çalışan işçi, sendikaya üye olamaz, toplu sözleşmeden yararlanamaz, grev yapamaz.

Kaçak çalışan işçi, köledir.

İşsizlik ve çaresizlik nedeniyle kaçak çalışmayı kabullenmek zorunda kaldın. Yasaların sana tanıdığı hakları kullanmazsan, yoksulluktan ve kölelikten kurtulamayacaksın."

V. Ulusal Endüstri İlişkileri Kongresi

14-15 Kasım 1996 tarihlerinde yapılan V.Ulusal Endüstri İlişkileri Kongresi'nin panel bölümünde konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı, ülkemizde ve dünyada yaşanan sorunların ve çalışma hayatının genel bir değerlendirmesini yapmış ve özetle şu görüşleri dile getirmiştir.

"Emeği ile geçinen insanların karamsar olması mümkün değildir. Avrupa ülkeleri birçok alanda başarı kazanırken, ülkemizde kaynaklar değerlendirilememekte, özellikle KİT'ler sorunların sebebi şeklinde gösterilmekte ve bu şekilde özelleştirmeye zemin hazırlamaktadır.

Önceki yıllarda kamu ihtiyacını KİT'lerden karşılardı. Bununla birlikte sosyal içerikli harcamalar kısılmakta, gelir dağılımı sermayenin lehine değişmektedir. Avrupa ülkelerinde eğitime, sağlığa, sosyal güvenceye ayrılan paylara paralel bir değişiklik, bunun yanında bir çok konuda uyum yasaları sürekli gözardı edilmiştir.

Ülkemizdeki özelleştirme ile birlikte göç yaşanmakta, özelleştirilen kuruluşlarla ise verim ve istihdam artmamaktadır. Devletin imkanları kısa yoldan nasıl değerlendiririz, bunun hesabı yapılıyor. Taşeron çalıştırma, sendikasızlaştırma, sigorta ve vergi kaçırma yaygınlaşırken, namuslu insanlar ve müesseseler cezalandırılıyor.

KİT'ler kolay kolay özelleştirilemez. Bugünkü anlayış ile özel sektöre kaynak aktarılmakta, sorunlara karşı ilgisiz bir iktidar işbaşındadır. Öneriyoruz. Özelleştirmeye kamu bankalarından başlansın. Buna yanaşmıyorlar. Çünkü siyasilerin en fazla kendilerine çıkar sağladığı bir alan.

Kongredeki konuşma ve değerlendirmelerin endüstri ilişkilerine olumlu katkı sağlayacağını belirtmek isterim.

Önemli olan, karamsar olmadan sorunlara sahip çıkmamız ve ülkemizi daha ileriye götürmektir."

1997 YILINDA YENİLENECEK TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

1997 yılında yenilenecek toplu iş sözleşmelerin izlenmesi amacına yönelik konu ile ilgili hazırlanan bilgi formları üye sendikalarımıza gönderilmiş, sağlanan bilgiler Araştırma Merkezimiz tarafından değerlendirilmiştir.

Sektör ayrımı, bitiş süresi, grev hakkı, ücret dağılımı ve birçok değişken kritere göre yapılan çalışmaların özeti raporumuzda yer almıştır.

Bir önceki Başkanlar Kurulu toplantısında alınan karar gereğince, 1997 yılında yenilenecek kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde ortak stratejinin izlenmesi bakımından 120 günlük süresinin başlaması ile birlikte yetki tesbitlerinin Konfederasyonumuz tarafından yapılması benimsenmiştir.

Bu çerçevede, 1997 yılında yenilenecek ve bitmiş tarihine 120 gün kalan TİS'lere ilişkin Konfederasyonumuza gönderilen yetki tesbit başvuruları, 2 Kasım 1997 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi DENİZER tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına intikal ettirilmiştir.

Bilindiği gibi, 1995 yılında bağitlanan Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmelerinin süreleri 1997'de sona ermektedir. Hava-İş Sendikası'nın 1994 yılında bağitladığı 1 Ekim 1994 yürürlüklü Türk Hava Yolları sözleşmesi de 1 Ocak 1996 tarihi itibariyle yenilenecektir.

Dolayısıyla 1997 yılı ağırlıklı olarak kamu kesimine ait toplu iş sözleşmelerinin bağitlanacağı bir yıl özelliğini taşımaktadır.

Aşağıda 1997 yılında yenilenecek toplu iş sözleşmeleri kamu, özel sektör ve toplam olarak sıralanmaktadır

KAMU	629 işyeri (veya işletmede) çalışan	644.403
ÖZEL	367 " " " "	96.466
Toplam	996	740.869

Bu rakamlar, 1997 yılı işyeri (veya işletme) düzeyindeki toplu iş sözleşmelerinde 644.403 işçiyle ve oransal olarak yüzde 87 gibi büyük bir çoğunlukla kamu kesiminin ağırlık taşıyacağını göstermektedir. Özel sektör, bağitlanacak toplu iş sözleşmelerinin yüzde 13'ünü oluşturmaktadır.

1997 yılında yenilenecek toplu iş sözleşmeleri aylar itibariyle ele alındığında, 348.707 işçiyle en yoğun ayın Mart olduğu görülmektedir. Mart ayını 294.037 işçiyle Ocak ve 35.627 işçiyle Şubat ayı izlemektedir. Kamu sektöründe de aynı şekilde 342.173 işçiyle Mart, onu takiben 254.677 işçiyle Ocak ve 30.586 işçiyle Şubat ayları en yoğun aylar özelliğini taşımaktadır. Özel sektörde ise, 39.360 işçiyle

Ocak, 16.004 işçiyle Mayıs ve 6.599 işçiyle Nisan ayları en yoğun aylar durumundadır.

Bağıtlanacak toplu iş sözleşmeleri grev yasakları bakımından değerlendirilirse, 1982 Anayasası ve çalışma hayatını ilgilendiren diğer yasaların grev yasaklarının kapsamını genişleten düzenlemelerine koşut olarak, başta kamu sektörü olmak üzere özel sektörde önemli bir kısmın yasak kapsamında bulunduğu dikkati çekmektedir. 1997 toplu iş sözleşmelerinde kamuda 491.465, özelde 77.529 olmak üzere toplam 568.994 işçi greve çıkabilme hakkına sahip iken, kamuda 152.938, özelde 18.937 ve toplam 171.875 işçi grev yasağı kapsamında bulunmaktadır.

Dolayısıyla 1997 yılında sözleşmesi bağıtlanacak 740.869 işçinin yüzde 23 gibi önemli bir bölümü grev hakından yoksun bulunmaktadır.

1997 kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde, sözleşme öncesi ortalama brüt çıplak ücret ise 35.131.500.-TL./ Ay'dır.

TOPLAM	Ocak		Şubat		Mart		Nisan		Mayıs		Haz		Tem.		Ağus.		Eylül		Ekim		Kasım		Aral.		İlk Örgütlenme		Top. İşç Say	
	İşyeri	Top. İşç Sayısı	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	Top. İşç Say	
TARIM-İŞ	5	22906	1		1	100					1	62			1	350									3	156	11	23574
ORMAN-İŞ	1	29515																									1	29515
T.MADEN-İŞ	11	29038			2	1548					1	87	1	4		1	3										16	30680
G.MADEN-İŞ	2	40100																									2	40100
PEKROL-İŞ	43	18326	4	96	4	2009	2	2505	2	2779			2	133		1	56	2	148								60	26052
TEKGIDA-İŞ	42	30494	3	972	5	37219	1	16	3	173	3	205	1	76	4	198	3	1199	1	170	1	84	1	36	68	70842	4	32150
ŞEKER-İŞ			4	37150																							4	32150
TEKSF	15	21520	1	386	2	553	2	799	1	119	14	4787	3	1273	2	887	1	207	3	184	1	19	10	2240	55	32974	3	4570
DERİ-İŞ	2	2370			1	2200																					3	4570
AGAÇ-İŞ	6	1862	1	225					1	94				1	85	1	54								2	224	12	2544
SELÜLOZ-İŞ	5	5382			2	158							1	99												8	6839	
BASIN-İŞ	8	1064	2	31	5	318			2	65																17	1478	
BASISEN	6	3667			1	134	1	5626																		8	9427	
BASS	3	951							1	7500																4	8451	
T.CİMSE-İŞ	30	9707			3	222	1	24	2	1225	5	332	5	438	4	705							1	82		51	12735	
KRİSTAL-İŞ	13	7370																								13	7370	
T.METAL	6	12924									2	615			1	1593										9	15132	
DOKGEMİ-İŞ	2	2560																								2	2560	
YOL-İŞ	5	1890																								16	110923	
TES-İŞ					7	107648	1	116					3	1169												9	70511	
TEZKOOP-İŞ	31	3506	2	737	12	3205	6	274	5	3786	4	1012	6	1696	6	2849	6	916	4	179	1	3	2	14	85	18177	15	2684
TURK KOOP-İŞ	9	1973			4	441	1	260								1	10									6	3064	
TUMTİS									6	3064																1	40000	
DEMİRYOL-İŞ					1	40000																				8	7063	
T.DENİZCİLER	8	7063																								2	10058	
HAVA-İŞ	1	7758																								2	5792	
LİMAN-İŞ	1	993			1	4799																				1	27439	
HABER-İŞ			1	27439																						6	7440	
SAGLIK-İŞ	6	7440																								22	4646	
TOLEYİS	9	3578			3	107	1	39	3	61	1	48			2	205										3	31646	
TURK HARB-İŞ	2	181			1	31465																				1	25	
TGS	1	25																								1	25	
T.BELEDİYE-İŞ	176	18674	18	1030	157	18829	8	610	13	838	21	1873	24	648	17	369	13	315	19	449	4	554	5	319		475	44508	
TOPLAM	449	294037	35	35627	221	348707	24	10269	39	19704	52	9021	46	5536	38	7241	27	2760	30	3430	9	1175	21	2982	5	380	986	740855

[illegible]

ÖZEL	Ocak Top. İşyeri	Ocak Top. İşçi Sayısı	Ocak Top. İşçi İşy.	Şubat Top. İşçi Say.	Şubat Top. İşçi İşy.	Mart Top. İşçi Say.	Mart Top. İşçi İşy.	Nisan Top. İşçi Say.	Nisan Top. İşçi İşy.	Mayıs Top. İşçi Say.	Mayıs Top. İşçi İşy.	Haz. Top. İşçi Say.	Haz. Top. İşçi İşy.	Tem. Top. İşçi Say.	Tem. Top. İşçi İşy.	Ağus. Top. İşçi Say.	Ağus. Top. İşçi İşy.	Eylül Top. İşçi Say.	Eylül Top. İşçi İşy.	Ekim Top. İşçi Say.	Ekim Top. İşçi İşy.	Kasım Top. İşçi Say.	Kasım Top. İşçi İşy.	Aral. Top. İşçi Say.	Aral. Top. İşçi İşy.	İlk Örgüt lenme	Top. İşy. Say.	Top. İşçi Say.		
TARIM-İŞ						1	100					1	62														2	126	4	288
ORMAN-İŞ																														
T.MADEN-İŞ	6	1732										1	87	1	4			1	3									9	1826	
G.MADEN-İŞ																														
PETROL-İŞ	36	4809		3	73	1	6																					46	5248	
TEKGIDA-İŞ	39	4433	2	916	4	549	1	16	3	173	3	205	1	76	3	64	3	1199	1	170	1	84	1	36			62	792		
SEKER-İŞ				3	3650																						3	3650		
TEKSTİL	13	4008		1	386	2	553	2	799	1	119	14	4787	3	1273	2	887	1	207	3	184	1	19	10	2240		53	15462		
DERİ-İŞ	1	70				1	2200																				2	2270	7	2270
AGAÇ-İŞ	3	123																										6	699	
SELÜLOZ-İŞ	4	565				1	35							1	99													5	206	
BASIN-İŞ	3	141		1	12					1	53																	7	9320	
BASİSEN	5	3560				1	134	1	5626																			2	8333	
BASS	1	833																										50	10377	
T.GİMSE-İŞ	29	7349				3	222	1	24	2	1225	5	332	5	438	4	705										13	7370		
KRİSTAL-İŞ	13	7370																										1	149	
T.METAL	1	149																												
DOKGEMİ-İŞ																														
YOL-İŞ	4	1810				1	549	1	116					3	1169													8	3528	
TES-İŞ						3	1212																					4	1410	
TEZKOOP-İŞ	21	1048		1	4	4	327	4	95	5	3786	3	995	3	1624	3	1412	6	916	2	112	1	3	2	14		55	10336		
TURK KOOP-İŞ																														
TUMTİS										6	3064																	6	3064	
DEMİRYOL-İŞ																														
T.DENİZCİLER	2	243																										2	243	
HAVA-İŞ																				1	2300							1	2300	
LİMAN-İŞ																														
HABER-İŞ																														
SAĞLIK-İŞ	2	80																										2	80	
TOLEYİS	5	831																										16	1694	
TURK HARB-İŞ	2	181				3	107	1	39	3	61	1	48														2	181		
TGS	1	25																										1	25	
T.BELEDİYE-İŞ																														
TOPLAM...	191	39360		11	5041	25	5994	10	6599	23	16004	28	6516	19	4816	13	3153	13	2435	9	2914	5	621	16	2663		4	350	367	96466

III- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ 17. Genel Kurulunda alınan kararlar doğrultusunda Araştırma Merkezi'nin yeniden yapılandırılması çalışmaları sürdürülmektedir. 15 Ağustos 1996 tarihli olağan Başkanlar Kurulu toplantısı için hazırlanan Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu'nda geniş bir açıklaması bulunan Araştırma Merkezinin yeni hedefleri esas olarak yayın ve araştırma etkinliklerinin geliştirilmesine odaklanmış bulunmaktadır.

Bunların ilk ve önemli bir örneği 3 ayda bir yayınlanması düşünülen Ekonomide Durum yayını idi. Bu yayının ilk sayısının faaliyet raporuyla birlikte Başkanlar Kurulunda dağıtılması amaçlanmaktadır.

Araştırma biriminin şu anki çalışmaları TÜRK-İŞ Yıllığının hazırlanması üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Bir TÜRK-İŞ geleneği durumuna gelme temennisiyle üzerinde çalışılan bu Yıllığın ilk örneğinin 1997 başlarında gün ışığına çıkması umulmaktadır.

Araştırma Merkezi, 15 Ağustos olağan toplantısından sonra gelişmeleri günün gününe izlemeye daha da büyük bir önem vermeye başlamış ve hareketlenen ekonomi ve sendikal gündeme ilişkin konularda basın duyuruları veya iç genelgeler hazırlanmasına öncelik vermiştir.

Bir diğer önemli etkinlik, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların araştırma birimlerinin, 15 Ağustos raporunda taahhüt edildiği gibi, Eylül ayı içinde toplanması olmuştur.

27 Eylül 1996 günü gerçekleştirilen bu toplantı ile, yapılan ve yapılacak çalışmaların gereksinimler doğrultusunda yeniden tanımlanması, sınırlarının çizilmesi ve eşgüdümün sağlanması amacıyla Konfederasyonumuza bağlı sendikaların araştırma birimlerini veya yoksa yakın birimden bir temsilcinin görüşlerinin alınmasının yerinde olacağını düşünen TÜRK-İŞ Araştırma Müdürlüğü yeni bir geleneğin ilk aşklarını da koymuş bulunmaktadır. 20 Eylül 1996 günü TÜRK-İŞ merkezinde toplanan ilgili birimlerle 5 saat süren fikir alışverişleri sonucunda çok yararlı noktalara varılmış bulunmaktadır. TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin açış konuşmasıyla başlayan bu toplantıda Konfederasyonun ve bağlı sendikaların araştırma ve yayın faaliyetlerinin daha da etkinleştirilmesine yönelik temenni kararları düzeyinde kalınmamış, bunların yaşama geçirilmesi için somut hedefler belirlenmiş ve bilgi akışının sürekliliğinin sağlanması için çok önemli ortak görüşlere varılmıştır.

17 Sendikadan 21 temsilcinin, ayrıca Kamu İşletmeciliği Geliştirme Merkezi (KİGEM) adına 1 temsilcinin, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinden ve diğer bürolardan (Sosyal Güvenlik, Çalışan Çocuklar, Teşkilatlanma) 6 temsilcinin, toplam olarak 28 kişinin katıldığı bu çok verimli toplantının üzerinde mutabakata varılan sonuçları aşağıda verilmektedir. Bu toplantılarının arkasının getirilmesini ve sonuçlarının biran önce uygulamaya geçirilmesini diliyoruz ve aşağıda toplantı sonuçlarını veriyoruz.

I- Çalışma Yöntemine İlişkin Olarak ;

* Üye tüm sendikalarda araştırma birimi kurulmasının; birim kuruluncaya kadar TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin muhatap kabul edeceği bir sendikal araştırma sorumlusunun belirlenmesi;

*Konfederasyonun ve sendikaların araştırma birimleri arasındaki koordinasyonun sağlıklı bir iletişim sistemine bağlanması, bilgi akışının kolaylaştırılması ve bilgiişlem ortamında bir bilgi ağı (network)nın ve buna bağlı olarak bir veri merkezinin kurulması çalışmalarının başlatılması; "Sendikal Haberler Merkezi" projesinin desteklenmesi;

* TÜRK-İŞ'in internet sistemine geçmesi ve bundan üye sendikaları da yararlandırması;

* Araştırma birimleri ortak toplantısının 6 ayda bir gerçekleştirilmesi;

* Araştırmacıların eğitimi ve ilişkileri geliştirmeleri için yılda 2 defa 3'er günlük eğitim toplantıları düzenlenmesi;

* Üç ayda bir seçilmiş konular etrafında çalışma grupları toplanması;

* Konfederasyonun ve üye sendikaların yaptıkları ve yapacakları yayına dönük çalışmaların karşılıklı olarak duyurulması,

* TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin yönlendirici ve organize edici bir konumda olması;

* Araştırma birimleri ve diğer birimler arasındaki yatay ilişkilerin geliştirilmesi. bu arada TÜRK-İŞ Basın Bürosuyla birlikte çeşitli görsel malzemelerin hazırlanmasına katkıda bulunulması; ayrıca kültür ve sanat etkinliklerinin geliştirilmesine ve koordinasyonuna destek verilmesi;

* TÜRK-İŞ'de bir uzmanlık kütüphanesinin oluşturulması; arşiv düzenlemesine ve arşive yönelik belgelerin seçimine ve korunmasına yönelik çağdaş tekniklere geçirilmesinin desteklenmesi;

* Bir "Araştırma Fonu" oluşturulması için girişimlere başlanması; konularında mutabakat sağlanmıştır.

II- Araştırma ve Yayın Projelerine İlişkin Olarak;

* TÜRK-İŞ Yıllığı, 3 aylık Ekonomide Durum Dergisi, aylık kitapçıklar gibi projelere destek verilmesi ve TÜRK-İŞ dergisinin zenginleştirilmesine katkıda bulunulması;

- * Sendikaların üye profilini ortaya çıkaracak ortak bir çalışmanın başlatılması,
 - * İşgücü piyasasında yeni eğilimler üzerine alan araştırmasını da içeren bir çalışmanın yapılması;
 - * Güncel ve temel konularda kitapçıklar yayınlanmasına hemen başlanması;
 - * Ücretliler geçinme endeksinin hesaplanması;
 - * TÜRK-İŞ temelinde bir ücret serisi oluşturma olanaklarının zorlanması,
 - * Yayınlar için Konfederasyon ve Sendikalar dışından akademisyen desteğinin çok daha yoğun alınması;
 - * Sendikal Haberler Merkezi projesi kapsamında haftalık bir Sendikal Haberler Bülteni çıkarılmasının desteklenmesi;
 - * Sempozyum, panel, konferans, seminer biçimindeki toplantıların daha sık düzenlenmesi ve sonuçlarının kamuoyuna duyurulması;
 - * Güncel sorunlara ve gelişmelere yönelik açıklamaların TÜRK-İŞ Genel Merkezi tarafından yapılması ve sendikalara gecikilmeden duyurulması ;
 - * Alternatif bir ekonomi stratejisi geliştirilmesi için çalışmaların başlatılması;
- konularında görüş birliğine varılmıştır.

Yukarıdaki önerilerin, izleyen Başkanlar Kurulunun bilgisine sunularak Başkanlar Kurulu önerisi haline getirilmesi ve böylece uygulamanın etkinleştirilmesi ve hızlandırılması kararlaştırılmıştır.

IV- SOSYAL GÜVENLİK BÜROSU FAALİYETLERİ

1- MEVZUAT ÇALIŞMALARI

4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda yapılacak değişiklikleri görüşmek üzere :

TÜRK-İŞ, TİSK, HAK-İŞ, DİSK, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti ve Tüm İşçi Emeklileri Cemiyeti Temsilcileri ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinden oluşan teknik komite 19.7.1996 tarihinde başladığı çalışmalarını 19.9.1996 tarihinde tamamlamıştır.

Bu çalışmalar sonucu :

A) 4792 sayılı teşkilat yasasında yapılması düşünülen değişiklikler TÜRK-İŞ'in anlayış ve ilkelerine uygun düşmediği gibi SSK'nın içinde bulunduğu darboğazları dahada çoğaltacağı için bu yasa değişiklik tasarısına hiç bir şekilde olumlu bakılmamış bilahare görüşülmek üzere gündemden çıkarılmıştır. Ancak ne varki teknik komite çalışmalarının sona ermesini müteakip sadece SSK Yönetim Kurulunun yetkileri ile ilgili bir değişikliğin Meclis Komisyonlarına sevk edilmiş olduğu öğrenilmiş olup, Konfederasyonumuzca bu hususun üzerinde hassasiyetle durulmaktadır.

B) 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu üzerinde yapılacak değişikliklerde sigortalıları mağdur etmeyecek durumdaki yaklaşımlara olumlu bakılmış halen TBMM ne sevk edilmiş olduğu anlaşılan Ek-1'deki değişiklik tasarısı önemiyetine binaen Başkanlıklara da gönderilerek değişiklik mevzularında bağlı sendikaların bilgilendirilmeleri de temin edilmiştir.

C) Girne'de 30 Ağustos 1996 ila 1 Eylül 1996 tarihleri arasında yapılan Başkanlar Kurulu toplantısında alınan kararlar doğrultusunda :

- Kaçak İşçiliğe Son
- Sigortasız Çalışmaya Hayır

Kampanyaları'nın başlatılması çalışmalarında diğer birimlerle koordinasyon içinde gerekli örnek form ve yazılar hazırlanarak Başkanlıklara gönderilmesi sağlanmıştır.

II- GÖRÜŞ BİLDİRMELER

Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta uygulamalarında köklü değişiklikler yapılmasının Hükümet programlarına alınmış olması ve bu mevzuların güncel konular olarak devamlı aktivitesini koruması bakımından vatandaşların bir hayli endişe ve merakını mucip olmakta Sosyal Güvenlik Büromuzdan devamlı ve yoğun bir şekilde bilgi talebinde bulunulmaktadırlar.

Bu tür taleplere anında cevap verilerek tedirginlikleri giderilmekte TÜRK-İŞ'in bu konuları hassasiyetle takip ettiği vurgulanmaktadır.

III- SEMİNERLERE KATILIMLAR

TÜRK-İŞ'in sendikal tabana yönelik genel eğitim programları uygulamalarında Sosyal Güvenlik Bürosuda eğitici olarak görev almaktadır.

C) 12-13/KASIM/1996 Tarihlerinde :

TÜRK-İŞ ve T.C. Çevre Bakanlığı'nın organize ettiği
GAZİANTEP Çevre ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği,

D) 13-14-15/KASIM/1996 Tarihlerinde :

TÜRK-İŞ ve T.C. Çevre Bakanlığı'nın organize ettiği
KAHRAMANMARAŞ Çevre ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği,

Seminerlerine konuşmacı olarak iştirak edilmiş, Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta Kavramları ile İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortalarının uygulamaları bakımından açıklamalarda bulunulmuştur.

IV- YAZIŞMALAR

Sosyal Güvenlik Bürosu vatandaşların ve diğer ilgili makam ve mercilerin yazılı istemlerine anında cevap vermekte kendilerini istekleri ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik mevzuatı yönünden bilgilendirmektedir.

V- EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Genel Eğitim Sekreterliğimizce Ağustos-Kasım 1996 dönemi içerisinde yürütülen faaliyetlerimiz aşağıda bilgilerinize sunulmuştur:

TÜRK-İŞ Bölge Toplantıları

TÜRK-İŞ 17.Genel Kurulunda alınan "Sendikal Hak ve Özgürlükleri koruma ve geliştirme başta olmak üzere çalışma hayatını ilgilendiren güncel konuların TÜRK-İŞ Bölge Temsilcilikleri kapsamındaki şube yöneticilerinin katılımlarıyla işlenmesi" kararının hayata geçirilmesi amacıyla düzenlenen toplantılar 20 Nisan - 6 Ekim 1996 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Düzenlenen toplantılarda, Dünyadaki ekonomik, sosyal ve siyasal küreselleşmeye bağlı gelişmeler, yeni endüstriyel ilişkiler ve sendikal hareketi etkileyen boyutlar incelenmiş, güncel sendikal sorunlar ve çözüm önerileri birlikte tartışılmış, TÜRK-İŞ'in bu sorunlar karşısındaki yaklaşımı ile oluşturması gerekli yöntemler-politikalar tartışıldı.

Mahallinde yaşanan ve il temsilcilerimiz tarafından dile getirilen toplumsal ve sendikal sorunların da değerlendirildiği toplantılarda; sendikal hareketin, ekonomik, sosyal ve toplumsal sorunların ve gelişmelerin çözülmesinde belirleyici bir güç olduğu, bu gücün demokrasinin de güvencesi olduğu katılımcılarca dile getirildi.

Toplam 456 katılımcının yanısıra, yerel yöneticilerin, basın çalışanlarının ve işçilerin de ilgi ve devamlılıkla izledikleri toplantılarda, aşağıdaki konularda ortak görüş birliğine varıldı;

"- İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, tarihinin en büyük ve sistemli saldırısıyla karşı karşıyadır. İşçiler ve emekliler tarihimizde ilk kez bir siyasi parti genel başkanı tarafından devletin kanını emmekle suçlanmıştır. Bunu şiddetle protesto ediyoruz.

- Türkiye bütçesinin yaklaşık %40'ına iç ve dış borç faizleri olarak el koyan rantiyelere, bankalara, tefecilere karşı halkımızı geniş bir cephe oluşturmaya çağırıyoruz.

- 475 trilyon liralık zorunlu tasarruf ve nemalarına el koyma, demokratik hak ve özgürlükleri daha da kısıtlama ve sosyal güvenlik haklarını geriye götürecek düzeni getirme girişimlerine karşı meşru ve demokratik direnme hakkımızı kullanmaya kararlıyız.

- PETROL-İŞ Sendikamızın Shell, Mobil ve BP'ye karşı açtığı haklı kampanyayı destekliyoruz.

- Türkiye'de iş güvencesi ve işsizlik sigortasının biran önce sağlanmasını; işçi alacaklarının ödenmesini, taşeronlaşmanın önlenmesini, eve iş verme sisteminin kontrol altına ve iş yasası kapsamına alınmasını istiyoruz.

- Ülkemizin ekonomik ve demokratik bakımdan güçsüz kalmasına yol açan, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasında engeller yaratan ve en önemlisi yıllardır kan dökülmesine neden olan terörün ve Güneydoğu sorununun biran önce çözümünün sağlanmasını ve

- Ülkemizin ve işçi sınıfının sorunlarının çözümü için TÜRK-İŞ 17.Genel Kurulunda oy birliğiyle kabul edilen görüş ve talepler doğrultusunda yaygın kampanyalar örgütlenmesini talep ediyoruz."

Prof.Dr.Fevzi DEMİR, Prof.Dr.Ali Nazım SÖZER, Prof.Dr.Yusuf ALPER, Prof.Dr.Hasan ÖZYURT, Doç.Dr.Kadir ARICI, Doç.Dr.Erdinç YAZICI ve Yıldırım KOÇ'un Eğitici olarak bulundukları Bölgesel Toplantıların dökümü şöyle:

<u>Toplantı Tarihi</u>	<u>Bölge Temsilciliği</u>	<u>Yapıldığı İl</u>	<u>Katılım</u>
25-26 Mayıs 1996	2.Bölge (Eskişehir)	Bursa	53
1-2 Haziran 1996	3.Bölge (İzmir)	Bursa	57
9-11 Ağustos 1996	1.Bölge (İstanbul)	Erzurum	38
13-15 Ağustos 1996	8.Bölge (Bursa)	Rize	37
16-18 Ağustos 1996	4.Bölge (Adana)	Trabzon	43
20-22 Eylül 1996	1.Bölge (İstanbul)	Gaziantep	33
23-25 Eylül 1996	6.Bölge (Samsun)	Şanlıurfa	81
1-3 Ekim 1996	7.Bölge (Diyarbakır)	Antalya	54
4-6 Ekim 1996	5.Bölge (Sivas)	Antalya	60
	9.Bölge (Erzurum)		

Kadın İşçiler "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi" Semineri

TÜRK-İŞ/ILO ortak eğitim projesi çerçevesinde düzenlenen "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi" seminerlerinin dördüncüsü kadın işçilere yönelik olarak 26-29 Ağustos 1996 tarihlerinde TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Tesislerinde gerçekleştirildi.

17.Genel Kurulumuzda alınan "Sendikacılık ve Liderlik Eğitimi Seminerlerinde kadın işçilere kontenjan ayrılması" kararı gereği, bu seminere sendikalarımızın şube denetim ve disiplin kurullarında görev yapan kadın sendikacılarımız, kadın komitelerinde görev yapan, işyerlerinde işyeri temsilcisi olarak görev yapan kadın işçilerimiz katılmıştır. TARIM-İŞ, T.MADEN-İŞ, G.MADEN-İŞ, PETROL-İŞ, TEKİDA-İŞ, TEKSİF, ÇİMSE-İŞ ve YOL-İŞ sendikalarımızdan toplam 31 katılımcının bulunduğu dört günlük seminer TÜRK-İŞ Samsun Bölge Temsilcisi Sabahattin ÇAM'ın yaptığı açılış konuşmasıyla başlamıştır.

Seminerin ilk gününde TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım KOÇ, "Sendikacılığın Güncel Sorunları ve TÜRK-İŞ" başlığı altında dünyada ve Türkiye'de sendikal yaşamın gelişimine, günümüzde sendikaların karşı karşıya oldukları sorun alanlarına ve bunların üstesinden gelmek için uygulanması gereken politika ve programlara değindi.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Eser KÖKER, seminerin ikinci günü sabah oturumunda, demokrasi ve kadın kavramları çerçevesinde genel olarak demokrasi kavramının ne olduğu, hayatımızdaki yeri ve kadınların demokrasi ve siyasetle ilişkilerine değindi. Öğleden sonraki oturumda Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi ve YOL-İŞ Sendikası Genel Başkan Danışmanı Seyhan ERDOĞDU "Sendikalar ve Kadın" başlığı altında kadınların sendikalardaki yeri, karşılaşılan sorunlar, sendikalarda kadın komitelerinin oluşturulması, 17.Genel Kurulumuzda alınan kadın işçilere yönelik kararlar ve bunların hayata geçirilmesi için yapılması gerekenleri anlattı.

Seminerin son gününde, 19 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Yıldız PEKŞEN Kadın ve Sağlık konusunda bir tebliğ sundu.

Seminere katılan kadın işçi temsilcileri 5-10 Aralık 1995 tarihlerinde Ankara'da yapılan TÜRK-İŞ 17.Genel Kurulunda kadın işçilerle ilgili TÜRK-İŞ'in ilkelerini, taleplerini ve faaliyeti ile eylem programını belirleyen kararlar üzerinde görüş ve önerilerini açıklayarak bu kararların mutlaka uygulamaya geçirilmesini vurguladılar.

Çevre ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Seminerleri ile çevre bilincinin yerleştirilmesi ve geliştirilmesi kapsamında yürütülen "Çevre ve İşçi Sağlığı-İş Güvenliği Seminerleri" bu çalışma döneminde de yaygınlaştırılarak devam ettirilmektedir.

Sendikalarımızın şube yöneticileri, işçi sağlığı-iş güvenliği kurul üyeleri, sendika temsilcileri, mahalli yetkililer ve ilgili meslek kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla gerçekleştirilen seminerlerde; Çalışma Hayatı ve Sendikal Sorunlar, SSK Açısından İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, İşyeri Sağlık Hizmetleri ve İlk Yardım, Çevre ve İnsan, Mesleki Riskler ve İşyeri Ortam Zararlıları, Sağlığın Korunmasında Beslenmenin Önemi, SSK Mevzuatı ve Uygulamaları konuları işlendi.

Fiz.Yük.Müh.Haluk ORHUN, Prof.Dr.Yıldız PEKŞEN, Dr.Şenay ÖZDEMİR, Prof.Dr.Yasemin BEYHAN, Kim.Yük.Müh.Mustafa TURHAN ile TÜRK-İŞ ve Çevre Bakanlığı uzmanlarının eğitici olarak görev aldıkları ve toplam 590 katılımcının iştirak ettiği seminerlerin dökümü şöyle:

<u>Seminer Tarihi</u>	<u>Yapıldığı İl</u>	<u>Katılım</u>
16-18 Ekim 1996	Tokat	120
23-25 Ekim 1996	İskenderun	175
12-13 Kasım 1996	Gaziantep	170
13-15 Kasım 1996	K.Maraş	125

Çalışan Çocuklar Bürosu Faaliyetleri

TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu 1996-1997 çalışma programı çerçevesinde çalışmalarını yaygınlaştırarak sürdürmektedir. Dönem içerisinde "TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bölge ve İl Temsilcilerinin Eğitimi ve Eylem komitelerinin Kampanyaları" konulu toplantı 10 Ekim 1996 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezinde gerçekleştirildi. Toplantıya, Adana, İzmir, Bursa, Samsun Bölge, Ankara, Antalya İl Temsilcileri ile TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalardan çok sayıda Genel Merkez ve Şube Yönetim Kurulu Üyeleri ve ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri katıldı. TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ toplantının açılışında yaptığı konuşmada, Çalışan Çocuklar Bürosu'nun yeni dönem çalışmaları ve TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Ulusal Eylem Komitesi hakkında bilgi verdi. Toplantıya katılan Dr.Irfan YAZMAN "Çalışan Çocukların Türk İş Hukukundaki Yeri", Doç.Dr.Gürhan FİŞEK "Çalışan Çocuklara Yönelik Toplum Örgütleri politikaları" konulu birer bildiri sundular.

Toplantıda TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ'ın başkanlığında Bölge ve İl Temsilcilerimizden oluşan "TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Ulusal Eylem Komitesi" kuruldu.

"TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Ulusal Eylem Komitesi", önümüzdeki günlerde kurulacak Bölge ve İl Eylem Komiteleriyle birlikte, ulusal düzeyde, çalışan çocukların çalışma ortamı ve koşullarını yerinde inceleyip takip edecekler, çocuk işgücünün elimine edilmesi, çalışan çocukların sorunlarının çözümü doğrultusunda çeşitli kampanyalar düzenleyecek, radyo ve TV programlarına katılacak, yerel düzeyde halkın, işçilerin bilinçlendirilmesine çalışacak, kamu ve sivil örgütleri harekete geçirecektir. Böylece işçi sendikaları bölge ve illerden başlayarak çocukların çalışma ve eğitim koşullarının iyileştirilmesinde, giderek çocuk çalıştırılmasının önlenmesinde önemli bir baskı grubu olarak ağırlıklarını ulusal düzeyde hissettireceklerdir.

Toplantının ardından kamuoyuna açıklanan sonuç bildirgesinde özetle şu görüşlere yer verildi:

" - Çocukların erken yaşta çalışma hayatında yeralmaları, daha fazla çocuğun çeşitli faaliyetlerde ve işkollarında çalışma olgusu Türkiye'de önemli bir toplumsal sorun olarak ağırlığını hissettirmektedir.

- Çalışan çocukların çalışma nedenleri, sorunları ve çözüm yolları çok boyutlu olup, ülkemizin temel sorunlarından ve bu sorunların çözümü doğrultusundaki politikalardan soyutlamak mümkün değildir. Adaletsiz gelir dağılımı, düşük ücret, işsizlik, hızlı nüfus artışı, göç, düzensiz kentleşme, yetersiz eğitim vb. sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel olumsuzluklar nedeniyle çocuklar, aile bütçesine katkıda bulunmak ve bir meslek öğrenmek amacıyla erken yaşta çalışma hayatına atılmak ve çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

- Öte yandan, günümüzde küreselleşme olgusu ve Gümrük Birliği ile başlayan süreç Türkiye'nin genel ekonomik ve sosyal durumunu, işgücü yapısını, küçük ve orta boy işletmeleri, işçileri, çalışan çocuk ve gençleri, sendikaları, kısaca toplumun her kesimini yakından etkilemektedir. Gümrük Birliği sürecinde, Türkiye'nin rekabet gücünün ucuz işgücü ve işgücünün esnekleştirilmesinde görülmesi biçimindeki yaklaşım ve uygulamalar, genel olarak çalışanların kazanımlarının, yasal haklarının ortadan kaldırılması ve sendikaların etkisiz kalınmasına yönelik tehlikeleri artırmaktadır. İşgücü piyasasının esnekleştirilmesi doğrultusunda atipik istihdam modelleri, bununla birlikte eve iş verme ve fason üretim biçimleriyle kaçak işçi çalıştırma yaygınlaşmaktadır. Atipik çalışma ve üretim biçimlerinin yaygınlaşması daha fazla çocuk ve genç işçinin çalıştırılması için uygun bir ortam yaratmaktadır.

- Nedenlere ne olursa olsun, çocukların erken yaşlarda çalıştırılmaları, çocukların çocukluklarını yaşamamalarına, eğitimden uzaklaşmalarına, fiziksel ve ruhsal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesi yanısıra çeşitli istismara uğramalarına yol açmaktadır.

- Çocuk emeğinin istismar edildiği bugünkü tablo, çalışan çocuklar konusunun yeni gelişmeler de dikkate alınarak, köklü biçimde ele alınmasını, çalışan çocukların sorunlarının çözümü yönünde yol ve yöntemler bulunmasını, çocuk işçiliğine karşı etkili mücadelede rolleri bulunan başta Devlet olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşların çabalarını yoğunlaştırmalarını gerektirmektedir. Çocukların çalışması evrensel ve ulusal bir sorundur. Bu nedenle çocuk işçiliğine karşı etkili mücadelede etkin rolleri bulunan kişi, kurum ve kuruluşların bu alanda kararlı, katılımcı bir anlayışla birlikte çalışma yapmalıdırlar.

- Bu yaklaşım çerçevesinde, çalışan çocukların sorunlarının çözümünde sendikalara büyük görev düşmekte, çocuk işçiliğine karşı etkili mücadelede sendikaların aktif bir rol oynamaları önem kazanmaktadır. "

VI- TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI

Geride bıraktığımız 15 Ağustos 1996 - 3 Aralık 1996 dönemini kapsayan çalışmalarımızda da, konfederasyonumuzun 17.Genel Kurulunda alınan örgütlenme çalışmalarının mümkün olduğu kadar yaygınlaştırılması ve üyelere benimsetilmesi ilkesi göz önünde bulundurulmuştur.

Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun 15 Ağustos 1996 günü yaptığı toplantısında alınan karar uyarınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile dayanışmanın artırılması amacıyla Türk-İş Başkanlar Kurulu 31 Ağustos-1 Eylül tarihleri arasında Kıbrıs'ta toplanmıştır. Kutsal bayrağımıza ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne yönelik saldırıların bir kez daha lanetlendiği Başkanlar Kurulu toplantısı sonrasında, Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri olarak KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ile KKTC Başbakanı Derviş Eroğlu ziyaret edilerek olaylar hakkında bilgi alınmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapılan Türk-İş Başkanlar Kurulu toplantısında ayrıca konfederasyonumuzun KKTC'deki üyeleri olan Türk-Sen ve Hür-İş Federasyonu yöneticileri ile ikili görüşmeler yapılarak, bölgedeki sendikal gelişmeler ve sorunlar konusunda bilgi alınmıştır.

Türk-İş'in 17.Genel Kurulunda alınan kararlar gereğince, teşkilatlanma çalışmalarını bölgelere yaygınlaştırmak ve bölgeler arasındaki işbirliğini arttırmak amacıyla düzenlenen Bölgesel Şube Yöneticileri toplantılarına devam edilmiştir.

20-22 Eylül 1996 tarihlerinde Gaziantep'te düzenlenen Bölgesel Şube Yöneticileri toplantısına, Türk-İş bağlı sendikalarımızın Kocaeli, Sakarya, Bolu ve Zonguldak'ta bulunan şubelerimizin başkanları katılmıştır. Gaziantep'te yapılan toplantı sırasında bölgedeki sendika yöneticileri ile ikili görüşmeler yapılarak, Gaziantep'te yeni fabrikaların açılması buna karşın sendikalaşma oranının düşüklüğünün nedenleri, sendikalaşma imkanlarının artırılması ile bölgenin çalışma hayatı ile ilgili sorunları üzerinde duruldu.

Bölgesel Şube Yöneticileri toplantılarından bir diğeri ise, Samsun bölgesindeki Türk-İş'e bağlı sendikalarımızın şube başkanlarının katılımı ile Şanlıurfa'da gerçekleştirildi. Bölgede işsizlik oranının yüksek olmasının bir açıdan da terör odaklarının işine geldiği hatırlatılarak, bölgede iş imkanlarının artırılması için yeni yatırımlara acil ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Bölgede Güneydoğu Anadolu Projesi ile belirgin bir kalkınma hamlesinin başlatıldığı, tarımsal üretimde artışların görüldüğü ifade edilmesine karşın, işsizlik ve işsizliğin getirdiği moral çöküntünün insanları umutsuzluğa sevk ettiği tesbit edilmiştir.

Bölgesel Şube Yöneticileri toplantılarının sonuncusu 1-6 Ekim 1996 tarihleri arasında Antalya'da yapıldı. Diyarbakır, Erzurum ve Sivas bölgelerinde faaliyet gösteren Türk-İş'e bağlı sendikalarımızın şube başkanlarının katıldığı toplantıda Türk-İş'in birlik ve bütünlüğünün, siyasal kirliliğin ve tikanıklığın açılmasında en büyük etken olduğu vurgulandı. Sendikal hareketin gerek bölgesel gerekse ulusal düzeyde, ekonomik-sosyal ve toplumsal sorunların demokratik esaslar çerçevesinde

çözümlemesine büyük katkıları olduğu ifade edilerek, örgütlenmenin önündeki anti-demokratik engellerin kaldırılması vurgulandı.

Türk-İş, 17.Genel Kurulunda alınan kararların ışığında 20 Nisan ile 6 Ekim 1996 tarihleri arasında gerçekleştirilen, Bölgesel Şube Yöneticileri toplantıları, *konfederasyon-sendikalar-şubeler-üyeler* işbirliğini arttırmaya yönelik toplantılar olarak oldukça faydalı sonuçlar getirmiştir. Öncelikle değişik bölgelerdeki sendikal kadroların birbirleri ile kardeşlik havası içinde tanışmalarına sebep olmuş, politik ayrılıklar bir kenara bırakılarak önemli olan tek konunun işçi sınıfının birliği, beraberliği ve kardeşliği olduğu ilkesi bir kez daha kabul edilmiştir.

Teşkilatlanma çalışmalarımız çerçevesinde, Bölgesel Şube Yöneticileri toplantılarında yapılan ikili görüşmelerde, bölgesel sorunların tek tek tesbitleri yapılarak, örgütlenme imkanları ve örgütlenmenin önünde bulunan sıkıntılar tesbit edilmiştir. Bölgeler itibarıyla yapılan toplantıların teşkilatımız için son derece yararlı sonuçlar getirmesi nedeniyle, 31 Ağustos tarihli başkanlar kurulu toplantısında "*bu toplantıların sürdürülerek, belirli illerden başlamak suretiyle, illerde sendikalarımızın örgütlü bulunduğu işyerlerinin tüm temsilci, baştemsilci ve ildeki şube yönetim kurulu organları üyelerinin katıldığı birer günlük toplantıların düzenlenmesi*" kararı alınmıştır. Konuyla ilgili hazırlık çalışmalarına başlamak amacıyla, bölge temsilciliklerine bir " işyeri bilgi formu " gönderilerek şubelere bağlı işyerleri hakkında bilgi formu istenmiştir.

Konfederasyonumuz, devlete iş yapan taşeron firmaların bile yüzde 95 oranında sigortasız işçi çalıştırıldığının saptanması üzerine, kaçak işçilikle büyük bir mücadele kampanyasının içine girmektedir. Gerek taşeron işçilerin, gerekse sendika şubelerinin kullanabilecekleri örnek dilekçeler hazırlatılarak, kaçak işçi çalıştıran işyerlerinin SSK ve Çalışma Bakanlığı bölge müdürlüklerine bildirilmesi istendi.

Bursa Mitingi.

Refahyol hükümetinin bedelsiz oto ithali ile Türk Otomotiv Sanayi ve yan sanayiide çalışan 400 bin çalışanı ve onların ailelerini yakından ilgilendiren uygulamasını protesto etmek amacıyla Bursa'da 14 Eylül 1996 günü düzenlenen mitinge iştirak edilmiştir. Yurt dışından bedelsiz olarak getirtilecek araçların otomotiv sanayiinde üretimi durdurmaya, mecburi izine çıkarmaya ve nihayet işten çıkarmaya kadar bir çok olumsuz etkisinin yanı sıra, Bursa ve Güney Marmara bölgesinde aynı sektörde yan sanayiide çalışan bir çok işçinin ve ailesinin de ailenin de ekonomik ve sosyal açıdan çökertileceği ifade edildi.

Tüketicinin Korunması Çalışmaları

1.Tüketici Konseyi

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 21.maddesi gereğince oluşturulan Tüketici Konseyi'nin ilk toplantısı 23-24 Eylül 1996 tarihleri arasında Ankara'da yapıldı. Konfederasyonumuzu Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç başkanlığında, Tes-İş

Sendikası Genel Başkan Vekili Hayrettin Erdoğan ve Teşkilatlanma Uzmanı Sinan Vargı temsil ettiler. Konsey'e ayrıca, Türk-İş öncülüğünde kurulan tüketici derneklerini temsilen, Türk-İş 4.Bölge Temsilcisi ve Adana Tüketici Derneği Başkanı Hüseyin Elbek ile, Tes-İş Sendikası Eğitim Müdürü Metin Özbek'te konseye gözlemci olarak katıldı. Tüketici Konseyinde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da bazı değişiklikler yapılması ve bu kanunun yeni kanunlarla da desteklenerek özellikle hizmetlere yönelik tüketici şikayetlerinin giderilebilmesi için bazı düzenlemeler yapılması şeklindeki Türk-İş önerisi oybirliği ile kabul edildi. Konfederasyonumuzun önerileri arasında tüketicinin artan fiyatlara ve serbest piyasa ekonomisi adı altında piyasada görülen fiyat anarşisine, fiyat anlaşmalarına ve tekellere karşı da korunması için bazı düzenlemelere gidilmesi konusunda yaptığı önerilerde kabul edildi.

Tüketici Eğitimleri başladı.

Türk-İş'in 17. Genel Kurulunda alınan kararların ışığında tüketimden gelen gücün eğitimi ve örgütlendirilmesi amacıyla, Türk-İş öncülüğünde kurulan tüketici derneklerinin üyelerine yönelik eğitim çalışmalarına başlandı. Bu amaçla ilk olarak Adana Tüketici Derneği yöneticilerine yönelik bir eğitim çalışması 22 Kasım 1996 tarihinde Adana'da gerçekleştirildi. Seminerde serbest piyasa ekonomisinde tüketicinin korunması, tüketicinin korunmasında örgütlenme biçimleri, satın alma sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar ile ticari reklam ve ilanlar konusunda tüketicilere bilgiler verildi.

Tüketici Sorunları Araştırması..

Konfederasyonumuz tarafından ilki 1986 yılında 1549 işçi ailesi üzerinde yapılan Türk-İş Tüketici Sorunları Araştırması, o dönemde yazılı ve sözlü basında da yer almış ve ülkemizde tüketici bilincinin gelişmesinde büyük katkıları olmuştu. Türk-İş, Tüketicinin Korunması Hakkında kanunun yürürlüğe girmesinin üzerinden bir yıldan fazla bir zaman geçmesinden sonra, tüketicilerin konu ile ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla bu kez de 5000 işçi ailesi üzerinde yeni bir Tüketici Sorunları Araştırmasının yapılmasına karar verilmişti. Konfederasyonumuz, bölge temsilcilikleri ve tüketici derneklerimiz ve tüketim kooperatiflerimiz işbirliği çerçevesinde toplam olarak 52 sorudan oluşan bir anket formunun işçi-tüketici aileleri tarafından doldurulması şeklinde yürütülen araştırma sonuçlarının değerlendirme çalışmaları tamamlandı. Araştırmanın çoğaltılmasından sonra, rapor sendikalarımıza ve kamuoyuna duyurulacak. Araştırmada dayanıklı ve dayanıksız tüketim malları ile ilgili şikayetlerin yanısıra, Türkiye'de ilk defa özelleştirilen hizmet kuruluşları konusunda da tüketici sorunlarının ortaya çıkmasına yönelik sorularda yer alıyor.

Tüketmeme Eylemine destek...

İşyerlerindeki sendikasızlaştırma eylemleri nedeniyle Petrol-İş Sendikamız tarafından Shell, Mobil ve BP adlı petrol şirketlerine karşı sendikasızlaştırma eylemleri nedeniyle başlatılan Tüketmeme Eylemi sürüyor. İşçi konfederasyonları ile sivil toplum örgütleri tarafından da desteklenen tüketmeme eylemi ile ilgili olarak oluşturulan izleme ve değerlendirme komitesi ilk toplantısını Türk-İş'te yaptı. Konu ile ilgili

düzenlenen basın toplantısının sonrasında değerlendirme komitesi, tüketmeme eylemi ile ilgili olarak bundan böyle yürütülecek olan çalışmaları değerlendirdi.

TRT 2.Kanal'da her Pazartesi günü yayınlanan Ekonomiye Bakış adlı programa üç kez katılarak, Türk-İş'in tüketicinin korunması konusunda yaptığı eğitim ve örgütlenme çalışmaları ile konfederasyonumuzun Tüketici Konseyi ve Reklam Kurulundaki çalışmalarından bilgiler verildi.

Kısa adı ETUC olan Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu Tüketici Bürosu tarafından 28-29 Kasım 1996 tarihlerinde Belçika'da düzenlenen, "**Tüketicinin Korunması Hareketinin Geleceği ve Sendikaların Katkısı**" konulu seminere, Türk-İş Teşkilatlandırma Uzmanı Sinan Vargı katıldı. Seminerde Türk-İş tarafından yürütülen tüketicinin korunması faaliyetleri konusunda bilgi verildi. ETUC'a üye 30 kadar konfederasyonun 23'ünün bünyesinde tüketiciyi koruma birimleri faaliyet gösteriyor.

Frederik Ebert Vakfı tarafından 23 Kasım 1996 tarihinde İstanbul'da düzenlenen "**Sendika-Kooperatif İşbirliğinin Geliştirilmesi**" konulu yuvarlak masa toplantısına iştirak edilerek, Türk-İş'in kurulduğu günden bu yana gerçekleştirdiği konut ve tüketim kooperatifleri çalışmaları hakkında bilgiler verildi. Türk-İş'in 24 Çalışma İlkesinden birisinin ülkemizde demokratik kooperatifçiliğin geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak olduğu hatırlatılarak konfederasyonumuzun ve bağlı sendikalarımızın hemen hemen tamamının konut ya da tüketim kooperatifleri ile yakından ilgilendikleri vurgulandı..

VII- HUKUK MERKEZİ ÇALIŞMALARI

A) BÜRO ÇALIŞMALARIMIZ ;

1- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 16 Eylül 1996 tarihinde Konfederasyonumuza gönderilen 1475 Sayılı İş Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı, 854 Sayılı Deniz İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı, 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Kanuna bir bend ile bir fıkra eklenmesi ve bazı hükümlerinin kaldırılması hakkında Kanun Tasarısı ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili çalışmalarımız ;

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yukarıda belirtilen yasalarda değişiklik yapılmak üzere Bakanlık bünyesinde çalışmaya başlandığını belirterek bu çalışmaların yürütüleceği toplantılara temsilci gönderilmesini istemiştir. Bakanlıkta bu konu ile ilgili olarak iki toplantı yapılmış ve Konfederasyonumuz görüşleri bu toplantılarda hem şifahi olarak hem de yazılı olarak Bakanlık yetkililerine bildirilmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından Konfederasyonumuza gönderilen taslaklar ile bu konudaki görüşlerimiz raporun ekinde sunulmaktadır.

2. Toplu İş Sözleşmesi Sicil Yönetmeliği Taslağı ;

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 24. maddesi gereğince Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan Toplu İş Sözleşmesi Sicil Yönetmeliği Taslağı, Konfederasyonumuzca incelenmiş ayrıca bu konu üye sendikalarımıza iletilmiş, Konfederasyonumuz, üyelerimizden gelen görüşleri de dikkate alarak 22 Ekim 1996 günü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazılı görüşümüzü bildirmiştir.

3- 854 Sayılı Deniz İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili Çalışmalarımız;

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kendileri tarafından hazırlanan 854 Sayılı Deniz İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili görüşlerimizin bildirilmesini istemiş, Konfederasyonumuz üyemiz Türkiye Denizciler Sendikasının görüşlerini de alarak 31 Ekim 1996 tarihinde yazılı olarak ilgili Bakanlığa görüşlerini bildirmiştir.

4-Hakeme ve Resmi Arabulucuya Başvurma Tüzüğünde Değişiklik Yapılmasına ilişkin Tüzük Tasarısı Taslağına ilişkin çalışmalarımız;

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan Hakeme ve Resmi Arabulucuya Başvurma Tüzüğünde Değişiklik Yapılmasına ilişkin Tüzük Tasarısı Taslağı Konfederasyonumuzca incelenerek 11 Kasım 1996 günü yazılı olarak görüşümüz bildirilmiştir.

5- 18 Ekim 1996 gün ve 22791 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulunun 1997 yılına ait Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin Kararı ile ilgili çalışmalarımız ;

1997 yılına ait Genel Yatırım ve Finansman Program Kararının özellikle 1 ve 4. maddeleri üzerinde çalışmalarda bulunmak ve gerekirse yargı yoluna başvurmak amacıyla 21 Kasım 1996 günü TÜRK-İŞ Hukukçular Kurulu toplanmıştır.

6- Hukuk Bülteni Çalışmalarımız;

Bu dönemde de, Konfederasyonumuz Hukuk Merkezince çalışma hayatımızı ilgilendiren mevzuat ve yargıtay kararları derlenerek hazırlanan Hukuk Bülteninin 31. ve 32. sayıları çıkartılmıştır.

7- Üye sendikalarımız, işçiler ve üçüncü şahıslardan gelen dilekçe ve mektuplara ilişkin çalışmalarımız;

TÜRK-İŞ Hukuk Merkezi, üye sendikalarımız işçiler ve üçüncü şahıslardan gelen sorulara yazılı ve şifahi olarak gerekli yanıtları vermiştir.

B) DAVALARIMIZ

1- 8 Ağustos 1995 ve 20 Eylül 1995 Eylemlerine ilişkin Dava Hakkında Çalışmalarımız;

Konfederasyonumuz ve üye sendikalarımızın başkanları aleyhine 08.08.1995 ve 20.10.1995 tarihlerinde kanundışı genel grev kararı almak ve uygulamak suçunu işledikleri iddiasıyla Ankara 10. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde açılan dava görülmekte olup, müteakip duruşma 9.12.1996 günü olacaktır.

2- 24 Aralık 1995 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinde belli siyasi partileri destekleme kararı almak suçu isnadı ile açılan dava ile ilgili çalışmalarımız;

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulunun 20 Aralık 1995 tarihli haber bültenine dayanılarak Ankara 10. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde açılan davanın müteakip duruşması 19.12.1996 günü olacaktır.

3- 3 Ocak 1991 Eylemine İlişkin Dava Hakkında Çalışmalarımız;

3 Ocak 1991 eylemine ilişkin olarak, Konfederasyonumuz ve üye sendika yöneticilerimizin beraati ile sonuçlanan ancak Yargıtayda yapılan inceleme sonucu bozulan karar üzerine yeniden devam edilen duruşmalarla Mahkemece Konfederasyonumuza gönderilen müzekkere 6 Kasım 1996 günü cevaplandırılarak Mahkemeye verilmiştir.

Duruşması 30/12/1996 günü olacaktır.

4- TÜRK-İŞ Genel Başkanı Aleyhine Murat KARAYALÇIN Tarafından Açılmış Bulunan Hakaret Davasına İlişkin Çalışmalarımız :

Kendisine basın yoluyla hakaret edildiği iddiası ile eski SHP Genel Başkanı Murat KARAYALÇIN tarafından, Konfederasyonumuz Genel Başkanı Bayram MERAL aleyhinde 10.Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde 1994/492 esas numarası ile açılan manevi tazminat davası 14.5.1996 günü sonuçlanmış Konfederasyonumuz Genel Başkanı Bayram MERAL'in 200.000.000.-TL. manevi tazminat ödemesi karara bağlanmıştır. Mahkemenin bu kararının bozulması istemiyle Hukuk Büromuzca temyiz yoluna gidilmiştir. Dosya halen Yargıtay tetkikindedir.

5-TÜRK-İŞ Genel Başkanı aleyhine bir kısım iş müfettişlerince 1.000.000.000.-TL. manevi tazminat talebiyle açılan davayla ilgili çalışmalarımız :

Yozgat'a bağlı Sorgun ilçesinde bulunan Medsan Madencilik Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti. Kömür İşletmesi işyerinde 38 işçinin ölümü ile sonuçlanan iş kazası üzerine Konfederasyonumuz Genel Başkanı Bayram MERAL'in sarfettiği iddia edilen sözleri dolayısıyla birtakım iş müfettişlerinin manevi tazminat talebiyle 1. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde açtıkları davanın yargılanması sürmektedir. Mahkemece haber bandının bilirkişi tarafından çözümlenmesi istenmiş olup, müteakip duruşması 11.12.1996 günü olacaktır.

6- TÜRK-İŞ üyesi TÜRK-SEN'in HÜR-İŞ Federasyonunun üyeliğinin iptali için açtığı davaya ilişkin çalışmalarımız ;

K.K.T.C.de faaliyet gösteren ve TÜRK-İŞ üyesi olan TÜRK-SEN Federasyonu, yine K.K.T.C'de faaliyet gösteren HÜR-İŞ'in TÜRK-İŞ'e üyeliğinin kabul edilmesi sonucu, bu üyeliğin iptali için 7.İş Mahkemesi nezdinde dava açmıştır. Hukuk bürosunca davaya cevap verilmiş olup, dava bilirkişi incelemesindedir. Duruşması 11.12.1996 günü olacaktır.

7- Samsun'da kurulu bulunan Eğitim Merkezinde 9.2.1995 tarihine kadar Müdür olarak bulunan Muammer GÜR aleyhine Konfederasyonumuz tarafından açılan dava ile ilgili çalışmalarımız.

Samsun Eğitim Merkezinde 18.5.1993-9.2.1995 tarihleri arasında Müdür olarak görev yapan Muammer GÜR, görev yaptığı bu dönemde Konfederasyonun 446.674.630 TL.sını zimmetine geçirdiğini kabul ve ikrar etmiş, bunun üzerine Samsun 4.Asliye Ceza Mahkemesinde açılan dava ile yargılanmasına başlanmıştır. Ayrıca 4.İcra Müdürlüğü nezdinde Amasya 'da kendi adına tapuda kayıtlı gayrimenkulün hacizi için gerekli işlemler yapılmıştır.

8- Eray Basım Hizmetleri Ticaret Ltd.Şti. tarafından Konfederasyonumuz aleyhine açılan dava ile ilgili çalışmalarımız;

1 Mayıs gösterilerine ilişkin olarak afiş, baskı işi sipariş edildiğini ve tutarının ödenmediğinden bahisle İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesinde görülmekte olan davada dosya bilirkişiye tevdi edilmiştir.

9- Kira Tespit Davalarımız;

Türk-İş Genel Merkez binası altında yeralan ve Türk-İş'in mülkiyetinde bulunan, Türk-İş Pasajındaki bazı dükkanların aylık kira bedellerinin yükseltilmesi amacına yönelik olarak açılan davalar sonuçlandırılmış, kiracılarla yapılan toplantıda kiracıların, TÜRK-İŞ'in kira alacaklarını ve mahkeme masraflarını ödemeleri bir ödeme planına bağlanmıştır.

Ayrıca TÜRK-İŞ pasajının otoparka çevrilmesi yolunda çalışmalara başlanmış, kiracılara 15.11.1996 tarihinde kira dönemlerinin sonunda dükkanları tahliye etmeleri için Noter kanalıyla ihtarname çekilmiştir.

(1) No'lu dükkanda oturan kiracı aleyhine akde muhalefetten dolayı açılan tahliye davasının duruşması 20.11.1996 günü yapılmış olup, Mahkeme kiracının tahliyesine karar vermiştir.

10- TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü, 1 Mayıs mitinginde Genel Müdürlüğe ait Söğütlüçeşme istasyonunda meydana gelen zararın Türk-İş üyelerince yapıldığı iddiası ile açacağı maddi tazminat davasına mesnet teşkil etmek üzere bilirkişi incelemesi yaptırmış, bilirkişi raporu 7.8.1996 tarihinde tebliğ olunmuştur. Bu konu ile ilgili olarak hukuk büromuzca, Kadıköy 4.Sulh Hukuk Mahkemesi nezdinde bilirkişi raporuna itiraz edilmiştir.

VIII- BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Basın ve Halkla İlişkiler Merkezi Konfederasyonumuzun çalışmalarının basına ve kamuoyuna doğru bir biçimde yansıtma görevini sürdürmüştür.

Merkezimiz, Konfederasyonumuz tarafından periyodik olarak yayımlanan TÜRK-İŞ Dergisi'ni her ay aksatmadan çıkarmıştır. Dergimizin bu ay 318. sayısını çıkarılacaktır. TÜRK-İŞ Dergisi gitgide artan bir biçimde araştırmacılar, üniversiteler ve çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından başvuru, aranan bir dergi olmaktadır. Dergimizde, Konfederasyonumuzun ve yöneticilerimizin çalışmalarının yanında seçkin yazarlarımızın kaleme aldığı makaleler önemli bir gündem oluşturmakta ve Dergimizi her geçen gün biraz daha çekici kılmaktadır.

31 Ağustos 1996 günü K.K.T.C.'de yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısında karar altına alınan "TÜRK-İŞ Sendikal Haberler Merkezi"nin kuruluş çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Merkez, kuruluş amaçları doğrultusunda çok yakında çalışmalarına başlayacaktır.

Konfederasyonumuz ve çalışmaları bu dönemde de yazılı ve görsel basının ilgi odağı olmuş, hemen her çalışmamız basın organlarında geniş yer bulmuştur. Yöneticilerimiz bu dönemde de çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılmışlar, ülkemizin genel sorunları ve çalışma yaşamına ilişkin sorunları kamuoyuna aktarmışlardır.

TÜRK-İŞ Basın ve Halkla İlişkiler Merkezi bu dönemde de arşiv çalışmalarına büyük bir önem vermiştir. Merkezimizde oluşturulan görsel arşiv, gelecek yıllarda birçok araştırmacının ısrarla arayacağı bir büyüklüğe ve öneme sahiptir.

Basın kuruluşları ve çalışanları ile Konfederasyonumuz arasındaki diyalogun geliştirilmesi, sorunların yüzyüze tartışılması ve kişisel dostlukların pekiştirilmesi amacıyla 18-20 Ekim 1996 günlerinde İzmir'de "TÜRK-İŞ ve Basın Değerlendirme Toplantısı" düzenlenmiştir. 23 basın çalışanının katıldığı bu toplantıda Konfederasyonumuz Genel Başkanı ve Yöneticilerimiz hazır bulunmuş, TÜRK-İŞ'in ve temsil ettiği kitlenin basından beklentilerini basın çalışanları ile birebir tartışma olanağı bulmuşlardır. Bu toplantıda ayrıca, Konfederasyonumuz uzmanları tarafından basın çalışanlarına, ülkemizin genel ekonomik sorunları ve sendikal sorunlar hakkında seminerler verilmiştir.

Merkezimiz bağlı sendikalarımızın basın bürolarıyla da ilişkilerini geliştirmiş, sendikalarımızın çalışmalarının Dergimizde yansıtılmasına özen gösterilmiştir.

TÜRK-İŞ Basın ve Halkla İlişkiler Merkezi, TÜRK-İŞ'in ve işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin çalışmalarını kamuoyuna en doğru ve etkili bir biçimde aktarılması, sendikalarımız üzerinde yaratılmak istenen haksız ve olumsuz imajın ortadan kaldırılması konularındaki görevini eksiksiz olarak yerine getirme görevini önümüzdeki dönemlerde de yerine getirmenin uğraşısı içinde olacaktır.

IX- DIŞ İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI

Yapılan son Başkanlar Kurulu toplantısından bu yana, TÜRK-İŞ uluslararası faaliyetlerini sürdürmüştür.

İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu-LO Genel Kurulu

7-12 Eylül 1996 tarihleri arasında İsveç'in başkenti Stokholm'de yapılan İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu-LO'nun genel kuruluna TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ ile Genel Başkanlık Danışmanı Yıldırım KOÇ TÜRK-İŞ'i temsilen katılmışlardır.

LO Genel Kurulu azınlık hükümeti konumundaki İsveç Sosyal Demokrat Partisinin iş güvencesini önemli ölçüde geriletecek bir tasarıyı parlamentoya sunacağı günlerde toplandı.

Genel Kurul, LO ile Sosyal Demokrat Parti arasındaki ilişkileri yeniden değerlendirdi ve hükümeti eleştirirken, parti ile ilişkilerini sürdürmeyi ve partinin yanlış politikalarını düzeltmek için parti içinde daha etkili bir mücadele sürdürmeyi kararlaştırdı. LO Genel Kuruluna katılan delege ve yabancı konukların 9 Eylül 1996 akşamı Stokholm'de yaptıkları bir yürüyüşle hükümetin bu tasarısı protesto edildi. TÜRK-İŞ heyeti bu yürüyüşe katılmıştır.

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri ÖZDEŞ, LO yetkilileri ile tüketicinin örgütlenmesi ve sendika-parti ilişkileri konusunda görüşmeler yapmıştır.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu-ETUC İcra Kurulu Toplantısı

Üyesi bulunduğumuz Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu-ETUC'un 9-11 Ekim 1996 tarihleri arasında Brüksel'de yapılan İcra Kurulu Toplantısına Genel Başkan Bayram MERAL ve refakatinde Genel Başkanlık Danışmanı Yıldırım KOÇ katılmışlardır. İcra Kurulu toplantısından önce Genel Başkan MERAL, ICFTU Genel Sekreteri Bill JORDAN ile bir görüşme yapmıştır. ICFTU'nun daveti üzerine yapılan bu görüşmede, eski Sovyetler Birliğinin çökmesinden sonra bağımsızlığına kavuşan eski cumhuriyetlerde, ICFTU'nun uygulayacağı politikalar konusu ele alınmıştır.

ICFTU'nun özellikle Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik politikalarının başarısızlık sonuçlanması ve Moskova Bürosunun kapatılmasının ardından, Bayram MERAL, bu konuyu Bill JORDAN ile yeniden görüştü. Genel Başkan MERAL, TÜRK-İŞ'in yalnız Orta Asya Cumhuriyetlerinde değil, Avrasya bölgesinin tümünde ICFTU ilkeleri doğrultusunda özgür ve demokratik sendikacılığın gelişmesi doğrultusunda mücadele ettiğini ve bu konuda TÜRK-İŞ'in ve bağlı sendikalarımızın ICFTU ve uluslararası işkolu federasyonlarına her türlü yardıma hazır olduğunu belirtti.

Genel Başkan MERAL, ETUC icra kurulu toplantılarına katıldıktan sonra Genel Sekreter Emilio GABAGLIO ile Kıbrıs konusunu görüşmüştür.

Kıbrıs'ta bir Rum'un Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırlarını ihlal ederek Türk Bayrağını indirmeye çabalarken öldürülmesi üzerine, Kıbrıs Rum Sendikaları Konfederasyonu SEK 16 Ağustos 1996 tarihinde ETUC'a bir mektup göndermiş ve gerçekdişi iddialarının ETUC tarafından onaylanmasını talep etmişti. Aynı mektubun ICFTU'ya da gönderildiği bilinmektedir. ICFTU aldığı mektup karşısında son derece tarafsız ve soğukkanlı bir tutum izlerken, ETUC Genel Sekreteri Emilio GABAGLIO tarafsızlığını bozdu ve ETUC genel kurul ve yönetim kurulu kararlarında yer almayan eleştirel bir tavır takınarak, Kıbrıs Rum Sendikaları Konfederasyonuna bir mektup gönderdi.

TÜRK-İŞ, Emilio GABAGLIO'nun bu mektubundan dolayı olarak haberdar olur olmaz durumu protesto etti ve konuyu en kısa sürede görüşmek istediğini bildirdi. Bu görüşme 10 Ekim 1996 günü gerçekleşti.

Bayram MERAL, bu görüşmede, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ada'daki varlığının işgal olarak nitelendirilemeyeceğini; Kıbrıs Cumhuriyetinin 1960 yılında kurulduğu; Türkiye, İngiltere, Yunanistan ve Kıbrıs Cumhuriyeti arasında 1960 yılında imzalanan Garanti Antlaşması'nın 4.maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti'nin Ada'nın bir başka ülkeye ilhakına karşı ve Anayasasının uygulanmasını sağlamak amacıyla müdahale hakkının bulunduğunu; Kıbrıs Rumlarının 1963 yılından beri Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasını ihlal ettiklerini, 1963-1964 Rum saldırılarında 103 Türk köyünün boşaldığını ve çok sayıda Türkün vahşice öldürüldüğünü; 15 Temmuz 1974 tarihinde Yunan Juntasının talimatıyla Ada'da bir darbe gerçekleştirildiğini, 33 Türk köyünün boşaltıldığını ve çok sayıda Türkün ve Rumun katledildiğini; Makarios'un bile Ada'dan kaçarak 19 Temmuz 1974 günü Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada askeri darbeyi lanetlediğini; Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ada'ya müdahalesinin ve Ada'daki varlığının bir işgal olmayıp, uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan meşru bir hak olduğunu; Ada'da iki toplumlu iki bölgeyi bir yapının kurulması gerektiğini; bu anlaşmazlığın Avrupa Birliği platformunda değil, Birleşmiş Milletler Platformunda çözülebileceğini belirtti. Yunanistan ile Güney Kıbrıs arasındaki ortak savunma doktrinini ve Güney Kıbrıs'taki askeri yığınağı eleştirdi. Bayram MERAL, Kıbrıs Rumlarının Kıbrıs'ın bütünlüğünü temsil etmeye hukuki ve fiili yetkilerinin olmadığını da belirtti.

Bayram MERAL, ETUC Genel Sekreterini, gönderdiği mektup nedeniyle eleştirdi. Genel Başkan MERAL, bu mektubun ETUC'un genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uymadığını, Genel Sekreter tarafsızlığını kaybettiğini belirtti.

Genel Sekreter Emilio GABAGLIO, Avrupa Parlamentosunun 20 Eylül 1996 tarihinde Türkiye aleyhinde aldığı karara da atıfta bulunarak, Ada'da barış ve istikrarın kurulması için çaba gösterdiğini, bunun yanlış anlaşılması gerektiğini, genel sekreter olarak tarafsızlığını koruduğunu, şiddet kullanılmasına karşı aynı duyarlılığı Kıbrıs Rum kesiminden açılan ateş sonucu öldürülen Türkler için de göstermeye hazır olduğunu söyledi. Bu nitelikteki bir mektubun TÜRK-İŞ'e gönderilmesi konusunda anlaşma sağlandı ve bu mektup TÜRK-İŞ'e iletildi.

7- 8 Kasım 1996 tarihleri arasında Sosyal Korumalar hakkında ETUC'un Brüksel'de düzenlediği Konferans

Dünya'da ve özellikle Avrupa'da sürekli bir değişim gösteren ekonomik, iş pazarı ve sosyal gelişme, Avrupa'daki sosyal korunmayı ciddi bir şekilde etkilemektedir. Muhafazakarların savunduğu esnekliği ve deregülasyon (uygulama ve sınırlamaların kaldırılması) çalışma hayatının geleceğinin ve sosyal devletin finansı ve kavramını her yerde tartışılmaya açıldığı bu günlerde, ETUC ve ETUC Enstitüsü, bu konuları görüşmek ve tartışmak için 7- 8 Kasım 1996 tarihleri arasında Brüksel'de bir Konferans düzenlemiştir. ETUC 'un daveti üzerine TÜRK-İŞ'i temsilen Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU ve refakatinde Dış İlişkiler Uzmanı Nevres YÜCEL katılmışlardır.

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonlarını temsilen 130 kişi konferansa katılmışlardır. Konferansa konuşmacı olarak ABD Harvard Üniversitesi Prof.Richard FREEMAN, Fransa eski başbakanlarından Michel ROCARD ve Almanya eski Maliye Bakanlarından Daniele MEULDERS ve ILO temsilcisi Michcal CICHON katılmışlardır.

Konferans, üç komite oluşturup sosyal koruma ile ilgili 3 konu üzerinde çalışmalar yapmıştır. Bu 3 konu (A) emeklilik sistemi (B) işsizlik sigortası (C) sağlık bakımı sistemi.

Pazar ekonomisinin getirdiği yeni görüşler doğrultusunda, emeklilik ve sağlık sistemlerinin özelleştirilme konusu hakkında Amerikalı Prof.bir konuşma yapıp bu görüşü ele almış, Amerika'da özellikle sağlık bakımının özel sektör tarafından sağlandığını belirtip bu işlemin işleyişini anlatmıştır.

Fransa eski Başbakanı Michel ROCARD, Almanya eski Maliye Bakanı Daniele MEULDERS ve ILO temsilcisi Michael CICHON'nun yaptıkları konuşmalardan, Avrupa'daki çeşitli ülkelerin emeklilik, sağlık bakımı ve işsizlik sigorta sistemleri arasında mukayeseler yapmışlar. Konuşmacılar, sosyal güvenlik sistemlerinin finanse edilmesinin iki metod ile yapıldığını belirtmişlerdir. Bu iki metod :

1- Kişisel katkılara dayalı bir finans ve

2- Genel vergiden karşılanan bir finans sistemi olduğunu bildirmişlerdir. Avrupa nüfusunun gittikçe yaşlandığını belirten bir konuşmacı, sağlık bakımının insanların yaşlandıklarında daha fazla ihtiyaç duyacakları için, bu hizmetin çok önemli olduğunu belirtmiştir.

Avrupalı konuşmacıların çoğu, özellikle Fransa eski başbakanı Michel ROCARD, Avrupa'daki sosyal devlet anlayışının devam ettirmek ve korumak istediklerini belirtip, sosyal koruma sistemleri, pazar ekonomisinin yönetimine bırakılmaması gerektiğini savunmuşlardır.

T Ü R K - İ Ş
T Ü R K İ Y E İ Ş Ç İ S E N D İ K A L A R I K O N F E D E R A S Y O N U
1.1.1996 - 31.10.1996 D Ö N E M İ

M A L İ R A P O R U D U R

1.1.1996 - 31.10.1996 tarihleri itibariyle TÜRK-İŞ Konfederasyonu Mali İşlemler neticesi, Muhasebe Hesap Planımızdaki sıraya göre aşağıya çıkarılmıştır.

1- (100) KASA HESABI

1.1.1996 tarihinden 31.10.1996 tarihine kadar;

Tahsilat toplamı	159.451.056.238.-
Ödemeler toplamı	<u>158.395.347.028.-</u>
31.7.1996 tarihli mevcut.....	1.055.709.210.-

2- (101) BANKALAR MEVCUDU

1.1.1996 tarihinden 31.10.1996 tarihine kadar;

Banka hesaplarımıza yatırılan	375.399.209.988.-
Banka hesaplarımızdan çekilen	<u>264.712.246.024.-</u>
31.10.1996 tarihli mevcut...	110.686.963.964.--

31.10.1996 TARİHİ İTİBARIYLA BANKA MEVCUTLARI DÖKÜMÜ

Vadesiz Hesaplar..... 4.364.379.887.-

1) Vakıfbank 2000001 nolu hesap	655.491.403.-
2) Ziraat Bankası Yenişehir Şb.5071 hesap.	3.700.564.033.-
3) İş Bankası Yenişehir 372. hs.	8.019.727.-
4) Ziraat Bank.Yenişehir Şb.1734 Ceza Paraları Hs.	<u>304.724.-</u>

Vadeli Hesaplar..... 98.408.143.061.-

1) Vakıfbank Türk-İş Bürosu 1000288 nolu hesap	90.908.143.061.-
2) Vakıfbank Türk-İş Bürosu 1000672 nolu hesap	<u>7.500.000.000.-</u>

Vadeli Mevduat Toplamı... 98.408.143.061.-TL.

Banka Fon Hesapları..... 7.914.441.016.-

A) <u>Vadesiz Fon Hesapları</u>	1.118.908.389.-
1) K.Kıbrıs Yangın Hesabı	240.425.342.-
2) Vakıfbank Ceza Paraları	529.617.710.-
3) Vakıfbank Grev Yard.Hs.200600 Hes	22.171.423.-
4) Y.Kredi Bank.Çal.Çocuklar Hes.	326.693.914.-

B) <u>Vadeli Fon Hesapları</u>	6.795.532.627.-
--------------------------------	-----------------

1) Vakıfbank Yenişehir Şubesi 1000291 nolu hesap	2.109.116.321.-
2) Vakıfbank Türk-İş Bürosu 1000291 nolu hesap	490.020.155.-
3) Vakıfbank Türk-İş Bürosu 1000473 nolu hesap	2.126.167.757.-
4) Vakıfbank Grev Yardım Hesabı 1000719 nolu hesap	<u>2.070.228.394.-</u>

BANKALAR HESABI GENEL TOPLAMI... 110.686.963.964.-TL.

=====

3) (136) ÇEŞİTLİ ALACAK HESABI

Su, elektrik gibi ödenen depozitolar için 1.335.834.-TL. BASIN-İŞ Sendikası Ziraat Bankası grevi için verilen 95.000.000.-TL. üye sendikalardan aidat alacağımız 42.993.250.500.-TL. ile birlikte çeşitli alacaklar hesabı bakiye alacağımız 43.089.586.334.-TL.dir.

4) (19) AVANSLAR HESABI (DİĞER DÖNEN VARLIKLAR)

Verilen iş ve personel avansları ile Bölge temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimize gönderilen sarf avansları bu grupta işleme tabi tutulmuştur. Avanslar hesabının 31.10.1996 tarihli bakiyesi 6.463.429.738.-TL.dir.

4.1 (195) İş Avansları

Tabldot, oto benzin, tamir, çayocağı, baskı işleri, bina, tamir, onarım gibi işlerin yer aldığı bu hesapta grubunun bakiyesi 3.730.872.933.-TL.dir.

4.2 (195) Bölge Temsilcilik Avansları

31.10.1996 tarihi itibariyle Bölge temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz avans bakiyeleri aşağıya çıkarılmıştır.

İstanbul Bölge Temsilciliği	649.364.992.-
Eskişehir Bölge Temsilciliği	60.134.900.-
İzmir Bölge Temsilciliği	163.819.671.-
Adana Bölge Temsilciliği	154.251.761.-
Sivas Bölge Temsilciliği	69.777.198.-
Samsun Bölge Temsilciliği	118.718.069.-
Diyarbakır Bölge Temsilciliği	136.033.149.-
Bursa Bölge Temsilciliği	148.892.809.-
Erzurum Bölge Temsilciliği	12.171.000.-
Eğitim Merkezi	28.279.644.-
TOPLAM.....	1.541.443.293.-

4.3.(196) Personel Avansları

31.10.1996 tarihi itibariyle bu bölümde yeralan yurt içi ve yurt dışı seyahat avansları, ücretine mahsuben verilen avansların toplamı 1.191.861.810.-TL.dir.

AVANSLARIN DÖKÜMÜ

İş Avansları	3.730.872.933.-
Bölge Temsilcilikleri Avansları	1.541.443.293.-
Personel Avansları	1.191.113.512.-
Toplam.....	6.463.429.738.-

5- (25) MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI

Bu ana hesap içerisinde (252) BİNALAR HESABI (254) TAŞIT ARAÇLARI HESABI ve (255) DEMİRBAŞLAR HESABI olmak üzere 3 ana hesabın 31.10.1996 tarihli bakiyeleri toplamı 41.923.268.975.-TL. olup dökümü aşağıya çıkartılmıştır.

5.1 (252) Binalar Hesabı

Genel Merkezimiz ve Samsun Eğitim Sitemiz binaları ile Bölge Temsilciliklerimiz daireleri ve Ankara'da bulunan 4 adet lojman dairesinin kayıtlı değerleri 20.773.863.165.-TL.dir.

Merkez Binası	308.545.148.-
İstanbul Bölge Binası	481.500.-
Eskişehir "	33.189.634.-
İzmir "	597.042.600.-
Adana 1 nolu bina	327.181.-
Adana 2 nolu bina	3.836.850.000.-
Sivas Bölge Binası	8.603.550.-
Samsun Bölge Binası	1.697.960.700.-
Diyarbakır "	14.249.920.-
Bursa "	29.957.160.-
Eğitim Sitesi	268.533.253.-
1 nolu lojman	46.191.808.-
2 nolu lojman	35.669.423.-
3 nolu lojman	546.661.288.-
4 nolu lojman	13.349.600.000.-
Toplam.....	20.773.863.165.-

5.2 (254) Taşıt Araçları Hesabı

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimiz hizmet otoları kayıtlı değerleri 11.338.940.739.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez Araçları	8.176.915.732.-
İstanbul Bölge Temsilciliği Araçları	88.960.768.-
Eskişehir Bölge Temsilciliği Araçları	67.893.135.-
İzmir Bölge Temsilciliği Araçları	109.000.000.-
Adana Bölge Temsilciliği Araçları	1.529.475.860.-
Sivas Bölge Temsilciliği Araçları	96.155.000.-
Samsun Bölge Temsilciliği Araçları	810.000.000.-
Diyarbakır Bölge Temsilciliği Araçları	158.459.710.-
Bursa Bölge Temsilciliği Araçları	301.979.743.-
Eğitim Merkezi Araçları	100.801.-
Toplam.....	11.338.940.739.-

5.3 (255) Demirbaşlar Hesabı

Genel Merkezimiz, Bölge Temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz hizmetinde kullanılmakta olan demirbaşlarımızın kayıtlı değeri 9.810.465.061.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez demirbaşları	8.249.751.593.-
İstanbul Bölge Temsilciliği Demirbaşları	15.068.467.-
Eskişehir "	11.102.750.-
İzmir "	277.951.198.-
Adana "	8.912.068.-
Sivas "	39.722.958.-
Samsun "	928.580.993.-
Diyarbakır "	149.220.393.-
Bursa "	10.407.919.-
Erzurum "	8.166.000.-
Eğitim Merkezi Demirbaşları	111.580.722.-
Toplam.....	9.810.465.061.-

MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI DÖKÜMÜ

Binalar Hesabı	20.773.863.165.-
Taşıt Araçları Hesabı	11.338.940.749.-
Demirbaşlar Hesabı	9.810.465.061.-
	41.923.268.975.-

6- (33) DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HESABI

31.10.1996 tarihi itibarıyla TÜRK-İŞ Konfederasyonunun herhangi bir kişi ve kuruluşa borcu yoktur.

7- (36) ÖDENECEK VERGİ ve DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

Bu bölüm içerisinde (360) ödenecek vergi ve fonlar, (361) ödenecek sosyal güvenlik kesintileri ve (369) ödenecek diğer yükümlülükler olmak üzere 3 yardımcı hesaba ayrılan bu bölümün, Emanetler Hesabında 31.10.1996 tarihi itibarıyla Ekim 1996 ödemelerinden yapılan yasal kesintilerin tutarı 3.046.981.349.-TL. olup ayrıntılı dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

7.1 (360) Ödenecek Vergi ve Fonlar

Gelir Vergisi	1.587.438.823.-
Stopajlar	100.418.319.-
Damga Vergisi	28.166.481.-
Fon Vergileri	10.041.831.-
TOPLAM.....	1.726.065.454.-

7.2 (361) Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri

SSK Prim Kesintileri İşçi Hissesi	309.381.772.-
SSK Prim Kesintileri İşveren Hissesi	490.070.236.-
Zorunlu Tasarruf Fonu	126.833.887.-
Toplam.....	926.285.895.-

7.3 (369) Ödenecek Diğer Yükümlülükler

Sendika Aidatı Kesintileri 394.630.000.-

8- (54) KAR YEDEKLERİ**(549) FONLAR HESABI**

31.10.1996 tarihi itibarıyla fon hesaplarımızın bakiyesi
7.914.441.016.-TL.dir. Döküman aşağıya çıkarılmıştır.

8.1 Grev ve Yardımlaşma Fonu

Grevde olan işçilerimize yardım amacı ile açılan bu hesabımızın
31.10.1996 tarihi itibarıyla bakiyesi 2.069.974.817.-TL.dir.

8.2 Kooperatifçilik

31.10.1996 tarihi itibarıyla bu fonun bakiyesi 1.050.100.-TL.dir.

8.3 Ulusal İhtiyaçlar Yardım Fonu

Türk Silahlı Kuvvetlerine yardım amacı ile Kıbrıs Barış Harekati
sonrasında üye kuruluşlarımız ve üyelerince tesis edilmiş bulunan fon
bakiyesi 31.10.1996 tarihi itibarıyla 2.169.179.958.-TL.dir.

8.4 Diğer Fonlar

Bona ve Mehmetciklerle ilgili diğer fon hesaplarında 31.10.1996 tarihi
itibarıyla bakiyesi 2.278.126.026.-TL.dir.

8.5 Ceza Paraları Fonu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
Eğitim Seminerleri için gönderdiği ceza paraları fonu 31.10.1996 itibarıyla
840.854.391.-TL.dir.

8.6 Çalışan Çocuklar Fonu

ILO'nun finanse ettiği çalışan çocuklar fonunda 31.10.1996 tarihi
itibarıyla 555.255.724.-TL. bulunmaktadır.

FONLAR HESABI DÖKÜMÜ

Grev ve Yardımlaşma Fonu	2.069.974.817.-
Kooperatifçilik Fonu	1.050.100.-
Diğer Fonlar	2.278.126.026.-
Ulusal İhtiyaçlar Yardım Fonu	2.169.179.958.-
Ceza Paraları Fonu	840.854.391.-
Çalışan Çocuklar Fonu	555.255.724.-
Toplam....	7.914.441.016.- TL.

9- (57) GEÇMİŞ YILLAR KARLARI

Konfederasyonumuzun yıl sonları itibariyle bakiye arzeden ve ertesi yılda bilanço devir hesabında gösterilen bu birikmiş gelirler bakiyemiz 142.692.167.757.-TL.dir.

1.1.1996 tarihinden 31.10.1996 tarihine kadar mali işlemler neticesinde 1995 yılı devir ile birlikte 134.364.681.140.-TL. aidat gelir tahakkuk etmesine rağmen bu miktarın ancak 91.371.430.640.-TL.sı tahsil edilebilmiş geri kalan 42.993.250.500.-TL.sı ise sendikaların aidat borçları olup, henüz tahsil edilememiş ve bu karşılık 129.400.012.866.-TL. gider (harcama) yapılmıştır. Bu durum 10 aylık süre içerisinde öz varlıklarımızda 38.028.582.226.-TL. menfi artış meydana gelmiştir.

11- (64) DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR

Bu ana hesap içerisinde GELİRLERİMİZ 3 bölümde açıklanacaktır.

11.1 (642) Faiz Gelirleri

Bankalardaki vadeli ve vadesiz hesaplarımıza 1.1.1996-31.10.1996 tarihleri arasındaki 7 aylık süre içerisinde 66.069.744.539.-TL. banka faiz geliri sağlanmıştır.

11.2 (648) Üyelik Aidatları

TÜRK-İŞ gelirlerinin esasını üyelik aidatları teşkil etmektedir. 10 aylık süre içerisinde tahakkuk eden 109.999.872.640.-.-TL. olup üye kuruluşlarımız itibariyle 1996 yılında yapılan ödemeler aşağıya çıkarılmıştır.

**TEŞKİLATIMIZIN 1.1.1996 - 31.10.1996 TARİHLERİ
İTİBARIYLA ÜYELİK AİDATI ÖDEMELERİ**

TEŞKİLATIN ADI	ÖDEDİĞİ
TARIM-İŞ	2.610.750.000.-
ORMAN-İŞ	2.976.750.000.-
TÜRKİYE MADEN-İŞ	3.263.400.000.-
GENEL MADEN-İŞ	4.106.498.000.-
PETROL-İŞ	6.314.880.000.-
TEKGIDA-İŞ	9.475.200.000.-
ŞEKER-İŞ	2.801.811.000.-
TEKSİF	7.677.600.000.-
DERİ-İŞ	575.148.000.-
AĞAÇ-İŞ	118.440.000.-
SELÜLOZ-İŞ	700.000.000.-
BASIN-İŞ	323.733.000.-
BASİSEN	3.643.535.700.-
BASS	1.318.486.800.-
TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ	1.585.080.000.-
KRİSTAL-İŞ	746.856.000.-
TÜRK METAL	4.000.000.000.-
DOKGEMİ-İŞ	565.635.420.-
TÜRKİYE YOL-İŞ	12.300.000.000.-
TES-İŞ	8.622.432.000.-
TEZKOOP-İŞ	1.379.075.000.-
TÜRK KOOP-İŞ	1.032.073.560.-
TÜMTİS	13.073.400.-
DEMİRYOL-İŞ	5.043.478.200.-
T.DENİZCİLER	805.392.000.-
HAVA-İŞ	302.727.000.-
LİMAN-İŞ	477.580.000.-
HABER-İŞ	3.356.730.000.-
SAGLIK-İŞ	920.792.000.-
TOLEYİS	1.000.000.000.-
TÜRK HARB-İŞ	3.005.884.000.-
TGS	280.167.000.-
BELEDİYE-İŞ	.-
TÜRK-SEN	.-
HÜR-İŞ	28.222.560.-
TOPLAM.....	91.371.430.640.-

11.3 (649) Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelirler

Bu gelirlerimiz ise malvarlığı gelirleri olan 788.521.536.-TL, eğitim gelirleri 1.021.050.000.-TL, çeşitli yayın,salon ve pasaj kirası 1.450.972.250.-TL. ve diğer gelirlerimiz 6.900.000.-TL. olmak üzere Olağan Gelirler Toplamı 3.267.443.786.-TL.dır.

10 aylık süreyi kapsayan gider ve gelirlerimizin dökümü aşağıya çıkartılmıştır.

1.1.1996 - 31.10.1996 GELİR-GİDER DÖKÜMÜ

GİDERLER		GELİRLER	
Yönetici Üc.İkr.Gid.	9.363.183.174.-	Üyelik Aidatları	109.999.872.640.-
Yönet.Kur.Yol.Gd.	3.661.181.044.-	Banka Faiz Gel.	66.069.744.539.-
Disip.ve Den.K.Yol.G.	81.587.565.-	Mal Varlığı Gel.	788.521.536.-
Pers.Üc.İkr.Gider.	58.784.120.138.-	Kira Gelirleri	1.450.972.250.-
Pers.Yolluk Giderleri	2.970.578.152.-	Diğer Gelirler	6.900.000.-
Pers.Taz.ve Sos.Y.G.	8.666.681.172.-	Eğitim Gelirleri	1.021.050.000.-
Merkez İdari Gid.	21.407.994.686.-		
Bölge Tem.İdari G.	2.620.222.031.-		
Eğitim Giderleri	13.990.772.478.-		
Aidat Giderleri	7.853.691.826.-		
Giderler Toplamı.....	129.400.012.866.-		
Müsbet Fark.....	49.937.048.099.-		
Toplam.....	179.337.060.965.-		179.337.060.965.-
	=====		=====

12- (79) GİDER ÇEŞİTLERİ

12.1 (791) Yönetici Ücret, Yolluk ve Ödenek Giderleri

Yönetim Kurulu ücret,ikramiye ve sosyal yardımları olarak 9.363.183.174.-TL,yönetim,denetim,görevli yollukları olarak (vasıta giderleri ve vergiler dahil) 3.742.765.609.-TL. olmak üzere bu fasıldan yapılan sarf tutarı 13.105.951.783.-TL.dır.

12.2 (791) Personel Ücret,Yolluk ve Ödenek Giderleri

Personel Ücret Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimizde görev yapan personele ücret ve sosyal yardım olarak yapılan ödemeler aşağıya çıkarılmıştır.

Y e r i	Ödenen Miktar
Merkez personeli ücret giderleri	34.143.463.446.-
İstanbul Bölge personeli ücret giderleri	2.936.446.912.-
Eskişehir "	2.448.648.536.-
İzmir "	2.618.373.963.-
Adana "	2.605.962.054.-
Sivas "	1.450.699.073.-
Samsun "	1.910.943.605.-
Diyarbakır "	2.729.458.838.-
Bursa "	1.896.279.197.-
Erzurum "	1.249.127.301.-
Samsun Eğitim Merk.Pers.Ücret Giderleri	4.794.717.813.-
Toplam.....	58.784.120.738.-

12.3 Personel Yolluk Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilcilikleri ile Samsun Eğitim Merkezi Personeline yapılan yolluk ödemeleri, vasıta ücretleri ve vergiler dahil olmak üzere aşağıya çıkarılmıştır.

Y e r i	Ödenen Miktar
Merkez Personeli Yolluk Giderleri	2.172.370.517.-
Bölge Personeli Yolluk Giderleri	210.330.100.-
Diğer Görevli Yolluk Giderleri	587.877.535.-
Toplam.....	2.970.578.152.- TL.

12.4 Personel Tazminat ve (TİS) Giderleri

Merkez personeli tabldot giderleri 2.386.087.910.-TL. ve vefat eden personelin yasal mirasçılarına kıdem ve ihbar tazminatı olarak ödenen 6.280.593.262.-TL. ile birlikte toplam 8.666.681.172.-TL. harcama yapılmıştır.

12.5 İdari Giderler

Genel Merkez, Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezimizin haberleşme, kırtasiye, yayın, ulaşım, bina, toplantı, demirbaş, tamir ve sosyal amaçlı giderleri olarak yapılan harcamalar aşağıya çıkarılmıştır.

<u>İdari Giderler Dökümü</u>		
Genel Merkez İdari Giderleri		21.407.994.686.-
İstanbul	"	649.209.620.-
Eskişehir	"	172.776.759.-
İzmir	"	480.814.126.-
Adana	"	281.236.855.-
Sivas	"	101.159.947.-
Samsun	"	412.009.179.-
Diyarbakır	"	251.239.185.-
Bursa	"	249.421.360.-
Erzurum	"	22.355.000.-
Eğitim Merkezi İdari Giderleri		<u>589.658.984.-</u>
Toplam....		24.617.875.701.-TL.

12.6 (794) Diğer Giderler

Konfederasyonun Aidat Giderleri

Konfederasyonumuzun üyesi bulunduğu ICFTU, ETUC, APRO, TUAC gibi uluslararası kuruluşlara 1996 yılında ödenmesi gereken aidatlardan bir kısmı olan 4.211.047.826.-TL'nin detayı aşağıya çıkarılmıştır.

ICFTU	1.070.961.860.-
ETUC	2.089.070.890.-
TUAC	489.934.351.-
APRO	<u>561.080.725.-</u>
Toplam...	4.211.047.826.-

aidat ödenmiştir.

31.10.1996 tarihli bilançomuz ile işbu 10 aylık Mali Raporumuzu bilgi ve onayınıza sunarız.

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
31.10.1996 TARİHLİ BİLANÇOSU

AKTİF (VARLIKLAR)

I- DÖNEN VARLIKLAR **161.667.369.246.-**

A- Hazır Değerler	111.742.673.174.-
1- Kasa	1.055.709.210.-
2- Bankalar	110.686.963.964.-
D- Diğer Alacaklar	43.461.266.334.-
1- Diğer Çeşitli Alacaklar	43.089.586.334.-
2- Verilen Depozito ve Teminat.	371.680.000.-
H- Diğer Dönen Varlıklar	6.463.429.738.-
1- İş Avansları	5.272.316.226.-
2- Personel Avansları	1.191.113.512.-

II- DURAN VARLIKLAR **41.923.268.975.-**

D- Maddi Duran Varlıklar	41.923.268.975.-
1- Binalar	20.773.863.165.-
2- Taşıtlar	11.338.940.749.-
3- Demirbaşlar	9.810.465.061.-

AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI **203.590.638.221.-**

PASİF (KAYNAKLAR)

I- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR **3.046.981.349.-**

F- Ödenecek Vergi ve Diğ. Yük.	3.046.981.349.-
--------------------------------	-----------------

II- ÖZKAYNAKLAR **150.606.608.773.-**

5- Özel Fonlar	7.914.441.016.-
D- Geçmiş Yıllar Karları	142.692.167.757.-
E- Dönem Net Kar/Zarar	49.937.048.099.-

PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI **203.590.638.221.-**

MALİYET HESAPLARI TOPLAMI 179.337.060.965.-

1
17.7.1964 TARİH VE 506 SAYILI KANUN, 24.5.1983 TARİH VE 2829
SAYILI KANUN İLE 17.10.1983 TARİH VE 2925 SAYILI KANUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1- 17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 32 nci maddesinin (B) fıkrasına aşağıdaki bent ile bu maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu fıkra uyarınca sağlanan protez, araç ve gereç bedellerinin % 20'sini sigortalı öder."

"Sigortalıların, bu maddenin (A), (B) ve (D) fıkralarında yazılı yardımlardan yararlanabilmeleri için 60 gün hastalık sigortası primi ödemiş olmaları şarttır."

MADDE 2- 506 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin (A/a) bendi ile (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"A)a) Bu Kanuna göre sürekli iş göremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar, bu Kanunun 32 nci maddesinin (A), (B), (D) ve (E) fıkralarında belirtilen yardımlardan,"

"B) Yukarda sözü edilen kimselerin ayakta yapılan tedavilerinde verilen ilaçlar ile protez araç ve gereç bedellerinin % 10'u kendilerince ödenir."

MADDE 3- 506 sayılı Kanunun 43 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kurumdan sürekli iş göremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olan kadın ile sürekli iş göremezlik geliri, malüllük veya yaşlılık aylığı almakta olan erkeğin sigortalı olmayan eşinin analığı halinde, diğer sosyal güvenlik kuruluşlarından benzer yardımlara hak kazanmamış olması şartıyla, birinci fıkranın (A), (B), (C) ve (E) bentlerinde belirtilen yardımlar yapılır."

MADDE 4- 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (A) fıkrası ile (F) fıkrasının birinci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (8/b) bendindeki "25 yılı doldurmuş ve" ibaresi kaldırılmıştır.

"A) Sigortalının yaşlılık aylığından yararlanabilmesi için;

a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması ve en az 5000 gün veya,

b) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması, 15 yıldan beri sigortalı bulunması ve en az 3600 gün,

malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması şarttır."

"F) Bu Kanuna göre sigortalı olarak tescil edilmiş bulunanların, er olarak silah altında veya Yedek Subay Okulunda geçen süreleri, kendilerinin veya haksahiplerinin yazılı talepte bulunmaları halinde, talep tarihindeki 25.8.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücret üzerinden hesaplanacak malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini, tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde ödemeleri şartıyla borçlandırılır. Bir yıl içinde primi ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz."

MADDE 5- 506 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin (A) fıkrasının dördüncü alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu maddeye göre bağlanacak aylıkların aylık bağlama oranı % 100'ü geçemez."

MADDE 6- 506 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin (8) fıkrasının birinci bendindeki "% 24" ibaresi "% 30" olarak değiştirilmiş ve bu fıkraya birinci bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

"Bu Kanuna göre yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat veya noter olarak çalışmalarını sürdürenlerin, sosyal yardım zammı dahil almakta oldukları aylıklarından, % 7.5 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilir."

MADDE 7- 506 sayılı Kanunun 67 nci maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"8) Y... (A/d) fıkrasına göre bulunacak aylık bağlama oranı % 100'den fazla olamaz."

MADDE 8- 506 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye ikinci fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, bu Kanuna ekli gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının otuzda biridir. Üst sınırı ise, 25.8.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için tespit edilen günlük asgari ücretin iki katıdır. Prime esas kazancın üst sınırını asgari ücretin üç katına kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu şekilde bulunacak günlük kazançların bin liranın altındaki kesirleri tama çıkarılır.

Prime esas günlük kazancın Bakanlar Kurulunca yükseltilen üst sınırının, üst gösterge tablosundaki en yüksek göstergenin katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın otuzda biri alınmak suretiyle bulunan günlük kazancın altında kalması halinde, alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesaplanmasında yüksek olan günlük kazanç esas alınır."

MADDE 9- 506 sayılı Kanunun 130 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Teftiş, Kontrol ve Denetleme Yetkisi

Madde 130- Sigorta müfettişleri, bu Kanunun uygulanması bakımından, İş Kanununda belirtilen teftiş, kontrol ve denetleme

yetkisine haizdirler. Sigorta müdür ve yardımcılar da her hal ve şartta kontrol ve denetleme yetkisini kullanabilirler.

Sigorta müdürlerinin teklifi ve Genel Müdürün onayı ile görevlendirilen memurlar, belirli süreler için sigortalıların işlemleri ile ilgili olarak işyerlerinde yoklama ve tespit yapabilirler. Bunların çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Sigorta müfettişleri, sigorta müdürleri ve müdür yardımcılar ile yoklama ve tespit tutanağı düzenleme yetkisi verilen Kurum memurları tarafından düzenlenen tutanaklar, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir."

MADDE 10- 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (g) bendi ile bu maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"g) Kurum müfettişlerince yapılan teftiş, kontrol ve denetimler sırasında, 83 üncü maddede belirtilen ilgili taraflardan bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak istenen bilgi ve belgelerin noksan, usulsüz ve yanıltıcı bir şekilde verilmesi veya zamanında verilmemesi hallerinde aylık asgari ücret tutarında, tekerrür halinde ise aylık asgari ücretin beş katı tutarında,"

"Tebliğ edilen idari para cezasını 7 gün içinde itirazsız ödeyenlerin idari para cezası, Üçte bir oranında terkin edilir."

"Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların denetim elemanları kendi mevzuatları gereğince işyerlerinde yapacakları her türlü denetim ve incelemeler sırasında, çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını da tesbit etmek zorundadırlar. Uygulamanın usul ve esasları altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir."

MADDE 11- 506 sayılı Kanunun Ek 3 Üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kurumdan sürekli işgöremezlik ve ölüm geliri, malüllük, yaşlılık ve ölüm aylığı almakta olanlar, 991 sayılı Kanuna göre Kuruma devredilen sandıklar mevzuatına göre malüllük, vazife malüllüğü veya emekli aylığı almakta olanlar dışında, bu Kanunun 35, 36, 40 ve 42 nci maddeleri uyarınca sağlık yardımlarından yararlanacak olanlardan yapılacak her bir poliklinik muayenesi için (20) gösterge rakamının katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar üzerinden muayene ücreti alınır.

Bu şekilde hesaplanacak muayene ücreti tutarının bin liranın altındaki kesirleri tama çıkarılır.

Muayene ücretinin hesaplanmasına esas gösterge rakamını Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının teklifi üzerine yeniden belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir."

MADDE 12- 506 sayılı Kanunun Ek 24 Üncü maddesinin (a) fıkrasındaki "12.919" ibaresi "4.690.000" olarak ve bu fıkranın birinci alt bendi ile bu maddenin (1) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sosyal yardım zammı miktarı; Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca artırılabilir."

"1) Bu Kanun ile ek ve değişikliklerine göre iş kazaları, meslek hastalıkları, malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gelir ve aylık alanlar ile 991 sayılı Kanunla Kuruma devredilen sandıklar mevzuatına göre gelir ve aylık alanlara Kurumca ödenen sosyal yardım zamları Hazinece karşılanır.

Bu Kanunun Geçici 20 nci maddesi kapsamında bulunan sandıklardan gelir ve aylık almakta olanlara ödenen sosyal yardım zamları, bu sandıklarla ilgili bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar ve bunların

oluşturdukları birliklerce karşılanır. Kurumlar vergisi mükellefi olan kurum ve kuruluşlarca karşılanan sosyal yardım zammı ödemeleri, Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasında gider yazılabilir."

MADDE 13- 506 sayılı Kanunun Ek 32 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sigortalılar ile Kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malûllük ve yaşlılık aylığı almakta olanların eşleri ile geçindirmekle yükümlü bulundukları çocuk, ana ve babalarının ve Kurumdan haksahibi olarak gelir veya aylık almakta olan eş, çocuk, ana ve babaların, iyileşmelerine yarayacak yahut iş göremezliklerini gidermek için gerekli görülen protez araç ve gereçleri, Kurumca, 34 üncü maddede belirlenen sağlık yardımları süreleri ile bağlı olmaksızın sağlanır, onarılır ve tespit edilen süre ve şartlarla yenilenir.

Diğer sosyal güvenlik kanunlarına göre bu yardımlardan yararlanan eş, çocuk, ana ve babalar hakkında bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

Sigortalıların eş, çocuk, ana ve babalarına yapılacak protez araç ve gereç bedellerinin % 20'si, sürekli iş göremezlik geliri, malûllük ve yaşlılık aylığı almakta olanların eş, çocuk, ana ve babaları ile Kurumdan haksahibi olarak gelir veya aylık almakta olan eş, çocuk, ana ve babalara verilecek protez araç ve gereç bedellerinin % 10'u kendilerince ödenir."

MADDE 14- 506 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

"Ek Madde 37- Bu Kanunun 20, 23 ve 24 üncü maddelerine göre bağlanacak gelirlerin hesaplanmasında esas alınan yıllık kazanç, üst gösterge tablosunun en yüksek göstergesinin katsayı ile çarpımının 12 katından fazla olamaz."

"Ek Madde 38- Bu Kanunun 85 ve 86 nci maddelerine göre, isteğe bağlı sigorta veya topluluk sigortası yolu ile malûllük,

yaşlılık ve ölüm sigortalarına devam edenler için uygulanacak prim oranı % 25'dir.

İsteğe bağlı sigorta veya topluluk sigortasına devam edenlerin, prim matrahı, 25.8.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanununun 33 Üncü maddesine göre sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için tesbit edilen aylık asgari ücretin altında olamaz."

"Ek Madde 39- Bu Kanunun 2 nci maddesine göre sigortalı sayılanlar, çalışmaya başladıklarını, işe başladıkları tarihten itibaren 30 gün içinde Kuruma bildirirler.

Bildirimler ile ilgili Kurumca yapılacak işlemlerin usul ve esasları, 135 inci madde hükmüne göre yönetmelikle belirlenir.

Ek Madde 40- Bu Kanunun Ek 5 ve Ek 6 ncı maddeleri gereğince sigortalılık süresine ilave edilen gün sayıları, Üç yıldan çok olmamak üzere, bu Kanunun 60 ncı ve Geçici 82 ncı maddelerinde belirtilen yaş hadlerinden indirilir.

MADDE 15- 24.5.1983 tarih ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; fiili hizmet süresi fazla olan Kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise, eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanır ve ödenir."

MADDE 16- 17.10.1983 tarih ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun 20 ncı maddesinin 20.2.1992 tarihli ve 3774 sayılı Kanunla kaldırılan (a) fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"a) Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması,"

MADDE 17- 2925 sayılı Kanunun 30 uncu maddesindeki "% 20" ibaresi "% 30" olarak ve 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Prime Esas Alınacak Kazanç

Madde 31- 30 uncu madde uyarınca alınacak primlerin hesabına esas tutulan günlük kazanç; 25.8.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanununun Geçici 4 üncü maddesi uyarınca 16 yaşından büyük tarım ve orman işçileri için belirlenen günlük asgari Ücrettir."

MADDE 18- 2925 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Primin en geç ait olduğu yılı takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar ödenmemesi halinde 506 sayılı Kanunun 80 inci maddesi hükümleri uygulanır."

MADDE 19- 506 sayılı Kanunun Ek 35 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 20- 506 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 81- Bu Kanunun yayımı tarihinden önce askerlik borçlanması için Kuruma yazılı olarak başvurmuş olanların borçlanma tutarı, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce yürürlükte bulunan hükümlere göre hesaplanarak tahsil olunur.

GEÇİCİ MADDE 82- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte;

A) Sigortalılık süresi 15 yıl ve daha fazla olanlar kadın ise 20, erkek ise 25 yıllık sigortalılık süresini doldurmuş olmaları ve en az 5000 gün malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunmaları şartı ile yaşlılık aylığından yararlanabilirler.

B) a) Sigortalılık süresi 10 (dahil) yıldan fazla 15 yıldan az olanlar kadın ise 41, erkek ise 46 yaşını,

b) Sigortalılık süresi 5 (dahil) yıldan fazla 10 yıldan az olanlar kadın ise 43, erkek ise 48 yaşını,

c) Sigortalılık süresi 5 yıldan az olanlar kadın ise 45, erkek ise 50 yaşını,

doldurmak kadın ise 20, erkek ise 25 yıllık sigortalılık süresini tamamlamak ve en az 5000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartı ile yaşlılık aylığından yararlanabilirler.

GEÇİCİ MADDE 83- 506 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanmış olanlar ile bu aylıklara hak kazananlardan aylık bağlanması için Kuruma başvurmuş olanların aylık bağlama oranları, aynı Kanunun 55, 61 ve 67 nci maddelerindeki esaslara göre yeniden belirlenir.

Yeniden belirlenen aylık bağlama oranlarının önceki aylık bağlama oranlarının altında olması halinde önceki aylık bağlama oranları esas alınır.

Bu Kanunun Geçici 76 ncı maddesine göre malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı almakta olanların aylıkları ile telafi edici ödemelerinin hesaplanmasında dikkate alınan aylık bağlama oranları da yukarıdaki esaslara göre yeniden belirlenir.

991 sayılı Kanunla Kuruma devredilen sandıklar mevzuatına göre bağlanan aylıkların aylık bağlama oranı, aynı Kanunun değişik Ek 1 inci maddesi esaslarına göre % 100'ü geçmeyecek şekilde belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 84- Bu Kanunun 12 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ilişkin Ek 24 üncü maddenin (1) fıkrası uyarınca Kuruma ödenmesi gereken sosyal yardım zamları Kurumca, ilgili kuruluşlardan 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

Yürürlük

MADDE 21- Bu Kanunun 6,8, 12 ve 17 nci maddeleri ile 14 üncü madde ile eklenen Ek 38 inci maddesi yayımını izleyen aybaşında, 19 uncu maddesi ile 20 nci madde ile eklenen geçici 83 üncü madde yayımını izleyen yılbaşında, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Çağımızın modern devletlerinde vatandaşların en önemli haklarından biri de sosyal güvenlik hakkıdır. Sosyal Güvenlik hakkı, değişen toplum yapısı ve sosyal ilişkiler ağı içerisinde gittikçe gelişen ve önem kazanan kavramların başında gelmektedir.

Tüm Dünyada sosyal güvenlik başlıca iki şekilde uygulanmaktadır. Bunlar;

- 1) Karşılıksız sosyal yardımlar,
- 2) Primli sistemlerdir.

Ancak, bugün çeşitli nedenlerle sosyal güvenlik sistemleri bütün dünyada sıkıntılar yaşamakta ve reform ihtiyacı hemen hemen gelişmiş ülkeler dahil her ülkenin gündemini işgal etmektedir. Değişik ülkelere göre sorunlar farklılık taşımakla beraber, bütün ülkelerde yaşanan sorunların ortak yönü kaynak yetersizliğidir.

Türkiye'de de özellikle primli sistemdeki sosyal güvenlik kuruluşlarının mali sorunları had safhadadır. Sosyal Sigortalar Kurumu bu sorunu en çok yaşayan kurum durumundadır. Örneğin Kurumun 1991 yılında 128 milyar lira nakit fazlası varken, 1992 yılında ödemeler dengesi 2 trilyon 556 milyar lira açık vermiştir. Daha sonraki yıllarda da Kurumun finansman açıkları 1993'te 8 trilyon 085 milyar TL., 1994'te 19 trilyon 339 milyar TL., 1995'te 81 trilyon 835 milyar liraya ulaşmıştır. 1996 yılında tahmin edilen finansman açığı ise 163 trilyon liraya ulaşmaktadır. Bu tablo, Kurumla ilgili olarak ivedi bazı tedbirlerin alınmasının zorunlu olduğunu göstermektedir.

Bilineceği üzere Sosyal Sigortalar Kurumu, 50 yıldır bir veya birkaç işverene tabi olarak ücretle çalışanları ve onların bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerini sigorta kapsamına almaktadır. Kurum bugün yaklaşık 25 milyonluk bir kitleye sosyal güvenlik sağlamaktadır.

- Sosyal sigortacılık tüm dünyada belirli standartlarda yardımlar sağlar. Yani tüm dünyaca kabul edilmiş sosyal sigortacılık prensipleri mevcuttur. Bunların ilki, aktif olarak prim ödeyen sigortalılarla ilgilidir. Sigortalı olarak prim ödemeye başlama yaşı genel olarak 18'dir. Aktif olarak çalışma devam ettiği sürece prim ödenmesine devam olunur. Prim ödeme süresi ve emekli olma yaşı Ülkeden Ülkeye farklı olmakla birlikte genel olarak 60'ın üzerindedir. Hemen her Ülke uygulaması bir emeklilik yaşı ve prim ödeme süresi tesbit etmiştir. Türkiye'de ve özellikle de Sosyal Sigortalar Kurumunda prim ödeme süresi ve emeklilik yaşı çok düşüktür. Bu düşüklük sadece dünya standartlarının altında kalmamakta, Ülkemiz gerçekleri ile de çelişki teşkil etmektedir.

Kurum 25 milyonluk bir kesime hizmet sunarken, bu hizmetlerin bedelini karşılamak bakımından 1992 yılına kadar aktüeryal dengesine karşılıksız yük getiren bütün müdahalelere rağmen kendi kaynaklarını kullanmıştır. Ancak bugün için, sadece Kurumun kendi kaynaklarına dayanarak hizmet sunması imkansız hale gelmiştir. Çünkü, gerek emeklilik yaşı konusunda bugüne kadar yapılan düzenlemeler, gerekse 1969 yılından bu yana çıkarılan 11 adet borçlanma yasası ile, gecikme zammı ve faizlerinin affı konusunda çıkarılan yasalar Kurumun aktif-pasif aktüeryal dengesini bozmuştur. Bugün aktif pasif iştirakçi arasındaki oran 1.8 düzeyindedir. Önlem alınmadığı takdirde bu oranın daha da düşmesi kaçınılmazdır.

Sosyal Sigortalar Kurumunda mevcut darboğazı yaratan sebeplerden birisi de alınan primlerin, sağlanan yardımların çok altında kalmasıdır. Bunu doğuran sebeplerin başında ise, prime esas kazanç üst sınırının düşüklüğü gelmektedir. Önlem alınmadığı takdirde, üst sınır asgari ücretin altına düşebilecek bu uygulama ise sistemde ciddi zaafılara yol açacaktır.

Türkiye'de sosyal güvenlik kurumlaşması ağırlıklı olarak primli sisteme dayanmaktadır. Bu gerçekten bakıldığında, uygulanmakta olan primli sistemde toplanan primlerin karşılığı olarak SSK yedi ayrı dalda sağlık ve sigorta hizmeti vermektedir. Primli sistemde, prim karşılığı olmayan ödemelerin yeri yoktur. Bu

gerçeğe rağmen SSK, 1977 yılından bu yana özellikle karşılığını alamadığı (Kamu kuruluşlarından emekli olanlar hariç) sosyal yardım zammı ödemelerini kendi kaynaklarından yapmaktadır. Bunun yanında karşılığını alamadığı hizmetler de vermektedir. Sosyal sigortacılık ilkeleriyle bağdaşmayan bu uygulamanın sonucu olarak da SSK kaynakları zaman içinde tükenmiştir.

- Kurumun uygulamada karşılaştığı sorunlardan bir başkası ise, yeterli denetleme ve bilgi alma olanaklarının genişletilmemiş olmasıdır. Bu sebeple sigortasız çalıştırmaların önlenmesinde güçlüklerle karşılaşmaktadır. İşlemlerin beyan usulüne göre yürütüldüğü Kurumda bazı bildirim kriterlerinin getirilmesi yanında, prim borçluları ile kaçaklarının önlenmesini sağlayacak yükümlülükler getirilmesi zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

- Acilen önlem alınması gereken konulardan biri de Kurumun uyguladığı sigorta kollarından yardıma hak kazanma koşulları arasındaki eşitsizliğin giderilmesidir. Örneğin, tarım sigortalılığı ve isteğe bağlı sigortalılık, normal sigortalılığa göre daha az primle tüm yardımlara hak kazandırmaktadır. Bu sebeple bu alana önemli sigortalı kaymaları olmuştur.

Kuşkusuz ekonomik istikrarın sağlanması, enflasyonun durdurulması ve düşürülmesi, istihdamın geliştirilmesi, kayıtdışı ekonominin kayıt altına alınması gibi izlenecek genel politikalar yanında, sigortacılık kuralları dışında Kuruma karşılıksız edimler yüklenmemesi, iştirakçilerin ve borçluların yükümlülüklerine aflar getirilmemesi, çapraz kontrol sisteminin kurulması ve iyi bir bilgisayar ağının oluşturulması, Kurumun sağlıklı yönde gelişmesine en büyük etken olacaktır.

Hazırlanan Yasa Tasarısı, Kurumun içinde bulunduğu ciddi sorunlardan acilen müdahale edilmesi gereken konuları kapsamaktadır. Yapılan düzenleme ile özellikle sigortalılar ve emekliler arasındaki eşitsizliklerin büyük ölçüde giderilmesi, Kurumun sorunlarına Ülkenin şartları dikkate alınarak sınırlı da olsa çözüm getirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Sigortalıların sağlık yardımlarından yararlanabilmeleri için staj süresi aranmamaktadır. Bu uygulama uzun süreli ve pahalı tedaviyi gerektiren hastalıklarda Ücretsiz tedavi olmak amacıyla kişilere muvazaalı sigortalı olma ve prim ödemeye başlamadan, Kurumun tüm sağlık yardımlarından yararlanmalarına olanak sağlamaktadır.

İşe giren sigortalılar, genel sağlık kontrolünden geçirilmeden verilen işe giriş bildirgesi ile Kuruma tescil edilmekte ve aynı gün Kurum sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedirler. 506 sayılı Yasayla sağlanan bu imkan, büyük ölçüde istismar edilmekte, gerçekten sigortalı olmayan pek çok kişi, özellikle pahalı sağlık hizmetlerini Kurumdan ücretsiz alabilmektedir. Bugün kronik rahatsızlığı bulunan dializ hastalarının % 86'sı, kanser hastalarının % 90'ı, By-Pass ameliyatı olanların ise % 80'i sigortalıdır.

Yapılan bu düzenleme ile muvazaalı sigortalılığın önlenmesi için ilk defa sigortalı olanlara Kurum sağlık yardımlarından yararlanılmasında 60 gün staj süresi getirilmektedir. Gerçek sigortalıların haklarının korunması için de hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki 60 gün değil, sigortalılık süresi içinde herhangi bir tarihte 60 gün prim ödemiş olması yeterli sayılmaktadır.

Diğer taraftan, sigortalılara hastalık sigortasından verilen protez, araç ve gereç bedellerinin % 20'sinin ilgililerce karşılanması öngörülmektedir.

MADDE 2- Kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malûllük ve yaşlılık aylığı alanlara, Türkiye'de tedavisi mümkün olmayan hastalık hallerinde yurtdışında tedavi olmaları imkanı getirilmektedir. Ayrıca bunlara sağlanan protez, araç ve gereç bedellerinin % 10'unun kendilerince karşılanması esası getirilmektedir.

MADDE 3- Sigortalı kadınlar ile sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısının analığı halinde Analık Sigortasından sağlanan yardımlardan, emekli kadın ile emekli erkeğin sigortalı olmayan eşinin de yararlandırılması sağlanmaktadır.

MADDE 4- 2.6.1949 tarihli, 5417 sayılı Kanunla yaşlılık sigortası uygulamasının başladığı yıllarda sigortalıların yaşlılık aylığından yararlanabilmeleri için kadın ve erkek ayrımı yapılmadan 60 yaşını doldurmuş olmaları, 25 yıldan beri sigortalı bulunmaları ve her yıl için ortalama 200 gün prim ödemiş olmaları şartı aranmakta idi.

Daha sonra, dağınık halde bulunan Sosyal Sigorta Kanunlarını birleştiren 506 sayılı Kanunun uygulamaya konulduğu 1965 yılında, sigortalıların emekli olabilmeleri için kadın ise 55, erkek ise 60 yaşını doldurmaları ve en az 25 yıllık sigortalılık süresi içinde 5000 gün prim ödeme koşulu getirilmiştir. Ancak, 23.11.1969 tarih, 1186 sayılı Kanun ile yaş sınırları kadınlarda 50'ye erkeklerde ise 55'e düşürülmüştür. Ayrıca, yine bu Kanun ile 25 yıllık sigortalılık süresi içinde 5000 gün prim ödeyen sigortalılar için yaş şartı aranmaksızın emekli olabilmeleri esası getirilmiştir. 1976 yılında yürürlüğe giren 1992 sayılı Kanun ile de asgari sigortalılık süresi kadınlar için 20 yıla indirilmiştir.

Bu Kanunla emeklilik koşullarının kolaylaştırılması ve erken yaşta emekliliğin öngörülmesi sonucu kadın sigortalıların 38, erkek sigortalıların da 43 yaşında emekli olabilmeleri imkanı doğmuştur. Bilahare 1986 yılında bu olumsuz gelişmenin durdurulması amacıyla çıkarılan 3246 sayılı Kanun ile emeklilik yaşı kadınlar için 55, erkekler için 60 yaş olarak tespit edilmiş ve mevcut sigortalılar için de dört kademedede uygulanmak üzere yaş şartı getirilmiştir.

Ancak, 1992 yılında çıkarılan 3774 sayılı Kanun ile hizmete dayalı emeklilikte yaş şartının tekrar kaldırılması ile kadın için 38, erkek için 43 yaşında emeklilik imkanı tekrar doğmuştur. Buna bağlı olarak emekli sayısındaki hızlı artışın devam etmesi

sonucu, aktif-pasif sigortalı dengesi Kurum aleyhine bozulmuştur. 1975 yılında 6.3 aktif sigortalı 1 emekliyi finanse ederken bugün bu rakam 1.8'e düşmüştür.

Emeklilikte yaş koşulu sadece İtalya, Almanya, İsveç, Belçika, Fransa gibi batılı ülkelerde değil, kalkınma düzeyi bizim kadar olmayan üçüncü dünya ülkelerinde de uygulanmaktadır.

Örneğin; Emeklilik yaşı bugün İtalya'da kadın 57, erkek 62, Almanya, İsveç, Belçika ve Fransa'da kadın ve erkekler için 65'dir. Üçüncü dünya ülkelerinden bazılarındaki emeklilik yaşı ise Fas ve Tunus'ta kadın-erkek 60, Uganda ve Kenya'da 55'tir. Emeklilikte ülkelerin büyük bir çoğunluğunda yaş koşulu ile birlikte belli bir süre prim ödenmiş olması da gerekmektedir. Örneğin Arjantin'de kadın-erkek 10.800 gün, Japonya'da 9.000 gün, Danimarka'da 14.400 gün, Libya'da 9.000 gün, İsviçre'de kadınlar için 14.760, erkekler için 15.840 gün, Bulgaristan'da kadın için 7.200, erkek için 9.000 gün ödeme şartı bulunmaktadır.

Ülkemizde ise, T.C.Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'da iştirakçilerin prim ödeme gün sayısı kadınlarda 7200, erkeklerde 9000 gündür. Sosyal Sigortalar Kurumunda ise 20-25 yıllık sigortalılık süresinde 5000 gün prim ödeme yeterli olmaktadır. Yürürlükteki uygulama ile sigortalılar ödedikleri primi emekli aylığı olarak iki yılda geri almaktadırlar. İki yıldan sonra emekli aylıklarının tamamı Kurum kaynaklarından ödenmekte ve bu nedenle Kurumun aktüeryal dengesi bozulmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatının 20 yaş esas alınarak yaptığı bir araştırma sonuçlarına göre Türkiye'de ortalama yaşam süresi 70'in üzerindedir.

Yapılan düzenleme ile, kadınlar için 50, erkekler için 55 yaş şartı ve 5000 gün ile bu yaşları doldurmuş olup 5000 gün şartını yerine getiremeyenlerin 15 yıllık sigortalılık ve 3600 gün prim ödeme gün sayısı şartı korunmaktadır. Yaş şartı aranmaksızın kadın için 20, erkek için 25 yıllık sigortalılık süresinde 5000 gün prim ödemek suretiyle emeklilik kaldırılmaktadır.

Bu değişiklikler, Kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten sonra ilk defa sigortalı olacaklara uygulanacaktır. Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olanların kazanılmış hakları saklı tutulmuş, kazanılmış haklar kavramı da esnetilerek Geçici Maddeyle iştirakçileri mağdur etmeyen yumuşak bir geçiş öngörülmüştür.

Kaldı ki, gün sayısını doldurmayan sigortalıların isteğe bağlı sigortalılıktan yararlanarak eksik günlerini tamamlama imkanları her zaman mevcuttur.

Ayrıca yapılan düzenleme ile, çalışanlara asgari ücretin altında bir ücret ödenemeyeceğı dikkate alınarak, askerlik borçlanması yapacak sigortalılar için, borçlanma primlerinin asgari ücret esas alınarak hesaplanması esası getirilmekte ve Kurum kaybının önlenmesi bakımından da borç ödeme süresinin iki yıldan bir yıla indirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 5- Mevcut hükümlere göre yaşlılık aylığının hesaplanmasında kadın ise 50, erkek ise 55 yaşından sonra doldurulan her tam yaş için ve 5000 günden fazla her 240 prim ödeme günü için aylık bağlama oranı 1'er puan artırılmakta ve bu şekilde artırılan aylık bağlama oranı % 85'i geçememektedir.

Yapılan düzenleme ile, bağlanacak yaşlılık aylığının aylık bağlama oranının üst sınırı % 85'den % 100'e yükseltilerek uzun süre prim ödeyen sigortalıların mağduriyeti önlenmektedir.

MADDE 6- Sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışanlar, emekli olduktan sonra emekli aylığı almak suretiyle çalışan işçilerdir. Bunlar kalifiye işgücü olmasına rağmen düşük ücretlerle çalıştırılabildiklerinden, genç işçilere veya kalifiye eleman oldukları halde işsiz kalan işçilere tercih edilmektedirler. Bu durum, emek maliyetinin rekabet unsuru olarak kullanılmasını körüklemekte ve işsizliğe de yol açmaktadır. Bu kişiler bir yandan emekli aylığı almaya devam ederken, öte yandan düşük oranda sosyal güvenlik destek primi ödemektedirler. Bu da Kurumun gelir kaybına yol açmaktadır.

Bu olumsuzluğun giderilmesi amacıyla % 24 olan sosyal güvenlik destek primi oranı % 30'a yükseltilmektedir.

Öte yandan, sigortalıların emekli olabilmesi için işinden ayrılması koşulu vardır. Bu koşul, noter ve avukatlar için sözkonusu değildir. Bunlar Kurumdan yaşlılık aylığı almakta iken işlerine devam etmekte ve sosyal güvenlik destek primi de ödemektedirler. Buna karşın sigorta hizmetlerinden sosyal güvenlik destek primi ödeyen diğer emekliler gibi yararlanmaktadırlar. Bu düzenleme ile serbest avukatlık ve noterlik işini sürdürenler de uygulama kapsamına alınarak eşitsizlik giderilmektedir. Ancak, bunların serbest çalışmaları nedeniyle belirli ücretleri olma-ğından, Kurumdan aldıkları yaşlılık aylıklarından, sadece çalışan bir emekli işçinin ödediği prim hissesi olan % 7.5 oranında sosyal güvenlik destek primi kesilmesi öngörülmektedir. Böylece sosyal güvenlik destek primi konusunda eşitlik sağlanmaktadır.

MADDE 7- Ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıkların aylık bağlama oranı üst sınırının, yaşlılık aylığının hesaplanmasına esas aylık bağlama oranında yapılan düzenlemeye paralel olarak % 85'den % 100'e yükseltilmesi öngörülmektedir.

MADDE 8- Prime esas kazanç tutarının hesaplanmasında uygulanan katsayı ve gösterge sistemine göre Eylül 1996 rakamları ile sigortalıların aylık 29.207.700 liranın üstündeki kazançlarından prim alınmamaktadır. Örneğin, ücreti 29 milyon lira olan ile 60 milyon lira olan sigortalılar aynı primi ödemekte, bu durum ise prim ödeme yükümlülüğünde farklı kazançlara rağmen eşdeğerde bir düzleşmeye yol açmaktadır. Bu nedenle de sosyal güvence sağlayacak seviyede bir emekli maaşı ödenmesi zorlaşmaktadır.

Ayrıca prime esas kazanç üst sınırı yükseltilmediği takdirde, prime esas tavan ücret asgari ücretin altında kalabilmektedir. Bu durum ise, Kurumun tüm sigortalılardan asgari ücretin altındaki bir rakamdan prim alması sonucunu doğurabilmektedir. Bu olumsuzluğun giderilmesi amacıyla, yapılan düzenleme ile prime

esas kazancın üst sınırı asgari ücretin iki katına yükseltilerek, üst sınır artışının gösterge değişikliği ile yapılmasının doğurduğu ve doğuracağı sakıncalar giderilmektedir.

Yine bu düzenleme ile, sisteme esnek bir yapı kazandırılmakta ve gelirlerin yeniden daha adil dağıtımının sağlanarak, yüksek gelir gruplarının sosyal güvenliğin finansmanına daha dengeli katılmaları amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan, prime esas kazanç üst sınırını asgari ücretin üç katına kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmaktadır.

Ayrıca, asgari ücrete endekslenen prime esas günlük kazancın üst sınırının, gösterge ve katsayı sistemine göre bulunan prime esas günlük kazancın altında olması halinde yüksek olanın uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 9- Kurumun işyeri teftiş, kontrol ve denetim hizmetlerine işlerlik kazandırmak, sigortasız çalışanları sosyal güvenlik kapsamına almak amacıyla sigorta müdürleri ve müdür yardımcılara da kontrol ve denetleme yetkisi verilmektedir.

Ayrıca, sigorta müdürlerinin önerisi ve Genel Müdürün onayı ile belli süreler için görevlendirilecek memurlara sigorta işlemleri ile ilgili olarak işyerlerinde yoklama ve tespit yapmalarına imkan sağlanmaktadır.

MADDE 10- Prim tahakkuk ve tahsilatının güvence altına alınması ve sigortasız işçi çalıştırılmasının önlenmesi amacıyla, Kurum ve sigorta müfettişlerinin denetimi sırasında isteyebilecekleri bilgi ve belgeleri vermeyen ilgililer hakkında idari para cezası öngörülmektedir.

Ayrıca, 140 ıncı madde hükümlerine göre verilen idari para cezalarını 7 gün içinde itirazsız ödeyenler için cezanın üçte birinin terkî edilmesi esası getirilmektedir.

Öte yandan, Kurumun denetim elemanı sayısının yetersiz olması nedeniyle, sigortasız işçi çalıştırılması ve prim kaçaklarının önlenmesinde diğer bazı kuruluşların denetim birimleri ile işbirliği yapılması esası getirilmektedir.

MADDE 11- Kurumca gelir ve aylık almakta olanların hastalıkları halinde Kurumca yaptırılan tedavilerinde alınan muayene ücreti kaldırılmaktadır.

MADDE 12- Kamu kurum ve kuruluşlarından emekli olanlara Kurumca ödenen sosyal yardım zamları ilgili kuruluşlardan tahsil edilmekte, fakat özel kesim işyerlerinden emekli olan işçilere Kurumca ödenen sosyal yardım zamları ise bu kuruluşlardan tahsil edilmemektedir. Zira kanun koyucu, bu ödemelerin özel kesim işyerlerinden geri alınmasını öngörmemiştir. Sosyal yardım zamlarının ilgili kamu kuruluşlarından geri alınması uygulaması kapsamında bulunan emekliler, toplam emeklilerin % 35'i civarındadır.

Buna göre Kurumca ödenen sosyal yardım zamlarının yaklaşık üçte ikisi, emekli aylıklarını ödemek üzere ayrılmış bulunan Kurum fonlarından karşılanmaktadır. Bu da Kurumu ciddi bir finansman darboğazına sokmaktadır. Ayrıca bu uygulama kamu ve özel kuruluşlar arasındaki rekabet eşitliğini de bozmaktadır.

Yapılan düzenleme ile gerek bu olumsuzlukların giderilmesi, gerekse sosyal yardım niteliğinde olan ve prim karşılığı bulunmayan sosyal yardım zammı ödemelerinin Hazinece karşılanması yolu ile Devletin zorunlu sosyal sigorta sistemine düzenli bir şekilde katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlar Kurulunca sosyal yardım zammı miktarının artırılmasında, Hazine Müsteşarlığından uygun görüş alınması öngörülmektedir.

Geçici 20 nci madde kapsamında bulunan sandıklarca ödenen sosyal yardım zamlarının da sigortalıların emekli oldukları ilgili kuruluşlarca karşılanması esası getirilmektedir. Ayrıca,

Öte yandan, Kurumun denetim elemanı sayısının yetersiz olması nedeniyle, sigortasız işçi çalıştırılması ve prim kaçaklarının önlenmesinde diğer bazı kuruluşların denetim birimleri ile işbirliği yapılması esası getirilmektedir.

MADDE 11- Kurumca gelir ve aylık almakta olanların hastalıkları halinde Kurumca yaptırılan tedavilerinde alınan muayene ücreti kaldırılmaktadır.

MADDE 12- Kamu kurum ve kuruluşlarından emekli olanlara Kurumca ödenen sosyal yardım zamları ilgili kuruluşlardan tahsil edilmekte, fakat özel kesim işyerlerinden emekli olan işçilere Kurumca ödenen sosyal yardım zamları ise bu kuruluşlardan tahsil edilmemektedir. Zira kanun koyucu, bu ödemelerin özel kesim işyerlerinden geri alınmasını öngörmemiştir. Sosyal yardım zamlarının ilgili kamu kuruluşlarından geri alınması uygulaması kapsamında bulunan emekliler, toplam emeklilerin % 35'i civarındadır.

Buna göre Kurumca ödenen sosyal yardım zamlarının yaklaşık üçte ikisi, emekli aylıklarını ödemek üzere ayrılmış bulunan Kurum fonlarından karşılanmaktadır. Bu da Kurumu ciddi bir finansman darboğazına sokmaktadır. Ayrıca bu uygulama kamu ve özel kuruluşlar arasındaki rekabet eşitliğini de bozmaktadır.

Yapılan düzenleme ile gerek bu olumsuzlukların giderilmesi, gerekse sosyal yardım niteliğinde olan ve prim karşılığı bulunmayan sosyal yardım zammı ödemelerinin Hazinece karşılanması yolu ile Devletin zorunlu sosyal sigorta sistemine düzenli bir şekilde katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlar Kurulunca sosyal yardım zammı miktarının artırılmasında, Hazine Müsteşarlığından uygun görüş alınması öngörülmektedir.

Geçici 20 nci madde kapsamında bulunan sandıklarca ödenen sosyal yardım zamlarının da sigortalıların emekli oldukları ilgili kuruluşlarca karşılanması esası getirilmektedir. Ayrıca,

bu kuruluşların ödedikleri sosyal yardım zamlarını, Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergi matrahından indirmelerine imkan sağlanmaktadır.

MADDE 13- Sigortalılar ile Kurumdan sürekli işgöremezlik geliri, malüllük ve yaşlılık aylığı almakta olanların geçindirmekle yükümlü oldukları çocukları ile Kurumdan gelir ve aylık almakta olan haksahibi çocuklar protez, araç ve gereç yardımlarından yararlanmaktadır.

Yapılan düzenleme ile sigortalılar ve sürekli iş göremezlik geliri, malulük ve yaşlılık aylığı alanların eş ve ana-babaları ile Kurumdan gelir ve aylık alan eş, ana ve babaların da bu yardımlardan yararlanmaları sağlanmaktadır.

Sigortalının aile bireylerine verilen protez, araç ve gereç bedellerinin % 20'si, emeklilerin aile bireyleri ile ölüm haksahiplerinden % 10'unun kendilerinden alınması öngörülmektedir.

MADDE 14-

Ek Madde 37- İş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasından bağlanan sürekli işgöremezlik ile iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalıların haksahiplerine bağlanacak gelirlerin hesaplanmasında, sigortalının yıllık kazancının % 70'i esas alınmaktadır.

Ancak, prime esas kazancın üst sınırının asgari ücretin iki katına yükseltilmesi ile bunlara bağlanacak gelir, malüllük ve yaşlılık sigortasından bağlanan aylıkların üstüne çıkacak ve aylıklar arasında bir eşitsizlik söz konusu olabilecektir.

Yapılan bu düzenleme ile bu eşitsizliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

Ek Madde 38- İsteğe bağlı sigortalılar ile topluluk sigortasının sadece uzun vadeli sigorta kollarına devam edenlerden % 20 oranında malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi alınmak-

ta, ancak bunlar sigortalılık süresi içinde hastalık sigortası primi ödemedikleri halde, emekli olduklarında hastalık sigortası yardımlarından da yararlanmaktadırlar.

Yapılan düzenleme ile sözkonusu sigortalıların emekliliklerinde yapılacak sağlık yardımları dikkate alınarak bunlardan hastalık sigortası priminin sigortalı hissesi olan % 5 oranı eklenmek suretiyle % 25 oranında prim alınması, böylece verilecek hizmetin kaynağının ve nem de hizmette eşitliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, bunların gösterge tablolarından seçecekleri göstergenin prim matrahının, asgari ücretin altında olamayacağı hükmü getirilmektedir.

Ek Madde 39- Sigortasız işçi çalıştırılmasının önlenmesi amacıyla, çalışmaya başlayan sigortalılara da işe başladıklarını 30 gün içinde Kuruma bildirmeleri yükümlülüğü getirilmektedir.

Ek Madde 40- Ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların, sigortalılık süresine ilave edilen gün sayılarının üç yıl geçmek üzere emeklilikte getirilen yaş hadlerinden indirilmek suretiyle emsallerine nazaran daha erken emekli olmaları sağlanmaktadır.

MADDE 15- Birden fazla sosyal güvenlik kuruluşuna tabi hizmeti bulunanların son 7 yıllık hizmet süresi içinde en fazla hizmetin geçtiği kurumca aylık bağlanmaktadır.

SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un norm ve standartları birbirinden farklı olduğundan, birden fazla sosyal güvenlik kuruluşuna tabi hizmeti olanlar geneloe, en kısa sürede emekli olabileceği ve daha fazla emekli aylığı alabileceği kuruluştan emekli olmayı tercih etmektedirler.

Bu uygulamanın, kurumların aktüeryal dengeleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve sistemi daha adil bir duruma getirmek amacıyla bu düzenleme yapılmıştır.

MADDE 16- Tarım sigortalıları prime esas asgari kazanç üzerinden her ay için 15 gün prim ödemektedirler. Bunlar diğer sigortalılara göre az prim ödeyerek aile bireyleri ile Kurumun tüm sağlık yardımlarından yararlandıkları gibi, 3774 sayılı Kanunla yaş koşulunun kaldırılması ile en az 15 yıllık sigortalılık süresi ve 3600 gün prim ödemeleri halinde herhangi bir yaş koşulu aranmadan emekli olabilmektedirler.

Bu düzenleme ile muvazaalı tarım sigortalılığının önlenmesi amacıyla, 3774 sayılı Kanunla kaldırılan emeklilik yaşı yeniden getirilmektedir.

Tarım sigortası uygulaması ilk defa 1983 yılında başlatıldığından tarım sigortalılarından emekliliği gelen sigortalı bulunmamaktadır. Bu nedenle de maddenin uygulanması ile ilgili geçiş süreci öngörülmemiştir.

MADDE 17- Tarım sigortalıları, en düşük gösterge üzerinden hesaplanacak aylık kazancın 15 günlük tutarının % 20'si oranında prim ödemektedirler.

Bunlar ortalama bağımlılık oranının üstünde bulunan aile bireyleri ile birlikte Kurumun her türlü sağlık yardımlarından yararlanmaktadırlar. Tarım sigortasının daha az prim ödeyerek Kurumun her türlü sağlık yardımlarından yararlanma imkanı vermesi nedeniyle tarım işleri ile ilgisi bulunmayanlar, uzun süreli ve pahalı tedaviyi gerektiren hastalıklarla ücretsiz tedavi olmak amacıyla muvazaalı sigortalı olarak tüm tedavi masraflarını Kuruma yüklemektedirler. Örneğin; 1995 yılı istatistiklerine göre, bir tarım bölgesi olan Adana'da tarım sigortalı sayısı 14.662 iken, sanayi bölgesi olan Zonguldak'ta tarım sigortalı sayısı 26.994'dür.

Bu nedenle, bunlara uygulanan prim oranı % 20'den % 30'a çıkarılmaktadır.

Öte yandan tarım sigortalılarının da hizmet aktiyle çalışmaları nedeniyle, bunlara uygulanacak prime esas günlük kazancın, tarım ve orman işçileri için belirlenen asgari günlük kazanç düzeyinde olması öngörülmektedir.

MADDE 18- Tarım sigortalıları için süresinde ödenmeyen primlere uygulanacak gecikme zammı oranı, 506 sayılı Kanunun 80 inci maddesine paralel hale getirilmektedir.

MADDE 19- Gösterge tablosundan bağlanan yaşlılık ve ölüm aylıklarının hesaplanmasında 5000 prim ödeme günü için aylık bağlama oranı % 60, üst gösterge tablosundan bağlanan aylıklarda ise % 50 ile % 59.9 arasında değişmektedir.

Yapılan düzenleme ile emekliler arasındaki bu eşitsizliğin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 20-

Geçici Madde 81- Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce askerlik borçlanması için başvurmuş, ancak işlemleri sonuçlanmadığından borç tutarını henüz ödememiş olanların kazanılmış haklarının saklı tutulması amacı ile düzenlenmiştir.

Geçici Madde 82- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sigortalılık süresi 15 yıl ve daha fazla olan sigortalıların müteşep hakları saklı tutulmaktadır.

Böylece sigortalılık süresi 15 yıl ve daha fazla olan kadınlar 20 yılını, erkekler 25 yılını doldurmuş ve 5000 gün prim ödemiş olmaları halinde herhangi bir yaş şartı aranmaksızın diledikleri zaman emekli olabileceklerdir.

Kurumun aktüaryal durumu kadın ise 50, erkek ise 55 yaş koşuluna doğrudan geçilmesini gerektirdiği halde, hizmete dayalı emeklilikte, sigortalılık süresi 15 yıldan daha az olanları mağdur etmeyecek şekilde prim ödeme gün sayılarına dokunulmaksızın yaş koşulu yumuşak bir geçişle belirlenerek sağlanmaktadır.

Böylece 5000 prim ödeme gün korunarak, yaşın esnek tutulmuş olması ile müktesep hak kavramı da esnetilerek sigortalılar lehine değerlendirilmiş ve mevcut iştirakçileri mağdur etmeyecek bir geçiş öngörülmüştür.

Geçici Madde 83- Gösterge tablosundan bağlanan yaşlılık ve ölüm aylıklarında 5000 gün prim ödeme günü için aylık bağlama oranı % 60, üst gösterge tablosundan bağlanan aylıklarda ise % 50 ile % 59.9 arasında değişmektedir.

Madde, malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı almakta olanların aylık bağlama oranları 55, 61 ve 67 nci maddelere göre yeniden belirlenerek emekliler arasındaki eşitsizliğin giderilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

Geçici Madde 84- Kurum emeklilerine ödenen sosyal yardım zamlarının Hazinece karşılanması öngörülüyğünden, kamu kurum ve kuruluşlarından sosyal yardım zammı tahsil edilmesi uygulaması kaldırılmakta ancak, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ilişkin, ilgili kuruluşlarca kuruma ödenmesi gereken sosyal yardım zammı alacaklarının Kurumca tahsiline devam edilmesi öngörülmektedir.

MADDE 21- Yürürlük Maddesidir.

MADDE 22- Yürütme Maddesidir.

**ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI TARAFINDAN
KONFEDERASYONUMUZA 16 EYLÜL 1996 TARİHİNDE
GÖNDERİLMİŞ BULUNAN 2822 SAYILI TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ, GREV
VE LOKAVT KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ,
BAZI MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI İLE İLGİLİ TÜRK-İŞ GÖRÜŞÜ**

1-) Tasarının 1 nci maddesi ile, 2822 sayılı Yasanın 9 ncu maddesine eklenmesi düşünülen fıkra Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

2-) Tasarının 2 nci maddesi ile Yasanın 11 nci maddesinde yapılmak istenilen değişiklik, toplu iş sözleşmesi ehliyetini düzenleyen %10 baraj sınırlandırması ile ilgili bulunmaktadır.

Konfederasyonumuz, toplu iş sözleşmesi akdedecek sendikanın öncelikle işkolu düzeyinde %10 barajını aşmış olmasına ilişkin yasal sınırlandırmanın aynen korunmasından yanadır. Çünkü, ülkemizde %10 barajının bulunmadığı 1963-1983 arası yirmi yıllık bir uygulama dönemi yaşanmıştır. Bu süre içinde sendika sayısı 1000'in üzerine çıkmış, sendikalar arası yetki uyuşmazlıkları ve çıkan sürtüşmeler toplu sözleşme aktini geciktirmiştir. Barış ortamını tamamen ortadan kaldırmıştır. Yetki uyuşmazlıklarında sendikaları, işverenden yardım talep etme gibi ters bir noktaya sürüklemiştir. Sendika sayısında görülen enflasyonist ve sun'i artışın işçiye ve sendikalara yarar yerine zarar getirdiği izlenmiştir.

1983 sonrası %10 barajı uygulamasında, sarı sendikacılığın azaldığı, güçlü sendikacılık ilkesinin etkisini göstermeye başladığı, daha ciddi ve ileri toplu sözleşmelerin akdedildiği, işveren/sendika ilişkilerinin ciddiyete kavuşturulduğu görülmüştür. Şu anda %10 barajı ile ilgili sendikalar arasında Mahkemeye intikal etmiş uyuşmazlık sayısı onu geçmemektedir. Mevcut uyuşmazlığın kaynağında, %10 kısıtlaması değil, Çalışma Bakanlığının açıkladığı istatistiki rakamların gerçeği yansıtmaması yatmaktadır. İşkolu işçi sayısı ile bunların sendikalara dağılımına dair rakamsal tespitlerin gerçekçi zemine oturtulması halinde bu konuda ciddi bir sorun kalmayacağı görülecektir. Öte yandan 1983-1996 dönemi içinde görülmüştür ki, %10 barajı, iddia edildiği gibi işçinin örgütlenme oranını düşürmemiştir. Hiçbir işçi toplu sözleşme hakkından (salt %10 barajı yüzünden) mahrum kalmış değildir. İşçi için sendikal tercihte her zaman alternatif mevcuttur. Sendikalar bakımından da %10 barajını geçmek için gösterilecek çaba bakımından hiçbir yasal engel bulunmamaktadır.

Ülkemizde ve dünyanın pek çok ülkesinde, kurumsal oluşumlar bakımından sayısal baraj bulunmaktadır. Seçim sistemlerinin çoğunda baraj engeli mevcuttur. Çağdaş demokrasinin yerleşmesi, demokratik sistemin anarşiye dönüşmemesi bakımından da böyle bir sınırlandırma gerekli görülmektedir.

Bu düşüncelerle Konfederasyonumuz, geçmiş deneyimler ve ülkemiz gerçekleri dikkate alındığında %10 baraj sisteminin korunmasını yararlı ve vazgeçilmez bulmaktadır.

3-) Tasarının 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri ile 2822 sayılı Yasanın 12 nci, 13 ncü, 14/2 nci ve 15 nci maddelerinde %10 baraj sınırlandırmasının kaldırılmasına yönelik değişiklikleri Konfederasyonumuz uygun BULMAMAKTADIR. Konfederasyonumuz, yukarıda açıklanan gerekçeler ile %10 barajının yasalarımızda aynen korunması gerektiği inancındadır.

4-) Tasarının 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 ncü maddeleri ile 2822 sayılı Yasanın 22 nci, 25/2 nci, 26/2 nci, 27 nci, 29 ncu 34/1 nci, 42/5 nci, 48 nci maddeleri ve fıkraları hakkında öngörülen değişiklikler, Konfederasyonumuz tarafından da olumlu bulunmuştur.

5-) Tasarının 15 nci maddesi ile, Yasanın 53 ncü maddesi değiştirilerek yeni bir yapıya kavuşturulan Yüksek Hakem Kurulu düzenlemesi yeni şekli ile Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

6-) Tasarının 16 nci maddesi ile, Yasanın 59 ve müteakip maddelerinde düzenlenmiş bulunan RESMİ ARABULUCULUK müessesesinin kaldırılması, uygulamada görülen sonuçlar dikkate alındığında Konfederasyonumuzca da uygun bulunmaktadır.

7-) Tasarının 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25 nci maddeleri ile Yasanın cezai yaptırımlara ilişkin düzenlemeleri üzerinde yapılmak istenen değişiklikler Konfederasyonumuzca da uygun bulunmaktadır.

8-) Tasarının 26 ncı maddesinde, 2822 sayılı Yasanın Grev oylaması ile ilgili 35 nci, grev oylaması sonucu ile ilgili 36 ncı, grev oylamasında hile tehdit ve cebir ile ilgili 76 ncı maddelerinin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Konfederasyonumuz GREV OYLAMASI müessesesinin korunmasını sistemin gereği olarak görmektedir. Eğer 35 nci maddede bir değişiklik gerekli ise bu takdirde -Grev kararının ilan edildiği tarih- te değil, yetki tesbiti için Bakanlığa başvurulduğu tarihte işyerinde çalışmakta olan işçilere oylama isteme hakkı tanınmalıdır. Ancak bu takdirde, yetki tespiti için başvuru tarih ile grev kararının alındığı tarih arasındaki zaman dilimi içinde işverenin işyerine yeni işçi alma ve grev oylaması yolu ile grevin uygulanmasına engel olma yolu kapatılmış olacaktır. Öte yandan, grev hakkı yetki tespiti için başvurulduğu tarihte işyerinde çalışan işçilere tanınmış bir mücadele hakkıdır. Bu hakkın, toplu sözleşme yapmak için sendikasına güç veren üyelerce kullanılması hakkaniyet gereğidir.

Yukarıda sayılan hususlar dışında, toplantılar sırasında toplantıya katılan kesim temsilcilerinin, Bakanlık Tasarısı dışındaki görüş ve istekleri hakkında Konfederasyonumuz görüş açıklanmasını bu çalışmanın amacı ve çerçevesi bakımından doğru bulmamaktadır.

Bu nedenle, çalışmaların, gündemdeki yasa değişiklik tasarısı ile sınırlı tutulmasını talep etmektedir.

**ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI TARAFINDAN
KONFEDERASYONUMUZA 16 EYLÜL 1996 TARİHİNDE GÖNDERİLMİŞ
BULUNAN 2821 SAYILI SENDİKALAR KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ, KANUNA BİR BEND İLE BİR FIKRA EKLENMESİ VE BAZI
HÜKÜMLERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI
İLE İLGİLİ TÜRK-İŞ GÖRÜŞÜ :**

1-) Tasarının 1 nci maddesi ile 2821 sayılı yasanın 7 nci maddesine 17 nci bend olarak eklenmek istenen hüküm Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

2-) Tasarının 2 nci maddesi ile 2821 sayılı yasanın 29 ncu maddesinde yapılmak istenen değişiklik Konfederasyonumuzca da olumlu bulunmuştur.

3-) Tasarının 3 ncü maddesi ile, 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 30 ncu maddesinin birinci fıkrasında yapılmak istenilen değişiklikte,

"... İşveren, işyeri sendika temsilcisinin çalıştığı işyerini ve işini rızası olmadıkça değiştiremeyeceği..." şeklinde düzeltilmesi, keza aynı fıkranın sonunda da "... İşine iade kararı verilen işçi kararın kesinleşmesini takip eden altı iş günü içinde işe başlamak zorundadır..." şeklinde eklenti yapılması gerekli görülmektedir.

4-) Tasarının 4 ncü maddesi ile, yasanın 31 nci maddesinin son fıkrası üzerinde yapılmak istenen değişiklik uygun görüşmüştür.

5-) Tasarının 5 nci maddesi ile, yasanın 37 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

6-) Tasarının 6 ncı maddesi ile Sendikalar Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrası üzerinde değişiklik yapılması öngörülmekte ise de, esasen mevzuat hükümleri kendi işleyişi içinde sendikalar üzerinde denetim yapılmasını öngörmektedir. Mevzuatımızda (Devlet, Denetleme Kurulu Kanunu, Vergi Kanunu, Dernekler Kanunu, İl İdaresi Kanunu v.s. gibi) belli koşulların oluşması halinde sendikaların idare tarafından denetlenmesi ve her hal ve koşulda da yargı denetimi altında bulunması gerçeği dikkate alındığında, 47 nci maddenin tamamen kaldırılması yararlı görülmektedir.

7-) Tasarının 7 nci maddesi ile, Sendikalar Yasasının 59/ikinci maddesi üzerinde yapılmak istenen değişiklik Konfederasyonumuzca da uygun görülmektedir.

8-) Tasarının 8 nci maddesi ile Sendikalar Yasasının 61 nci maddesine eklenmek istenen fıkra, Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

9-) Tasarının 9 ncu maddesi ile Sendikalar Yasasının 39/1., ile 43 ve 47/1 ve 2. maddelerinin yürürlükten kaldırılması görüşü Konfederasyonumuzca da uygun bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan düşünceler, Bakanlığınız tarafından Konfederasyonumuza gönderilmiş bulunan "tasarı" da yer alan konularla sınırlıdır.

Toplantılarda, ilgili kesim temsilcileri tarafından tasarı dışında ileri sürülen konu dışı istek ve öneriler hakkında herhangi bir görüş belirtilmeyecektir.

Konfederasyonumuz bu çalışmanın gündeme getirilen tasarılarla sınırlı tutulması gerektiğine inanmaktadır.

**ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI TARAFINDAN
KONFEDERASYONUMUZA 16 EYLÜL 1996 TARİHİNDE
GÖNDERİLMİŞ BULUNAN 1475 SAYILI İŞ KANUNUNUN BAZI
MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ, BAZI MADDELERİNİN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI
TASLAĞI İLE 854 SAYILI DENİZ İŞ KANUNUNUN BAZI
MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI
İLE İLGİLİ TÜRK-İŞ GÖRÜŞÜ**

1-) Tasarının 1 nci maddesi ile, 1475 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesi değiştirilmiş ve tarım işçileri iş yasası kapsamına alınmıştır. Bu değişiklik Konfederasyonumuz tarafından olumlu karşılanmaktadır.

Tarım ve Orman işçilerinin İş Yasası kapsamına alınması ile çalışma hayatını düzenleyen mevzuatta önemli bir boşluk giderilmiş olacaktır.

Geç kalınmış olsa bile ülkemizin çalışan nüfusunun önemli bir kesimini oluşturan tarım ve orman işçilerinin yasal güvenceye kavuşturulmasını önemsiyoruz ve yararlı buluyoruz.

2-) Ülkemizin imzalamış bulunduğu "Avrupa Sosyal Şartı" gereği olarak çocukların çalışma koşullarını iyileştirmeye, çalıştırma yasağı kapsamının genişletilmesine yönelik tasarıdaki değişiklikler Konfederasyonumuzca da olumlu ve uygun bulunmaktadır.

3-) Bakanlığınızca Konfederasyonumuza gönderilen 16 Eylül 1996 tarihli yazı ekinde bulunmayan ve fakat 20 Eylül 1996 tarihinde yapılan ilk toplantıda tarafımıza sunulan "İŞ GÜVENCESİ" başlığını taşıyan ve 1475 sayılı Kanunun 13 ncü maddesi ve ilgili hükümlerinde değişiklik yapılarak, haksız feshe karşı yargı denetimi getiren tasarı metninin GÜNDEME ALINMAMASINI talep ediyoruz.

Konfederasyonumuz, iş aktinin haksız feshedilmesi hallerinde Yargı yoluna başvurma ve işe iade olanağı sağlayacak olan İŞ GÜVENCESİ konusunun, İŞSİZLİK YASASI ile birlikte ve AYRI BİR YASA olarak düzenlenmesinin doğru ve yararlı olacağı inancındadır.

1475 sayılı Yasanın birkaç maddesinin değiştirilmesi suretiyle İş Güvencesi sağlama düşüncesini eksik ve hayata geçirilemez bir çalışma olarak görmektedir.

Ülkemizin içinde bulunduğu koşullar ve geçmiş deneyimler, İş Güvencesinin İşsizlik Sigortası Yasası ile birlikte bir bütün oluşturacak ve uyum içinde uygulanabilecek paket yasa halinde hayata geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu açıklama nedeniyle Konfederasyonumuz 1475 sayılı Yasa hakkında sadece Tarım ve Orman işçilerinin kapsama alınması ve çocuk işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi esaslarını taşıyan TASARI metni hakkında düşünce açıklamakla yetinmektedir.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GREV VE LOKAVT KANUNU'NUN
BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ, BAZI
MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI TASLAĞI

Madde 1- 07.05.1983 tarihli, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 9 uncu maddesine üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bir toplu iş sözleşmesinin kapsamında olan işyeri veya bir işletmeye dahil işyerlerinde asıl işin bir bölümünde iş alan ve işçilerini münhasıran o işyerinde veya işletmede çalıştıran diğer bir işverenin işçileri de bu hükümler uyarınca toplu iş sözleşmesinden yararlanırlar."

Madde 2 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 11 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bağlı olduğu işkolunda çalışan işçilerden en çok üyeye sahip olan sendikanın yapmış olduğu bir toplu iş sözleşmesini Bakanlar Kurulu, o işkolundaki işçi veya işveren sendikaları veya ilgili işverenlerden birinin veya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının talebi üzerine Yüksek Hakem Kurulunun görüşünü aldıktan sonra, gerektiğinde toplu iş sözleşmesinin bütünlüğünü ve işleyişini bozmayacak zorunlu değişiklikleri yaparak, o işkolundaki toplu iş sözleşmesi bulunmayan diğer işyeri ya da işyerlerine teşmil edebilir. Teşmil kararnamesinde, teşmil kararının gerekçesi açıklanır ve teşmil kararı: kararnamenin Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer."

Madde 3- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 12- işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyeri veya işyerlerinin her birinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının kendine üye olması halinde, bu işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir. İşletme toplu iş sözleşmeleri için işyerleri bir bütün olarak nazara alınır ve gerekli üye sayısı buna göre hesaplanır."

Bir işveren sendikası, üyesi işverenlere ait işyerleri, sendika üyesi olmayan bir işveren ise kendi işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir."

Madde 4- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 13- Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazıyla başvurarak sözleşmenin kapsamına girecek işyeri veya işyerlerinde başvuru tarihinde çalışan işçiler ile üyelerinin sayısının tespitini ister. İşçi sendikası kendisinde bulunan üyelik fişlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yetki için başvurduğu tarihten itibaren üç işgünü içinde işverene vermek zorundadır."

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GREV VE LOKAVT KANUNU'NUN
BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ, BAZI
MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI TASLAĞI

Madde 1- 07.05.1983 tarihli, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 9 uncu maddesine üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bir toplu iş sözleşmesinin kapsamında olan işyeri veya bir işletmeye dahil işyerlerinde asıl işin bir bölümünde iş alan ve işçilerini münhasıran o işyerinde veya işletmede çalıştıran diğer bir işverenin işçileri de bu hükümler uyarınca toplu iş sözleşmesinden yararlanırlar."

Madde 2 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 11 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bağlı olduğu işkolunda çalışan işçilerden en çok üyeye sahip olan sendikanın yapmış olduğu bir toplu iş sözleşmesini Bakanlar Kurulu, o işkolundaki işçi veya işveren sendikaları veya ilgili işverenlerden birinin veya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının talebi üzerine Yüksek Hakem Kurulunun görüşünü aldıktan sonra, gerektiğinde toplu iş sözleşmesinin bütünlüğünü ve işleyişini bozmayacak zorunlu değişiklikleri yaparak, o işkolundaki toplu iş sözleşmesi bulunmayan diğer işyeri ya da işyerlerine teşmil edebilir. Teşmil kararnamesinde, teşmil kararının gerekçesi açıklanır ve teşmil kararı: kararnamenin Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer."

Madde 3- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 12- işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyeri veya işyerlerinin her birinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının kendine üye olması halinde, bu işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir. işletme toplu iş sözleşmeleri için işyerleri bir bütün olarak nazara alınır ve gerekli üye sayısı buna göre hesaplanır."

Bir işveren sendikası, üyesi işverenlere ait işyerleri, sendika üyesi olmayan bir işveren ise kendi işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir."

Madde 4- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 13- Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazıyla başvurarak sözleşmenin kapsamına girecek işyeri veya işyerlerinde başvuru tarihinde çalışan işçiler ile üyelerinin sayısının tespitini ister. işçi sendikası kendisinde bulunan üyelik fişlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yetki için başvurduğu tarihten itibaren üç işgünü içinde işverene vermek zorundadır."

Başvuru tarihi asıl alınarak yapılan incelemeler sonucunda, sendikanın gerekli çoğunluğu sağladığının anlaşılması üzerine işyeri veya işyerlerinde çalışan işçi ve üye sayısı: o işkolunda kurulu işçi sendikalarıyla taraf işverene ya da işveren sendikasına, başvuru tarihinden başlayarak altı iş günü içinde Bakanlıkça bildirilir. Sendikanın çoğunluğu sağlayamadığının anlaşılması üzerine bu bilgiler sadece başvuran sendikaya aynı süre içinde bildirilir."

Madde 5 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 14 üncü maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı; tespit edilen yetkili işçi sendikasının isim ve adresini, o işyerindeki işçi sayısı ile üye sayısını, işkolunda kurulu işçi sendikalarına ve talepte bulunan işveren sendikasına veya sendika üyesi olmayan ilgili işverene başvurunun alındığı tarihten itibaren altı işgünü içinde bildirir. Yetkili sendika bulunmaması halinde durum altı işgünü içinde sadece başvuruda bulunan işveren sendikasına veya sendika üyesi olmayan işverene bildirilir."

Madde 6 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 15 inci maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kendilerine 13 ve 14 üncü maddeler uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren, taraflardan birinin veya her ikisinin gerekli yetkiye haiz olmadıkları veya kendisinin çoğunluğu bulunduğu yolundaki itirazını belgeleryle birlikte ve gerekçeli olarak yazının kendilerine tebliği tarihinden itibaren altı işgünü içinde işyerinin bağlı olduğu bölge müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemeye yapabilir. Yetki tespiti yapılan işyerlerinin, birden fazla bölge müdürlüğünün görev alanına girdiği hallerde itiraz, Ankara'daki iş mahkemesine yapılır. İşletme ile ilgili itiraz, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki iş mahkemesine yapılır. İtiraz dilekçesi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına veya ilgili bölge müdürlüğüne kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir."

Madde 7- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 22- 21 inci maddenin 1 inci fıkrasına göre düzenlenen yazıyı alan makam, yazıyı düzenleyen tarafın talebini gözönüne alarak otuz veya altmış günün geçmesini beklemeksizin aşağıdaki hükümler uyarınca arabuluculuk işlemlerini başlatır.

Toplu görüşmenin başladığı tarihten itibaren otuz gün geçmesine rağmen anlaşma sağlanamamışsa, taraflar aralarında anlaşarak bir arabulucuyu görüşmelere katılmak üzere belirleyebilirler. Böyle olduğunda durumu görevli makama bildirirler.

Arabulucu tayini yoluna gidilmiş ve anlaşma sağlanamamışsa, uyuşmazlığın tespiti bakımından altmış günlük sürenin geçmesi beklenilmez. Bu takdirde arabulucunun düzenleyip görevli makama tevdi edeceği tutanak, 23 üncü maddede belirtilen arabulucu tutanağı mahiyetindedir.

Arabulucu tayini yoluna gidilmemiş ve toplu görüşmenin başladığı tarihten itibaren altmış gün geçmesine rağmen anlaşma sağlanamamışsa, üç işgünü içinde taraflar aralarında anlaşarak bir arabulucu seçerler ve bu durumu görevli makama bildirirler. Arabulucu seçiminde anlaşma sağlanamaz ise görevli makam başvuru üzerine veya re'sen üç işgünü içinde 15 inci maddede öngörülen mahkemeye başvurmak suretiyle arabulucunun tayinini talep eder.

Arabulucu seçiminde 59 uncu madde hükümleri dikkate alınır.

Arabulucunun görevi taraflarca veya mahkemece kendisine yapılacak duyurudan itibaren başlar."

Madde 8 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 25 inci maddesinin 2 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşçilerin işverenlerle olan ilişkilerinde ekonomik ve sosyal durumlarıyla çalışma şartlarını korumak veya düzeltmek amacıyla bu kanun hükümlerine uygun olarak yaptıkları greve kanuni grev denir."

Madde 9 - 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 26 inci maddesinin 2 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Toplu İş Sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve işçi sendikası tarafından grev kararı alınarak bunun uygulamaya konulması durumunda, bu kanun hükümlerine uygun olarak yapılan lokavta kanuni lokavt denir."

Madde 10- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 27- a) Bir veya birden çok işyerinde veya bir işletmede, bu yerlere ilişkin 21 inci maddedeki uyuşmazlığın çözülemediğini belirten ve 23 üncü madde uyarınca düzenlenen tutanağın tebliğ tarihinden itibaren onbeş işgünü içinde grev kararı alınabilir.

Bu süre içinde grev kararı alınmazsa veya grev yasaklarında Yüksek Hakem Kuruluna başvurulmazsa yetki belgesinin hükmü kalmaz.

Uyuşmazlığın tarafı olan işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren, işçi sendikasının almış olduğu grev kararının uygulanmasından itibaren altı işgünü içinde lokavt kararı alabilir.

Grev kararının uyuşmazlığın kapsamındaki işyerlerinin bir kısmı için alınmış olması durumunda, lokavt kararı sadece grev uygulanan işyeri veya işyerleri için alınabilir.

b) İşçiye veya işçi kuruluşuna mevzuat veya toplu iş sözleşmesi ile sağlanmış bulunan haklar toplu iş sözleşmesi ile bağlı olan işveren tarafından yerine getirilmez ise, taraf işçi sendikası, o işverene ait işyerinde veya işyerlerinde grev kararı alabilir.

Ancak bunun için önce, bir hakkın elde edilemediğini öne süren işçi sendikasının, durumun tespiti için mahkemeye başvurmuş olması gerekir.

İş davalarına bakmakla görevli mahalli mahkemedен tespit kararını alan işçi sendikası bundan onbeş gün sonra grev kararı alabilir ve bunu uygulamaya koyabilir.

İşverenin yükümlülüğüne uyması ya da grevin durdurulmasının kamu yararı açısından zorunlu görülmesi durumunda, aynı mahkeme grevin durdurulmasına karar verir.

Grevi durdurma kararı ihtiyati tedbir kararı ile birlikte veya ayrı olarak verilebilir. Grevi durdurma kararı ile ilgili evrak, esas dava dosyası ile birleştirilir.

İlgili işçilerin eda davası açabilme hakları saklıdır."

Madde 11- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 29- Aşağıdaki işlerde grev ve lokavt yapılamaz:

1.Can ve mal kurtarma işlerinde.

2.Itfaiye hizmetlerinde.

3.Noterlik hizmetlerinde.

4.Su, elektrik, havagazı, doğalgaz üretimi, tasfiyesi ve dağıtım işlerinde.

5.Cenaze ve tekfin işlerinde,"

Madde 12- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Erteleme kararnamesinin yürürlüğe girmesi üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı bizzat ya da görevlendireceği kişi veya kişiler aracılığıyla uyuşmazlığın çözümü için her türlü çabayı gösterir."

Madde 13- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 42 inci maddesinin 5 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Grev ve lokavt süresince hizmet akitleri askıda kalan işçilere bu dönem için işverence ücret ve sosyal yardımlar ödenmez."

Madde 14- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 48- Kanuni bir grev kararına uyulmasını sağlamak için cebir ve şiddet kullanmadan ve tehditte bulunmadan, kendi üyelerinin grev kararına uyup uymadıklarını denetlemek amacıyla, işyerinde grev ilan etmiş olan işçi sendikası, işyerlerinin giriş ve çıkış yerlerine kendi üyeleri arasından en az iki, en çok 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun 34 üncü maddesi uyarınca tayin edilebilecek işyeri sendika temsilcisi sayısı kadar grev gözçüsü koymaya yetkilidir. Çalışma serbestliği her halde saklıdır.

Grev gözcüleri, işyerine giriş ve çıkışlara engel olamazlar.

İşyerinde grev olduğunu belirten ve uyuşmazlık konularına ilişkin açıklamalar dışında, işyeri ve çevresine afiş ve pankart asılamaz, yazı yazılamaz."

Madde 15- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 53 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 53- Yüksek Hakem Kurulu.

1. Üniversitelerin iş hukuku, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, işletme veya ekonomi bilim dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından olmak üzere, Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilecek iki üye.

2. İşçiler adına en fazla işçiyi temsil eden işçi konfederasyonunca, bi-ri dışarıdan, iş hukuku, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, işletme veya ekonomi konularında bilgi ve tecrübe sahibi olanlar arasından, ikisi ise kendi içinden olmak üzere seçilecek üç üye,

3. İşverenler adına en çok işvereni temsil eden işveren konfederasyonunca, biri dışarıdan, iş hukuku, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, işletme veya ekonomi konularında bilgi ve tecrübe sahibi olanlar arasından, ikisi ise kendi içinden olmak üzere seçilecek üç üye.

4. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdüründen oluşur.

Kurul, ilk toplantısında kendi üyeleri arasından ve bir yıl için bir başkan seçer. Üyeler iki yıl için seçilirler; yeniden seçilmeleri mümkündür. Seçimle gelen her bir üye için aynı şekilde ikiser yedek üye seçilir. Yüksek Hakem Kuruluna katılacak üyelerin seçilmesi, her seçim döneminden üç ay önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca ilgili kuruluşlardan istenir."

Madde 16- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 59 uncu maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Arabulucunun Nitelikleri

Madde 59- Tarafların arabulucu seçimleri konusunda anlaşamadıkları durumda mahkeme arabulucuları iş hukuku, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, işletme veya ekonomi bilim dallarında eğitim görmüş ve çalışma yaşamında uzmanlaşmış kişiler arasından seçer.

Arabulucunun istediği her türlü bilgiyi gerek taraflar, gerekse diğer bütün ilgililer vermeye mecburdurlar.

Hakim arabulucuyu seçtiğinde ücretini de belirler. Tarafların anlaşarak tayin edecekleri arabulucunun ücreti kendileri tarafından serbestçe tespit edilir.

Arabulucunun ücreti peşin ödenir."

Madde 17- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 69 uncu maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Arabulucunun sorumluluğu

Madde 69- Bu kanunun 22'inci maddesi hükümlerine göre mahkemeye tayin edilmiş bulunan arabuluculardan, sırf tarafları izrar kastı ile verilen bu görevleri yapmaktan kaçınan veya 23'üncü maddede belirtilen tutanağı sırf tarafları izrar kasdı ile süresinde görevli makama tevdi etmeyenlere, asgari ücretin aylık tutarının beşte birinden yarısına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Arabulucu olarak görevlendirilenler görevlerinin ifası sırasında veya ifasından dolayı işledikleri veya kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından memur sayılırlar."

Madde 18- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 70'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 70- Bu kanunda belirtilen şartlar gerçekleşmeden grev veya lokavt kararı verenlerle, bunu teşvik edenler, zorlayanlar veya propagandasını yapanlar asgari ücretin aylık tutarının dörtte birinden yarısına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen grev ve lokavt kararının uygulanması halinde: grev veya lokavta karar verenler, böyle bir grev veya lokavta karar verilmesine veya uygulanmasına veya bunlara katılmaya veya devam zorlayanlar veya teşvik edenler veya bu yolda propaganda yapanlar ile lokavta katılanlar veya devam edenler asgari ücretin aylık tutarının yarısından tamamına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Grev veya lokavt kararı alınmasında gerçekleşmeyen şartlar yalnızca süre veya tebligata ilişkin ise yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar üçte birden yarıya kadar indirilir."

Madde 19- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 72'nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 72- Grev veya lokavtın 29 ve 30'uncu maddelerine göre sürekli olarak, 31'inci maddeye göre de geçici olarak yasaklandığı işlere veya işyerlerine ilişkin olarak: grev veya lokavt kararı verenler, kararı kaldırmayanlar, teşvik edenler, zorlayanlar veya propagandasını yapanlar asgari ücretin aylık tutarının dörtte birinden, yarısına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yukarıdaki fıkrada sözü edilen grev ve lokavt kararının uygulanması halinde: grev veya lokavt kararı verenler, böyle bir grev veya lokavta karar verilmesine veya uygulanmasına veya bunlara katılmaya veya devam zorlayanlar veya teşvik edenler veya bu yolda propaganda yapanlar ile grev veya lokavta katılanlar veya devam edenler asgari ücretin aylık tutarının yarısından tamamına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Siyasi amaçlı grev veya lokavt, genel grev veya lokavt, dayanışma grevi veya lokavtı ile işyeri işgali, işi yavaşlatma, verimi düşürme ve üretimi aksatacak nitelikteki her türlü direnişler hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

46 ıncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca bir grev veya lokavtın ihtiyacı tedbir yoluyla durdurulmasına dair mahkemece verilen karara uymayanlar hakkında da ikinci fıkradaki cezaya hükmolunur."

Madde 20- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 73- Yasama, yürütme ve yargı organları ile merkezi veya mahalli idarelerce bir karar alınmasını veya alınmış bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını sağlamak veya alınmış bir kararı protesto etmek amacıyla kanun dışı grev ve lokavt kararı verenler, teşvik edenler, zorlayanlar veya propagandasını yapanlar asgari ücretin aylık tutarının dörtte birinden yarısına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yukarıdaki fıkra söz edilen grev veya lokavt kararının uygulanması halinde, grev veya lokavta karar verenler, grev veya lokav kararı verilmesine veya uygulanmasına veya bunlara katılmaya veya devam zorlayan veya teşvik edenler veya bu yoldan propaganda yapanlar ile lokavta katılanlar asgari ücretin aylık tutarının yarısından tamamına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Madde 21- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 75- Bakanlar Kurulunun 33 üncü maddenin birinci fıkrası uyarınca aldığı erteleme kararından sonra grev veya lokavtı kaldırma kararı almayanlar veya grev ve lokavta devam edenler veya katılanlar veya devam zorlayanlar veya teşvik edenler ve bu yolda propaganda yapanlar asgari ücretin aylık tutarının dörtte birinden az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Madde 22- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 77 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 77- Greve katılan veya lokavta maruz kaldıkları halde, grev veya lokavtın uygulandığı işyerlerinden ayrılmayanlar hakkında, asgari ücretin aylık tutarının onda birinden beşte birine kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Grev veya lokavt süresince çalışmak zorunda olan işçilerden geçerli bir özrü olmaksızın işyerinde çalışmayanlar asgari ücretin aylık tutarının onda birinden beşte birine kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Madde 23- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 78 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 78- Grev ve lokavtın uygulandığı işyerlerinde 39 uncu madde gereğince çalıştırmak zorunda olduğu işçileri çalıştırmayan işveren, çalıştırdığı her işçi için asgari ücretin aylık tutarının yarısından az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

40 ıncı maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yazılı izni almadan yeni işçi alan işveren, izinsiz aldığı her işçi için asgari ücretin aylık tutarının dörtte birinden yarısına kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

43 üncü madde hükmüne aykırı hareket eden işveren veya işvereni, söz konusu hükme aykırı hareket etmeye zorlayan veya teşvik eden veya bu yolda propaganda bulunanlar, söz konusu hükme aykırı olarak aldıkları veya alınmasına sebep oldukları veya grev yapan işçilerin yerine çalıştırdıkları her işçi başına asgari ücretin aylık tutarının yarısından az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

44 üncü madde hükmüne aykırı olarak işçileri konutlarından çıkaran veya bu konutların, su, gaz, aydınlatma veya ısıtma hizmetlerini kesen işveren veya işvereni bu yolda hareket etmeye zorlayan veya teşvik eden veya bunun için propaganda yapanlar, asgari ücretin aylık tutarının yarısından az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Madde 24- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 79 uncu maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Grev ve lokavt sırasında kanuna aykırı fiiller

Madde 79- Grev ve lokavt uygulanan işyerinde, grev ve lokavtın sebebi ve uygulanması dışında bir amaçla yazı yazan, afiş ve pankart asanlar, asgari ücretin aylık tutarının beşte biri kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Madde 25- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 80 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 80- 28 inci madde ile 51 inci maddenin birinci fıkrası, 54 üncü maddenin ikinci fıkrası, 59 uncu maddenin ikinci fıkrası ve 63 üncü maddede sözü edilen ilan, bildirme ve bilgi verme yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere asgari ücretin aylık tutarının beşte birinden yarısına kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Uygulanmakta olan bir toplu iş sözleşmesinin yorumu hakkında mahkemenin kesinleşen kararına uymayan taraf, ilgililerden birinin şikayeti üzerine asgari ücretin aylık tutarından az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar."

Kaldırılan Hükümler

Madde 26- 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 35, 36 ncı maddeleri, 37 nci maddenin üçüncü fıkrası, 71, 76 ncı maddeleri ve Geçici 1 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 27- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 28- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

**SENDİKALAR KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ, KANUNA BİR BEND İLE BİR FIKRA EKLENMESİ VE BAZI
HÜKÜMLERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI**

Madde 1- 05/05/1983 tarihli 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 7 nci maddesine aşağıdaki 17 nci bend eklenmiştir.

"17. Gelirlerini ne şekilde muhafaza edecekleri ve zorunlu giderleri için kasalarında tutacakları nakit mevcudu."

Madde 2- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 29- Sendika ve konfederasyonların yönetim ve denetim kurullarında veya başkanlığında görev aldığı için kendi isteği ile çalıştığı işyerlerinden ayrılan işçilerin hizmet akitleri askıda kalır.

Bu işçilerin sendikadaki görevlerinin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, üç ay içinde ayrıldıkları işyerine işe başlamak için başvurmaları gerekir.

İşveren talep tarihinden engeç bir ay içinde bu işçileri o andaki şartlarla kıdem ve emsallerine uygun ücret hakları saklı kalmak üzere eski işlerine veya eski işlerine uygun bir işe almak zorundadır.

Süresi içinde yapılan başvuruya rağmen işe alınmayan işçinin boşta geçen sürelerine ait ücretleri işverence ödenir.

Her hal ve şartta tazminatların hesabında işçinin işyerinde çalıştığı ve çalışmış sayıldığı süreler gözönünde tutulur ve fesih halinde emsalleri için geçerli iş şartları esas alınır.

İşçinin İş Kanunu'nun 13 üncü maddesinden yararlanma hakkı saklıdır.

Sendika yöneticiliğine seçilenler, işverene düşen pay dahil olmak üzere sosyal güvenlik kurumlarının prim ve aidatlarını ödemeye devam etmesi şartıyla, ayrıldıkları işyerlerindeki sigortalılık haklarını da devam ettirebilirler.

**SENDİKALAR KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ, KANUNA BİR BEND İLE BİR FIKRA EKLENMESİ VE BAZI
HÜKÜMLERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA
KANUN TASARISI**

Madde 1- 05/05/1983 tarihli 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 7 nci maddesine aşağıdaki 17 nci bend eklenmiştir.

"17. Gelirlerini ne şekilde muhafaza edecekleri ve zorunlu giderleri için kasalarında tutacakları nakit mevcudu."

Madde 2- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 29- Sendika ve konfederasyonların yönetim ve denetim kurullarında veya başkanlığında görev aldığı için kendi isteği ile çalıştığı işyerlerinden ayrılan işçilerin hizmet akitleri askıda kalır.

Bu işçilerin sendikadaki görevlerinin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, üç ay içinde ayrıldıkları işyerine işe başlamak için başvurmaları gerekir.

İşveren talep tarihinden engeç bir ay içinde bu işçileri o andaki şartlarla kıdem ve emsallerine uygun ücret hakları saklı kalmak üzere eski işlerine veya eski işlerine uygun bir işe almak zorundadır.

Süresi içinde yapılan başvuruya rağmen işe alınmayan işçinin boşta geçen sürelerine ait ücretleri işverence ödenir.

Her hal ve şartta tazminatların hesabında işçinin işyerinde çalıştığı ve çalışmış sayıldığı süreler gözönünde tutulur ve fesih halinde emsalleri için geçerli iş şartları esas alınır.

İşçinin İş Kanunu'nun 13 üncü maddesinden yararlanma hakkı saklıdır.

Sendika yöneticiliğine seçilenler, işverene düşen pay dahil olmak üzere sosyal güvenlik kurumlarının prim ve aidatlarını ödemeye devam etmesi şartıyla, ayrıldıkları işyerlerindeki sigortalılık haklarını da devam ettirebilirler.

Yukarıda gösterilen haklardan sendika şube yönetim kurulu üyeleri ile başkanları da yararlanırlar.”

MADDE 3- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşveren, işyeri sendika temsilcisinin çalıştığı işyerini rızası olmadıkça değiştiremeyeceği gibi, hizmet akdini derhal fesih sebebi bulunmadıkça ve sebebini fesih bildiriminde açık ve kesin bir şekilde belirtmedikçe feshedemez. Fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde temsilcinin veya üyesi bulunduğu sendikanın iş mahkemesinde dava açma hakkı vardır. Dava seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin kararı kesindir. Mahkeme temsilcinin işine iade edilmesine karar verirse, fesih geçersiz sayılarak iş gördürülmemiş olsa bile, temsilcinin işinden çıkarıldığı tarihten başlamak üzere temsilcilik süresinin devamınca ücreti ve diğer bütün hakları işveren tarafından ödenir. Bu hüküm yeniden temsilciliğe atanma halinde de uygulanır. İşine iade kararı verilen işçi altı işgünü içinde işe başlamak zorundadır. Bu süre içinde işe başlamayan işçiye mahkemece öngörülen tazminat ödenemez. Bu hükümden işyerinden ayrılmaksızın çalışan sendika şube yönetim kurulu üyeleri ile başkanları da yararlanırlar.”

Madde 4- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun 31 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşverenin, üçüncü ve beşinci fıkra hükümlerine aykırı hareket etmesi halinde, işçinin ücretinin bir yıllık tutarından az olmamak üzere bir tazminata hükmedilir. İşçinin İş Kanunu’nun 13 üncü maddesine ilişkin hükümleri ile diğer hükümleri ve ayrıca diğer kanunlara göre haiz olduğu bütün hakları saklıdır.”

Madde 5- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sendika ve konfederasyonlar, siyasi partilerin örgütleri içinde yer alamazlar; bunların adını, amblem ve işaretlerini kullanamazlar. Sendika ve konfederasyonlar siyasi partilerden maddi yardım veya bağış alamazlar; bunlara maddi yardım ve bağışta bulunamazlar.”

Madde 6- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 47 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sendikalar, mevzuata, ana tüzüklerine ve genel kurul kararlarına uygunluk ve başvuru yöneltmek olarak idarece denetlenebilir."

Madde 7- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 59 uncu maddesinin ikinci benzeri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"2.2 nci maddenin birinci ve ikinci fıkrası kapsamında olmayanlar ile 20 nci maddede belirtilen izni almadan veya 29 uncu maddeye aykırı hareket eden işverenlere, sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin aylık brüt tutarının beşte birine kadar ağır para cezasına hükmedilir."

Madde 8- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 61 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"İkinci fıkrada sözü edilen sorumluluk ile işçilerin ücret alacaklarından doğan sorumluluk, belediyeler bakımından, kendilerinin gelir getiren veya getirmeyen mal veya bakla ile gelir ve nakitleri üzerine sendikaca haciz konulabilmesini de kapsar."

Kaldırılan hükümler

Madde 9- 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 39 uncu maddesinin birinci fıkrası 43 üncü maddesi ve 47 nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 10- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 11- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

İŞ KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ,
BAZI MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI
HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI

Madde 1- 25.08.1971 tarihli 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5- Aşağıda belirtilen hususlarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

1. Deniz ve hava taşıma işlerinde,

2. Bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışarıdan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,

3. Ev hizmetlerinde,

4. Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde,

5. 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde,

6. 18 yaşını bitirmemiş çıraklar hakkında,

7. Konutların kapıcılık hizmetlerinde,

8. Sporcular hakkında,

9. Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında,

10. Rehabilite edilenler hakkında,

11. Geleneksel ilişkiler içinde tarım yapanlar, kendi işletmelerinde çalışanlar ve ücretsiz aile işçileri,

Şu kadar ki;

a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri,

b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler,

c) Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler,

d) Kaloriferli konut kapıcıları ile, çalışmasını aynı işverene veya aynı konuta hasreden konut kapıcıları,

Bu Kanun hükümlerine tabidir."

İŞ KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ,
BAZI MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI
HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI

Madde 1- 25.08.1971 tarihli 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5- Aşağıda belirtilen hususlarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

1. Deniz ve hava taşıma işlerinde,
2. Bir ailenin üyeleri veya hısımları arasında dışarıdan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,
3. Ev hizmetlerinde,
4. Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işlerinde,
5. 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde,
6. 18 yaşını bitirmemiş çıraklar hakkında,
7. Konutların kapıcılık hizmetlerinde,
8. Sporcular hakkında,
9. Yardım Sevenler Derneği merkez ve taşra atelyelerinde çalışanlar hakkında,
10. Rehabilite edilenler hakkında,
11. Geleneksel ilişkiler içinde tarım yapanlar, kendi işletmelerinde çalışanlar ve ücretsiz aile işçileri,

Şu kadar ki;

- a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri,
- b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler,
- c) Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler,
- d) Kaloriferli konut kapıcıları ile, çalışmasını aynı işverene veya aynı konuta hasreden konut kapıcıları,

Bu Kanun hükümlerine tabidir."

Madde 2- 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 6 ncı maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sanayi, ticaret ve tarım işleri

Madde 6- I.Bu Kanunun uygulanması bakımından sanayiden sayılacak işler şunlardır:

a) Her türlü madenleri arama ve topraktan çıkarma işleriyle taş, kum ve kireç ocakları gibi işler,

b) Ham, yarı ve tam yapılmış maddelerin işlenmesi, temizlenmesi, şeklinin değiştirilmesi, süslenmesi, satış için hazırlanması işleri,

c) Her türlü kurma, onarma, sökme, dağıtma ve yıkama işleri,

ç) Bina yapılması ve onarımı, değiştirilip bozulması ve yıkılması işleri ve bunlara yardımcı her türlü sınai yapım işleri,

d) Yol, demiryolu, tramway yolu, liman, kanal, baraj, hava alanı, dalga kırıcı, tünel, köprü, lağım ve kuyuların yapılması ve onarımı, batıkların çıkarılması ve bataklık kurutma gibi işler,

e) Elektrik ve her çeşit muharrik kuvvetlerin elde edilmesi, değiştirilmesi, taşınması, kurma ve dağıtma işleri,

f) Su ve gaz tesisatı, kurma ve işletmesi işleri,

g) Telefon, telgraf, telsiz, radyo, ve televizyon kurma işleri,

h) Gemi ve vapur yapımı, onarımı, değiştirilmesi ve bozup dağıtma işleri,

ı) Karada taşıma işleri,

i) Göl ve akarsularda insan veya eşya ve hayvan taşıma işleri,

j) Eşyanın istasyon, antrepo, iskele, limanlar ve hava alanlarında yükletilmesi, boşaltılması işleri,

k) Basınevlerinde yapılan işler,

II.Bu Kanunun uygulanması bakımından ticaretten sayılan işler şunlardır:

a) Ham, yarı ve tam yapılmış her çeşit bitkisel, hayvani veya sınai ürün ve malların alımı ve satımı işleri,

b) Bankacılık gibi para tedavülü ile ilgili işlerle, sigortacılık, komisyonculuk, depoculuk, ambarcılık, antrepoculuk ve benzeri işler,

c) Denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler,

III.Bu Kanunun uygulanması bakımından tarımdan sayılacak işler şunlardır:

1- a) Her çeşit meyveli ve meyvesiz bitkiler; çay, pamuk, tütün, elyaf-
lı bitkiler; turuncgiller; pirinç, baklagiller; ağaç, ağaçcık, omca, tohum, fi-
de, fidan sebze ve tarla ürünleri, yem ve süs bitkilerinin yetiştirilmesi; üre-
timi, ıslahı, araştırılması, bunlarla ilgili her türlü toprak işleri, ekim, di-
kim, aşı, budama, sulama, gübreleme, hasat, harman, devşirme, temizleme, hazır-
lama ve ayırma işleri, hastalık ve zararlılarla mücadele, toprak ıslahı, çayır,
mera, toprak ve su korunması işleri,

b) Orman yetiştirme, ağaçlandırma, orman içi mera tesisi, tohum ve
fidan üretimi, amenajman, bakım, her türlü koruma ve erozyonun kontrolü işleri
ile orman ürünlerinin istihsalı bunların rampa ve ara depolara nakil, tasnif ve
istif işleri, milli parkların yapım, bakım ve geliştirilmesi işleri,

c) Her türlü iş ve gelir hayvanlarının (arı, ipekböceği ve benzeri
dahil) yetiştirilmesi, üretimi, ıslahı ve bunlarla ilgili bakım, güdüm, terbi-
ye, kırkım, sağım ve ürünlerinin elde edilmesi, toplanması, saklanması işleri
ile, hastalık ve asalaklarıyla mücadele işleri,

ç) Kara ve su avcılığı ve bu yolda elde edilen ürünlerin saklanması,
taşınması ve üretilmesi işleri, (Deniz İş Kanunu hükümleri saklıdır).

2- Ayrıca,

a) İşyerlerindeki tarım ve orman hizmetleri ile ilgili her çeşit
yolların yapım ve bakım işleri,

b) Tarım ve orman hizmetleri ile ilgili olarak arazide yapılan etüt,
proje, plan, harita ve tahdit işleri,

c) Herhangi bir tarım ve orman işinde elde edilen ürünlerin bu işle-
rin olanaklarıyla taşınması, saklanması, dükkan ve mağaza açmaksızın yapılan
satış işleri,

ç) Tarım ve orman işyerlerinin bünyesinde kurulan tarım ve orman ile
ilgili büro işleri,

d) Tarım ve orman işyerlerinde elde edilen ürünleri değerlendirmek
üzere kendi yapılarında kurulan atelyede yapılan tarım ve orman sanatlarına ait
her türlü işler,

e) Tarım ve orman işletmelerinde yapılan diğer tarım ve orman işleri
ile orman ürünlerinin satış depolarına taşınması, boşaltılması ve düzenlenmesi
işleri de bu Kanunun uygulanması bakımından tarım işlerinden sayılır.

IV.Yukarıda yazılı işler dışında kalan herhangi bir işin Kanun'un uy-
gulanması bakımından sanayi, ticaret veya tarım işlerinden sayılıp sayılmaması-
nı belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkilidir."

Madde 3- 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 8 inci maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sürekli, süreksiz ve mevsimlik işler

Madde 8- Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işlerle, işyeri veya işletmenin olağan faaliyetlerinden olmayan işlere süreksiz iş, bundan fazla süren işlere sürekli iş denir.

Nitelikleri bakımından, mevsime ve iklim koşullarına bağlı bulunan ve yılın belirli zamanlarında sürdürülen işlere mevsimlik iş denir. Mevsimlik işlerde faaliyetin olmadığı dönemlerde hizmet akitleri askıya alınmış sayılır.

Kanunun 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 71, 76 ve 93. maddeleri süreksiz işlere uygulanmaz.

Süreksiz işlerde bu maddelerin konusu olan uyumsuzluklarda Borçlar kanunu hükümleri uygulanır."

Madde 4- 1475 Sayılı İş Kanunu'nun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Süreksiz işler dışındaki hizmet akitlerinin yazılı olarak yapılması zorunludur. Bu akitler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır. Akit noterlikçe onanmış ise noter ücretleri bu hükmün dışında tutulur."

Madde 5- 1475 sayılı İş Kanunu'nun 49 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinde çalışan işçilerden işyerine girdiği günden başlayarak, deneme süresi de içinde olmak üzere en az bir yıl çalışmış olanlara; mevsimlik işlerde ise, çalışma süresi toplam bir yıl olanlara ilerdeki maddelerde gösterilen esaslara göre hesaplanmak üzere aşağıdaki süreler kadar yıllık ücretli izin verilir."

Madde 6- 1475 sayılı İş Kanunu'nun 67 nci maddesi ve başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Çocukları çalıştırma yasağı, en az çalışma yaşı ve çalışma süresi

Madde 67- 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılmaları yasaktır.

Ancak, çocukların sağlık ve gelişmelerine, okul veya mesleki eğitim ve mesleğe yöneltme programlarına devamlarına ya da öğrenimden faydalanma kabiliyetlerine zarar vermeyecek nitelikteki hafif işlerde 13 yaşını doldurmuş çocukların çalıştırılmaları mümkündür.

Okula devam eden, mesleki eğitim ve mesleğe yöneltme programlarına katılanların iş saatleri, öğrenim saatlerine engel olmayacak şekilde düzenlenir; eğitim ve öğretimde geçen süre günlük çalışma süresinin içinde sayılır.

Çocukların günlük çalışma saatleri 6, haftalık çalışma saatleri ise 36 saati geçemez.

Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile Borçlar Kanunu'na göre çalışan çocuklar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır."

Madde 7- 1475 sayılı İş Kanunu'nun 69 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"18 yaşını doldurmamış erkek çocuklarla her yaştaki kadınların gece çalıştırılmaları esas itibariyle yasaktır."

Madde 8- 1475 sayılı İş Kanunu'nun Ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"5 inci maddenin 5 numaralı bendinde sayılan işyerlerinde çalışan işçiler hakkında 26, 28, 31 ve 32 nci madde hükümleri uygulanır. Bu maddelere muhalefet halinde ilgililer hakkında muhalefete ilişkin ceza hükümleri uygulanır."

Kaldırılan hükümler

Madde 9- 1475 sayılı İş Kanunu'nun 50 nci maddesinin beşinci fıkrası ve Geçici 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 10- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 11- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

854 SAYILI DENİZ İŞ KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Madde 1- 20/04/1967 tarih ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 2. nci maddesinin (B) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(B) Bir hizmet akdine dayanarak gemide çalışan kaptan, kılavuz kaptan, zabıt ve tayfalarla diğer kimselere “gemiadamı” denir. Ancak güverte zabiti bulunan gemilerdeki kaptan dahil kaptanların işveren vekilliği sıfatı bu kanun ve ilgili kanunlarda gemiadamlarına tanınan hak ve vecibeleri gemiadamı sayılma niteliğini ortadan kaldırmaz.

Madde 2- 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5- Hizmet akdi, işveren veya işveren vekili ile gemiadamı arasında yazılı olarak yapılır. Hizmet akdi, üç örnek olarak düzenlenir. Birer örnek taraflarda kalır. Akdin bir örneği, işveren veya işveren vekili tarafından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ilgili Bölge Müdürlüğüne verilir. Herhangi bir uyuşmazlıkta, Bölge Müdürlüğüne verilen örnek esas alınır.

Herhangi bir nedenle yazılı hizmet akdi yapılmaması halinde, akit tarihinde geçerli olan, aynı işkolunda bağışlanmış ve en yüksek hakları içeren toplu iş sözleşmesi hükümleri hizmet akdi hükmü olarak uygulanır..

Madde 3- 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 6 ncı maddesinin 9 uncu bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(9) Ücretin ödeme zamanı ile liman dışı seferlerde ücretin yatırılacağı banka hesap numarası,”

Madde 4- 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Şu kadar ki sefer veya belli süre için yapılan akdin birden fazla yenilenmesi hallerinde belirsiz süreli akit hükümleri uygulanır.”

Madde 5- 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 13- Bu kanunun kapsamına giren işveren veya işveren vekilleri, sakat ve eski hükümlü gemiadamlarını, 1475 sayılı İş kanunu’nun 25.maddesi ve bu maddeye göre çıkarılan tüzük hükümleri uyarınca gemi dışındaki işyerlerinde çalıştırmak zorundadırlar.”

Madde 6- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 14 üncü maddesinin III numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“III- İşveren, işveren vekili veya gemiadamı tarafından

Gemiadamının herhangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa veya sakatlığa uğraması,

hallerinde feshedilebilir.”

Madde 7- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 18- Hizmet akdinin işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde nedenleri ile birlikte ve 15 inci maddede belirtilen süre içinde gemiadamına yazılı olarak bildirilmesi zorunludur. Aksi taktirde fesih yapılmamış sayılır. Yazılı olarak bildirim yapma olanağı yoksa, durum kaptan tarafından gemiadamının çalıştığı bölüm zabitleriyle birlikte düzenlenecek bir tutanakla tespit edilir ve gemi jurnaline kaydolunur ve işverene bildirilir.”

Madde 8- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 20 inci maddesinin 1, 2, 6 ve 12 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanuna tabi gemiadamlarının hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 14 üncü maddesinin I inci bendinde gösterilen sebepler dışında,
2. Gemiadamı tarafından bu Kanunun 14 üncü maddesinin II nci ve III üncü bentleri uyarınca,
3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,
4. Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı, yahut toptan ödeme almak amacıyla,

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya gemiadamının ölümü veya 14 üncü maddenin 4 üncü bendi sebebiyle son bulması hallerinde gemiadamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince

-48-

her geçen tam yıl için işverence gemiadamına 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Gemiadamının kıdemi, hizmet akdinin devam etmiş veya fasıllarla yenilenmiş olmasına bakılmaksızın, aynı işverenin veya aralarında idari/mali birlik ya da merkezileşme olan işveren gruplarının aynı veya değişik gemilerinde ve hizmetlerinde çalıştığı süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde gemiadamının kıdemi işyeri veya işyerlerindeki hizmet akitleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. 12.7.1975 tarihinden itibaren geminin devri veya herhangi bir suretle el değiştirilmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları gemiadamını çalıştırdıkları sürelerle ve devir esnasında gemiadamının aldığı ücret seviyesi ile sınırlıdır.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında çalışan gemiadamının hizmet akdinin evvelce bu kanunun 14 üncü maddesinin 1 nci bendininin c ve ç fıkraları uyarınca sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 29 uncu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten gemiadamına sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur. Kıdem tazminatının zamanında ödenmemesi sebebiyle açılacak davanın sonunda hakim gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder. Gemiadamının mevzuattan doğan diğer hakları saklıdır.”

Madde 9- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 21 inci maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hizmet aktinin, 14 üncü maddenin I, II, III ve IV üncü bentlerine göre işveren veya işveren vekili veya gemiadamı tarafından ve 16 ncı madde hükümlerine göre işveren veya işveren vekili tarafından yurtdışında feshi halinde, işveren veya işveren vekili gemiadamını hizmet aktinde başka hüküm yoksa, geminin bağlama limanına iade etmek ve gemiadamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, iase, vesair zaruri masraflarını karşılamak veya ödemek zorundadır.

“Şu kadar ki, hizmet akdininin feshi 14 üncü maddenin I inci bendine göre yapılmış ise işveren veya işveren vekili iade masraflarını gemiadamından yurtta isteyebilir.

Madde 10- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 26 ncı maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel bakımdan iş süresi günde 7,5 haftada en çok 45 saattir. Bu süre haftanın iş günlerine eşit olarak bölünmek suretiyle uygulanır.”

Madde 11- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 27 inci maddesinin 1 ve 2.bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“1- İki den fazla güverte zabitanın bulunduğu gemilerde kaptan veya bu kanunun ikinci maddesinin (c) bendinde yazılı olduğu şekilde kendisine vekalet eden kimse ile kılavuz kaptanlar,

“2-İki den fazla vardiya mühendisi/makina zabitanın bulunduğu gemilerde baş mühendis/başmakineci,

Şu kadar ki, kılavuz kaptanlar ile yukarıdaki 3, 4 ve 5 inci bentlerde yazılı çalışanların fazla saatlerle çalışmalarına ilişkin bu Kanunun 28 inci maddesinden doğan hakları saklıdır.”

Madde 12- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 28 inci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yapılan fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının, % 50 oranında artırılmak yoluyla bulunacak toplamından az olamaz.”

Madde 13- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 29 uncu maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ücretin gemiadamına hizmet akdinde gösterilen yer ve devrelerde tam olarak ödenmesi zorunludur. Ücretin zamanında ödenmemesi nedeniyle açılacak davanın sonunda hakim; gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder.”

Madde 14- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 31- Her gemide, noterlikçe tasdikli bir ücret ödeme defteri tutulur. Şu kadar ki, liman seferi yapan gemilerde bu defter işveren bürosunda da tutulabilir.

Hizmet akitleri gereğince gemiadamlarına yapılacak her türlü ödemenin makbuzlarla belgelenmesi ve gemiadamına yapılan ücret ödemeleri ve ücrete yapılan her çeşit eklemeler tutarı ile ücretten yapılan yasal kesintiler ve avans, nafaka ve icra gibi her çeşit kesintileri gösterir bir pusulanın verilmesi zorunludur.

Belgeye dayanmaksızın yapılan ödeme iddiaları geçerli değildir.

Gemiadamının fazla çalışma, hafta tatili ve genel tatil günlerine ilişkin çalışmaları ile ilgili bilgilerin ücret tahakkukuna esas olmak üzere kaptan tarafından en uygun araçlarla işveren bürosuna gönderilmesi zorunludur.”

Madde 15- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 32- Gemiadamlarının aylık ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez, başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak gemiadamının bakmakla yükümlü olduğu aile üyeleri için hakim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dahil değildir. Bu sınırlamalar nafaka borcu alacaklılarının haklarını kaldırmaz.”

Madde 16- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 40 ıncı maddesinin 1 inci, 2 nci ve son fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Aynı gemide ya da, işletme bütünlüğü içinde olsun ya da olmasın, aynı işverenin veya aralarında idari-mali birlik ya da merkezileşme olan işveren gruplarının aynı veya değişik gemilerinde ve hizmetlerinde, bir yıl içinde en az altı ay çalışan gemiadamı, yıllık ücretli izne hak kazanır.”

İzin süresi, her altı ay hizmeti olan gemiadamı için, en az on beş gün, bir yıl ve daha fazla hizmeti olanlar için bir aydır.”

Gemiadamının hak kazanıp da kullanamadığı yıllık izin süreleri için ücretleri, hizmet aktinin ne suretle olursa olsun işveren veya işveren vekili veya gemiadamı tarafından feshi halinde akdin sona erdiği tarihdeki ücreti üzerinden kendisine ödenir.”

Madde 17- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 42 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Liman sınırı aşmak suretiyle yapılan liman, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemiadamlarına, işveren veya işveren vekili tarafından geminin seferde bulunduğu müddete rastlayan hafta tatili günleri için yukarıdaki şartlar aranmaksızın ve bir iş karşılığı olmaksızın, bu maddenin birinci fıkrasına göre hakettiği hafta tatili ücretine ilaveten bir gündelik tutarında hafta tatili ücreti daha ödenir.”

Madde 18- 854 sayılı Deniz İş Kanunu’nun 43 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 43- Bu Kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemiadamlarına, kanunlarda ulusal bayram ve genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde çalışmazlarsa, bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücretleri tam olarak, tatil yapmayarak çalışırlarsa çalıştıkları günün ücretleri ücret ödeme şekline bakılmaksızın bir kat fazlası ile ödenir. Liman, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemiadamlarının seferde bulunduğu sürelerle rastlayan ulusal bayram ve genel tatil günleri için bir gündelik daha ödenir.”

Madde 19- 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 49 uncu maddesi ve madde başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sağlık ve Güvenlik Şartları İle Denetim ve Teftiş

Madde 49- Her işveren gemide, gemiadamlarının sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak, uygun koşulları sağlamak ve araçları eksiksiz bulundurmakla yükümlüdür. Gemiadamları da işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkındaki usul ve esaslara uymakla yükümlüdürler.

Gemilerde ve gemilerde kullanılan alet, edavat ve makinalarla taşınan yükler bakımından alınması gerekli işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin neler olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca çıkarılacak tüzük'le düzenlenir.

İşverenler, gemide meydana gelen kazaları, en geç kazadan sonraki iki gün içinde yazı ile ilgili bölge müdürlüğüne bildirmek zorundadırlar.

Kanunun bu ve diğer hükümlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak üzere yapılması gereken takip, denetim ve teftişler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Bu konuda İş Kanunu'nun bu hükümlerle ilgili ceza maddeleri uygulanır.”

Madde 20- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 21- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

